

JOGI- ÉS KÖZIGAZGATÁSI ISMERETEK II.

(Büntetőjog Különös rész)

Jegyzet

A PÁLYAORIENTÁCIÓS KÉPZÉSHEZ

Készítette: Papp Orsolya c. r. alezredes

2016

Büntetőjog különös rész

Ebben a részben megismerkedünk néhány bűncselekménnyel a Büntető törvénykönyv (2012. évi C. törvény) különös részében található bűncselekmények közül. A jegyzetben a Btk. fejezeteinek sorrendjét követjük, a jegyzet írásakor hatályban lévő Btk. szerint. (2016. május 01.-i állapot).

Tudásunk ellenőrzéseként célszerű az alábbi kérdések megválaszolása, minden törvényi tényállás esetén!

1. Ismertesse a tanult bűncselekmény törvényi tényállását!
2. Hol, melyik fejezetben található a Btk.-ban?
3. Elemezze a tényállást! Mi a bűncselekmények jogi tárgya, elkövetési magatartása, milyen a bűnössége, ki lehet elkövető?
4. Van-e a bűncselekmények tényállásában nem szükséges elem meghatározva?
5. Büntetendő-e a bűncselekmény előkészülete?
6. Van-e minősített eset? Ha igen, sorolja fel és mondjon példát a minősített esetekre!

1. Btk. XV. fejezet – Az élet, a testi épség és az egészség elleni bűncselekmények

Emberölés

Alaptényállás:

160. § (1) Aki mászt megöl, büntettet követ el.

Példa: Az elkövető már régóta haragszik a szomszédjára, mert hajnalonként kutyájának ugatására ébred és nem tud visszaaludni. Az egyik hajnalban szintén kutyaugatásra ébredt, átment a szomszédhoz és egy zsinórral az idős hölgyet megfojtotta.

Az alaptényállás elemzése:

Jogi tárgy: az emberi élet sérthetlenségéhez fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgy: személy – más (passzív alany)

A magyar büntetőjog szerint az emberi élet kezdete, azaz időpont, amikor a szülés, vagyis a gyermeknek az anya testétől történő elszakadási folyamata megindul.

Elkövetési magatartás: megöl – más életének jogellenes és bűnös kioltása. A jogalkotó konkrétan nem határozza meg (nyitott törvényi tényállás). Tevéssel vagy mulasztással is elkövethető.

Eredmény: a halál – Büntetőjogilag a halál vonatkozásában általánosan elfogadott legkorábbi időpont az agyhalál időpontja, ez az agy – beleértve az agytörzset is – működésének teljes és visszafordíthatatlan megszűnését jelenti, mégpedig akkor is, ha a légzést és a keringést – pl. szervátültetés céljából – továbbra is mesterségesen fenntartják.

Okozati összefüggés: van - azaz az eredmény (a halál) az elkövetési magatartás tanúsítása (megöl) miatt következik be.

Alany: általános – bárki, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Az általános szabály az elkövető betöltött 14. életévét követeli meg, de a jogalkotó szerint az elkövető büntethető, ha az emberölés elkövetésekor a tizenkettedik életévét betöltötte, és az

elkövetéskor rendelkezett az emberölés következményeinek felismeréséhez szükséges belátással. (Btk. 16.§)

Bűnösség: szándékos, illetve gondatlan - Az emberölés olyan bűncselekmény, amelyet szándékosan illetve gondatlanságból is el lehet követni, hiszen a törvény a gondatlan elkövetést is bünteti. De egy cselekmény csak egyféle bűnösségű lehet. (Nem lehet egyszerre szándékos és gondatlan bűnösségű is.)

Minősítő körülmények: (magyarázattal)

a) **előre kitervelten:** az elkövető a cselekménye végrehajtása előtt átgondolja, megtervezi a végrehajtás módját, körülményeit, a felhasználható eszközöket stb., erre utólag a bizonyítékok alapján lehet következtetni.

b) **nyereségvágyból:** az elkövető szándéka már az elkövetési magatartás megkezdése előtt is anyagi haszonszerzésre irányult.

c) **aljas indokból vagy célból:** a bosszú jogi megfogalmazása.

d) **különös kegyetlenséggel:** az élet kioltásával egyébként együtt járó szenvedés fokozását jelenti, pl. kínzás, megégetés, élve elásás, stb.

e) **hivatalos személy vagy külföldi hivatalos személy sérelmére, hivatalos eljárása alatt, illetve emiatt, közfeladatot ellátó személy sérelmére, e feladatának teljesítése során, továbbá a hivatalos, a külföldi hivatalos vagy a közfeladatot ellátó személy támogatására vagy védelmére kelt személy sérelmére,** (Btk. 459.§ (1) bek. 11., 12. , 13. a) pontok)

f) **több ember sérelmére:** ha kettő vagy több személyt öl meg az elkövető, vagy ha kettő vagy több személy megölését kísérli meg.

g) **több ember életét veszélyeztetve:** az elkövető szándéka egy ember megölésére irányul, de olyan módszert választ, amellyel több ember életét is veszélyeztetni (pl. bombát robbant fel)

h) **különös visszaesőként,** (Btk. 459.§ (1). bek. 31. visszaeső fogalma és fajtái: a), b) és c) pontok)

i) **tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére:** a törvény a gyermekkorú személyeket fokozottabb büntetőjogi védelemben részesíti.

j) **védekezésre képtelen személy sérelmére** (Btk. 459.§ (1) bek. 29. pont)

k) **a bűncselekmény elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére**

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(3) **Előkészület** büntetendő.

(4) Aki az emberölést **gondatlanságból** követi el, vétség miatt büntetendő.

(5) Emberölést követ el **az is**, aki tizennegyedik életévét be nem töltött vagy akaratnyilvánításra képtelen személyt öngyilkosságra rábír, ha az öngyilkosságot elkövetik.

(6) a **különös visszaesés** szempontjából **hasonló jellegű** bűncselekmény:

a) a népirtás, az erős felindulásban elkövetett emberölés,

b) az emberrablás és az előjáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak súlyosabban minősülő esetei

c) a terrorcselekmény, ha a halált szándékosan okozva követik el.

Erős felindulásban elkövetett emberölés
--

161. § Aki mást méltányolható okból származó erős felindulásban megöl, büntetett miatt büntetendő.

Az emberölés **privilegizált esete** az erős felindulásban elkövetett emberölés, amelynek a privilegizált esetként történő szabályozását az indokolja, hogy az emberölési cselekmények megnyilvánulási formái az elkövető pszichikai sajátosságai és a bűnösség foka folytán lényegesen eltérnek egymástól. Ezeknek a cselekményeknek egy része az emberölési cselekményekhez képest, a társadalmi közfelfogás szerint sem vonhatóak a szokásos és erkölcsileg mélyen elítélendő magatartások körébe.

Az erős felindulásban elkövetett emberölés büntette azonban csak olyan esetekben állapítható meg, ha az elkövető olyan méltányolható okból származó, intenzív, de lélektani alapon létrejött indulat hatása alatt cselekszik, amelynél az indulatot kiváltó és az erkölcsileg menthető ok az elkövetőn kívülálló okból keletkezett.

Testi sértés

Alaptényvállás:

164. § (1) Aki más testi épségét vagy egészségét sérti, testi sértést követ el.

(2) Ha a testi sértéssel okozott sérülés vagy betegség nyolc napon belül gyógyul, az elkövető **könnyű testi sértés** vétsége miatt büntetendő.

(3) Ha a testi sértéssel okozott sérülés vagy betegség nyolc napon túl gyógyul, az elkövető **súlyos testi sértés** büntette miatt büntetendő.

Példa: Két barát egyikük lakásán italozott, majd egyikük a másik feleségét gúnyolni kezdte, annak testi fogyatékosága miatt. A felbőszült férj, megütötte cimboráját, akinek az ütések következtében eltört az orra és felhorzsolódott az arca.

Az alaptényvállás elemzése:

Jogi tárgy: Az ember életének, illetve testi épségének, egészségének védelméhez fűződő társadalmi érdek - Az emberi test akkor ép, ha a szervei sértetlenek, helyesen működnek. Az ember akkor egészséges, ha a szervezet zavartalanul működik. Azt az egészségi állapotot értjük, ami a sértettet a testi sértés előtt jellemezte, és a testi sértés eredményeként a testi épségében, egészségében hátrányos változás következett be.

Elkövetési tárgy: személy – más (passzív alany)

Elkövetési magatartás: a testi sértés okozása. Ez lehet bántalmazás, ami az emberi testet ért külső behatást jelenti, vagy lehet egészségsértés, ami minden olyan magatartást magában foglal, ami nem illeszthető a bántalmazásba.

Eredmény: a testi sérülés, betegség. Alapvetően az okozott sérülés gyógytartama határozza meg. A tényleges **gyógytartam** megállapítása, orvos szakértői kérdés.

Gyógytartamok:

- anatómiai – addig tart, amíg a szövetek egysége helyreáll (pl. csonttörésnél, amíg a csont összeforr, általában 6 hét);
- funkcionális – addig tart, amíg a károsodott funkció helyreáll (pl. csonttörésnél a gipsz levétele után a végtag még nem használható, gyógytorna, elektromos kezelés stb. szükséges, általában 4 hét);
- tényleges gyógytartam - az anatómiai és a funkcionális együttese (a példában emlegetett csonttörésnél 6 hét + 4 hét= 10 hét).

Jellemzően:

- **8 napon belül gyógyuló sérülések** (kts): Általában a testfelszínen és a nyálkahártyákon a hámfosztások, hámhorzsolások, valamint az összefektethető sebszélű metszett vagy vágott sérülések.
- **8 napon túl gyógyuló sérülések** (sts): Általában a test felszínén, nagyobb területen összefolyó vérömlenyek, a testüregbe hatoló szúrt, metszett, vágott sérülések, a lövészi sérülések, a nemi betegségek, a csonttörés, a közepes és súlyos fokú agyrázkódás.

Okozati összefüggés: van - azaz az eredmény (a sérülés vagy a betegség) az elkövetési magatartás tanúsítása (bántalmazás vagy egészségsértés) miatt következik be.

Alany: általános – bárki, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Az általános szabály az elkövető betöltött 14. életévét követeli meg, de a jogalkotó szerint az elkövető büntethető, ha az életveszélyt vagy halált okozó testi sértés elkövetésekor a tizenkettedik életévét betöltötte, és az elkövetéskor rendelkezett a testi sértés következményeinek felismeréséhez szükséges belátással. (Btk. 16.§)

Bűnösség: a súlyos testi sértés szándékosan vagy gondatlanul, a könnyű testi sértés csak szándékosan követhető el. Ha az elkövető a könnyű testi sértést gondatlanságból követi el, akkor az, nem könnyű testi sértésnek, hanem tetteleges becsületsértésnek minősül

A súlyos testi sértés minősítő körülményei:

Az a) - d) pontokban megfogalmazott körülmények a könnyű testi sértést is minősítik.

- aljas indokból vagy célból:** a bosszú jogi megfogalmazása
- védekezésre képtelen személy sérelmére** (Btk. 459.§ (1) bek. 29. pont)
- akaratnyilvánításra képtelen személy sérelmére:** akaratnyilvánításra képtelen, aki nem képes azt akaratát kifejezésre juttatni (eszméletlen, bódult, ittas stb.). Idesoroljuk azokat a személyeket is, akiknek nincs jogi értelemben figyelembe vehető akarata (pl. gyermekkor vagy a beszámítási képesség teljes hiánya miatt).
- a bűncselekmény elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére**
- maradandó fogyatékoság:** egy szerv vagy képesség elvesztése, használhatatlanná válása.
- súlyos egészségromlás:** legalább 6 havi megbetegedés, vagy nőknél méhmagzat elvesztése.
- különös kegyetlenséggel:** a testi sértés okozásával együtt járó szenvedés fokozását jelenti.
- életveszély:** fennáll a halál bekövetkezésének reális lehetősége, de az nem szükségszerű.
- halál:** az elkövető szándéka csak a testi sértés okozására terjedt ki, a halál lehetősége fel sem merül benne, a halálra csak a gondatlanságra terjedhet ki.

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

- (7) A súlyos testi sértés **előkészülete** büntetendő.
- (9) Aki a **súlyos testi sértést gondatlanságból** követi el, vétség miatt büntetendő.
- (10) A könnyű testi sértés csak **magánindítványra** büntethető. (Btk. 31.§)

Elhatárolási kérdések:

- emberölés** ⇔ **halált okozó testi sértés** (az elhatárolás alapja, hogy az elkövető szándéka mire terjedt ki. Halált okozó testi sértésnél az elkövető tudatában fel sem merül a halálos eredmény bekövetkezésének lehetősége, ha igen, azt nem kívánja, abba nem nyuszik bele.)

b) emberölési kísérlet

Az elkövető szándéka átfogja a sértett halálának lehetőségét, ezt kívánja vagy belenyugszik. pl. Az elkövető a sértettet késsel többször mellkason szúrja, majd távozik a helyszínről. A sérttet a járókelők megtalálják és a gyors orvosi ellátás az életét megmenti.

⇔ életveszélyt okozó testi sértés

Az elkövető szándéka csak a testi sértés okozására irányul. pl. A kocsmában verekedés van, az egyik ember a dulakodás hevében meglöki a másikat, aki hanyatt esik, és a fejét a bárpultba beveri. A kiérkező mentők életveszélyes sérülésekkel szállították kórházba.

Foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés

Alaptényvallás:

165. § (1) Aki foglalkozási szabály megszegésével más vagy mások életét, testi épségét vagy egészségét gondatlanságból közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi sértést okoz, vétség miatt büntetendő.

(3) Ha az elkövető a közvetlen veszélyt szándékosan idézi elő, büntett miatt büntetendő.

Példa: A darus gépkocsivezető nem győződött meg a tervezett útvonalon a magas géomás mellett történő közlekedés veszélytelenségéről. A daru gémje hozzáért a földutat keresztező húszezer voltos elektromos légvezetékhez, és ennek következtében áramütés érte a terhet lengés ellen kézzel biztosító sértettet, aki meghalt.

Alaptényvallás elemzése:

Jogi tárgy: Egy vagy több ember életének, testi épségének és egészségének védelméhez fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgy: személy vagy személyek – más (passzív alany) vagy mások.

Elkövetési magatartás: a foglalkozási szabály megszegése.

A foglalkozás gyűjtőfogalom, minden olyan tevékenység, amelyre írott vagy íratlan szabályok vonatkoznak. Nincs jelentősége, hogy valaki keresetszerűen, rendszeresen, alkalmasszerűen, hivatásként vagy kedvtelésből végzi.

A foglalkozási szabályok csoportjai (az ítélkezési gyakorlat alapján):

- munkavédelmi és balesetelhárító szabályok;
- biztonsági előírások;
- az orvosi tevékenység szakmai szabályai;
- az építkezés kivitelezésével kapcsolatos műszaki, statikai szabályok;
- a lőfegyver, a robbantószer és a robbanóanyag használatára és kezelésére vonatkozó szabályok.

Eredmény:

Gondatlan alakzat esetén: Az élet, a testi épség, vagy az egészség **közvetlen veszélyeztetése**, illetve a **testi sértés** okozása.

- **Veszély:** olyan helyzet, amikor fennáll az élet, a testi épség vagy az egészség sérelmének reális lehetősége.
- **Közvetlen veszély:** Térben és időben konkretizálódik, így már meghatározott személyt vagy személyeket fenyeget.

- **Testi sértés:** a sérülés gyógytartama közömbös, de ha a sérülés maradandó fogyatékossgot vagy súlyos egészség romlást okoz, már a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés minősített esete valósul meg.

Szándékos alakzat esetén: az alapeset egyetlen eredménye az élet, a testi épség vagy az egészség **közvetlen veszélyeztetése**. (A (3) bekezdésben nem szerepel a testi sértés, min t lehetséges eredmény).

Okozati összefüggés: van

Alany: általános - bárki, aki olyan tevékenységet végez, amelyre biztonsági előírások vonatkoznak, köteles azt betartani, függetlenül attól, hogy az adott tevékenységhez szükséges szakképesítéssel, végzettséggel rendelkezik-e vagy sem.

Bűnösség: a közvetlen veszély létrehozása szándékos vagy gondatlan lehet, a testi sértés okozására azonban az elkövetőnek csak a gondatlansága terjedhet ki.

Minősítő körülmények: (magyarázattal)

- a) ha a bűncselekmény **maradandó fogyatékossgot, súlyos egészségromlást** vagy **tömegszerencsétlenséget**, (**Tömegszerencsétlenség:** olyan baleset, amelyben egy ember súlyos, további kilenc ember pedig könnyű sérülést szenved)
- b) ha a bűncselekmény halált,
- c) ha a bűncselekmény kettőnél több ember halálát okozza, vagy halálos tömegszerencsétlenséget okoz. (**Halálos tömegszerencsétlenség:** olyan baleset, amelyben egy ember meghal, további kilenc pedig megsérül).

A maradandó fogyatékossg és a súlyos egészségromlás tekintetében a testi sértésnél tanultak irányadók.

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(4) E § alkalmazásában foglalkozási szabály a lőfegyver, a robbantószer és a robbanóanyag használatára és kezelésére vonatkozó szabály is.

Segítségnyújtás elmulasztása

Alaptényállás:

166. § (1) Aki nem nyújt tőle elvárható segítséget sérült vagy olyan személynek, akinek az élete vagy testi épsége közvetlen veszélyben van, vétség miatt büntetendő.

Példa: Az elkövető éjfél tájban tartott hazafelé. A lépcsőházba belépve egy férfit látott a lift előtt feküdni. Megismerte a szomszéd Imre bácsit, meg is jegyezte, hogy az öreg ismét felöntött a garatra. Mivel tudta, hogy az öreg ittasan mindenkivel kötekedik, odébb húzta a liftajtóból és felment a 8. emeleti lakásába. Másnap hallotta, hogy az öreget holtan találták és nem ittas volt, hanem cukorbetegsége miatt lett rosszul, és az orvosi ellátás megmenthette volna az életét.

Az alaptényállás elemzése:

Jogi tárgy: Az ember életének, illetve testi épségének védelméhez fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgy: személy – más (passzív alany), aki sérült vagy életét, testi épségét közvetlenül veszélyeztető helyzetbe került (segítségre szoruló) személy

Sérült az a személy, akinek a testi épsége, egészsége károsan megváltozott.

Olyan személy, akinek élete, testi épsége közvetlenül veszélyeztetett: térben és időben behatároltan, meghatározott személyre áll fenn a sérelem bekövetkezésének lehetősége. (pl. valaki rosszul lett és a földön fekszik, cukorbeteg, ha nem részesül gyors orvosi ellátásban meghalhat.)

Elkövetési magatartás: a segítségnyújtás elmulasztása - nem nyújt tőle elvárható segítséget. Tiszta mulasztásos bűncselekmény, kísérlete ezért fogalmilag kizárt. Az elvárható segítség eldöntése szubjektív kategória.

Az elvárható segítség minimuma:

- álljon meg a sérült mellett
- győződjön meg arról, hogy segítségre szorul –e
- ajánlja fel a segítségét, ha a sérülttel lehet kommunikálni (pl. lehet, hogy nála van a gyógyszere, csak nem tudja egyedül bevenni)
- értesítse a megfelelő hatósági szerveket

Felső határ nincs, senkitől sem várható el, hogy saját vagy mások életét a segítségnyújtás során kockáztassa vagy veszélyeztesse. (pl. Ha valaki nem tud úszni vagy nincs tisztában a vízből mentés szabályaival nem várható el tőle, hogy fuldokló észlelése esetén bemenjen érte a vízbe, de az elvárható minimum segítséget neki is nyújtania kell.)

Alany: általános - bárki, aki képes az adott helyzetben segítséget nyújtani. A bűncselekmény megvalósulásának feltétele, hogy az elkövető észlelje, hogy valaki sérült vagy veszélyhelyzetben van. A bűncselekmény alapesetét az követheti el, akinek semmiféle szerepe sincs az alaphelyzet kialakulásban, nem róható fel neki a veszélyhelyzet előidézése, azaz kívülálló.

Bűnösség: szándékos

Minősítő körülmények: (magyarázattal)

a) **ha a sértett meghal, és életét a segítségnyújtás megmenthette volna:** megállapításának feltétele, hogy a mulasztás és a halál között okozati összefüggés álljon fenn, azaz az elkövető beavatkozása megakadályozhatta volna a halál bekövetkezését. Ha bizonyítható, hogy a sértett a segítségnyújtás ellenére is meghalt volna, akkor ez a körülmény nem állapítható meg az elkövető terhére.

b) **ha a veszélyhelyzetet az elkövető idézte elő:** ebben az esetben az elkövetőt különös segítségnyújtási kötelezettség terheli

c) **ha a segítségnyújtásra egyébként is köteles követte el:** fennállhat a kötelezettség azzal szemben is, akit jogszabály, szerződés kötelez a segítségnyújtásra, vagy családi kapcsolat alapozza meg azt.

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(4) a c) pontban megfogalmazott minősítő körülmény nem alkalmazható azzal szemben, aki a közlekedési szabályok alapján köteles a segítségnyújtásra.

Elhatárolási kérdés:

emberölés (mulasztásos alakzat)

Emberölés akkor állapítható meg, ha az elkövető valamilyen speciális kötelezettségének nem tesz eleget, és a passzív alany halálát kívánja, vagy abba belenyugszik.

⇔ **Btk. 166.§. a) minősített esete**

Pl. Az elkövető egy idős embert nem lát el megfelelő mennyiségű étellemmel, hogy annak mielőbbi halála után megörökölje az ingatlanát.

Mindenkit terhelő általános segítségnyújtási kötelezettség nem teljesítésével megvalósuló mulasztás.

Pl. Egy építkezésen egy munkás erős szívfájdalmakra panaszkodik, és kéri az

építésvezetőt, hogy hívjon mentőt. Az építésvezető pihenni küldi, mentőt nem hív. A következő műszak dolgozói a munkást holtan találják a pihenőhelye.

2. Btk. XV. fejezet – Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények

Kábítószer-kereskedelem

Alaptényvallás:

176. § (1) Aki kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntetett miatt büntetendő.

Példa: Állampolgári bejelentés alapján a rendőrök házkutatást tartottak Kovács Károly sajlódi lakos saját tulajdonú családi házában. A házkutatás során kábítószer adagolására, hígítására és csomagolására alkalmas eszközöket találtak.

Az alaptényvallás elemzése:

Jogi tárgy: Az ember egészségének védelméhez fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgy: kábítószer, azaz olyan kémiai anyag, amely az egészségre nagyon ártalmas, mérgező hatású, a teljes szervezetet, főként a központi idegrendszert károsítja.

A személy külső és belső leépüléséhez, személyiségének elnyomódásához és halálhoz vezet. A szervezetbe kerülve eufóriát, színes álmokat, csapongó gondolatokat, hallucinációt, érzékszálódásokat, látási zavarokat, koncentrációs zavarokat, szív- és érproblémákat, agylágyulást és légzési zavarokat idéz elő.

A kábítószer jogi fogalom, a Btk. 459. §. (1). bek. 18. pontja sorolja fel a vonatkozó jogszabályokat, melyek meghatározzák, mely anyagok minősülnek kábítószernek.

Elkövetési magatartás: kínál, átad, forgalomba hoz, kereskedik, és anyagi eszközöket szolgáltat.

Olyan típusú magatartások, melyek a forgalmazó típusú tevékenységre irányulnak, azaz lehetővé teszik, hogy több olyan ember is kábítószerhez jusson, aki ezek nélkül nem tudna.

Alany: általános – bárki, aki megfelel az alanya válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos, az elkövető tudatának ki kell terjednie arra, hogy az elkövetés tárgyát képező anyag kábítószernek minősül.

Minősítő körülmények: (magyarázattal)

- a) **bűnszövetségben**, (Bűnszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet);
- b) **hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként**, e minőséget felhasználva
 - Hivatalos személy (Btk. 459. §. (1). bek. 11. pontja alapján; például a köztársasági elnök, az alkotmánybíró, a miniszterelnök, a miniszter, az államtitkár stb.)

- Közfeladatot ellátó személy (Btk. 459. §. (1). bek. 12. pontja alapján; például a polgárőr, a pedagógus, az egészségügyi dolgozó, a mentésre feljogosított szervezet tagja stb.)
- c) vagy a **Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek vagy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal létesítményében**
- d) ha a bűncselekményt **jelentős mennyiségű** kábítószerre követik el.
 Jelentős mennyiség: ha az adott kábítószerre meghatározott csekély mennyiség felső határának **húszszoros** mértékét meghaladja.

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(5) Aki **csékély mennyiségű** kábítószerrel kínál vagy átad vétség miatt büntetendő. (Privilegizált (kedvezményezett) eset).

Csekély mennyiség: Hatóanyag tartalom alapján jogszabály határozza meg egyes kábítószerfajtákra lebontva.

(6) **Előkészület** büntetendő.

A jogellenes magatartást a törvény két tényállásban tárgyalja. Amennyiben a bűncselekmény elkövetője a tizennyolcadik életévét betöltötte, de az elkövetési magatartásokat tizennyolcadik életévét be nem töltött személy tekintetében fejt ki; vagy oktatási, köznevelési, gyermekjóléti illetve gyermekvédelmi feladatok ellátására rendelt épület területén, vagy annak közvetlen környezetében a kábítószer-kereskedelem súlyosabban büntetendő a **Btk. 177.§ alapján**.

Kábítószer birtoklása

Alaptényállás:

178. § (1) Aki kábítószerrel terjeszt, előállít, megszerez, tart, az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít, büntetett miatt büntetendő.

Példa: Állampolgári bejelentés alapján a rendőrök házkutatást tartottak Kovács Károly sajládi lakos saját tulajdonú családi házában. A házkutatás során két zacskó ismeretlen eredetű fehér port találtak. A szakértői vizsgálat megállapította, hogy a talált fehér por heroin.

Az alaptényállás elemzése:

Jogi tárgy: Az ember egészségének védelméhez fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgy: kábítószer.

Elkövetési magatartás: terjeszt, előállít, megszerez, tart, az ország területére behozatal, onnan kivitel, az országon való átszállítás, a kábítószer birtoklásának megvalósításához anyagi eszközök szolgáltatása, fogyasztás.

A terjesztés, az előállítás olyan típusú tevékenységek, melyek eredménye a fogyasztható kábítószer. A megszerzés birtokbavételt jelent, a tartás pedig folyamatos hosszabb idejű birtoklást. A kábítószer birtoklásának elkövetéséhez történő anyagi eszközök szolgáltatása értékkel bíró dolog, illetve pénz átadásával valósulhat meg.

Alany: általános – bárki, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos, az elkövető tudatának ki kell terjednie arra, hogy az elkövetés tárgyát képező anyag kábítószernek minősül.

Minősítő körülmények: (magyarázattal)

- a) **üzletszerűen**, (Üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik);
- b) **bűnszövetségben**
- c) **hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként**, e minőséget felhasználva
- d) ha a bűncselekményt **jelentős mennyiségű** kábítószerre
- e) ha a bűncselekmény **különösen jelentős mennyiségű** kábítószerre követik el.
Különösen jelentős mennyiség: ha az adott kábítószerre meghatározott csekély mennyiség felső határának **kétszázszoros** mértékét meghaladja.

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(6) Aki kábítószerrel fogyaszt, illetve csekély mennyiségű kábítószerrel fogyasztás céljából megszerez vagy tart, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt büntetendő. (Privilegizált (kedvezményezett) eset).

Csekély mennyiség: Hatóanyag tartalom alapján jogszabály határozza meg egyes kábítószerfajtákra lebontva.

(6) **Előkészület** büntetendő.

A jogellenes magatartást a törvény három tényállásban tárgyalja. A kábítószer birtoklása súlyosabban minősül **a Btk. 179.§ alapján**, ha a bűncselekmény elkövetője a tizennyolcadik életévét betöltötte, de az elkövetési magatartásokat tizennyolcadik életévét be nem töltött személy tekintetében fejtí ki; vagy a bűncselekményt oktatási, köznevelési, gyermekjóléti illetve gyermekvédelmi feladatok ellátására rendelt épület területén, vagy annak közvetlen környezetében valósítja meg. Azaz a felhasznált személy a tizennyolcadik életévét még ne töltse be, és ezzel az elkövetőnek tisztában kell lennie.

A **Btk. 180.** § (1). bekezdése megszüntető okot fogalmaz meg:

Nem büntethető, aki csekély mennyiségű kábítószerrel saját használatra természet, előállít, megszerez vagy tart, illetve aki kábítószerrel fogyaszt, ha a bűncselekmény elkövetését beismeri, és az elsőfokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt.

3. Btk. XVIII. fejezet – Az emberi szabadság elleni bűncselekmények

A törvény büntetőjogi védelemben részesíti a személyiségi jogok közül a személyi szabadságot is. A szabad akarat kialakulásának, a minden kényszertől mentes emberi cselekvés biztosításának az érdeke része az általános emberi szabadságjogoknak, ezért szükséges büntetőjogi oltalmat biztosítani az ember cselekvési szabadságának. A cselekvési szabadság, mint a mozgás, a helyváltoztatás, a tartózkodási hely megválasztásának a szabadsága a tárgya a személyi szabadság megsértése bűncselekményének.

Személyi szabadság megsértése

Alaptényállás:

194. § (1) Aki mást személyi szabadságától megfoszt, büntett miatt büntetendő.

Példa: Kiss Róbert szeretne a hétvégén a barátaival szórakozni, de a felesége inkább azt szeretné, ha otthon segítene a házi munkába. A férj segít a feleségnek az alagsori mosókonyhába levinni a szennyest, majd mikor a felesége nem figyel, rázárja a vasajtót, és sietve eltávozik.

Az alaptényvállás elemzése:

Jogi tárgy: a szabad mozgáshoz, a helyváltoztatás szabadságához fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgy: más személy (passzív alany), akinek a személyi szabadsága az elkövetéskor még megvolt. bárki lehet, feltéve, hogy mozgási, helyváltoztatási szabadságának eredetileg birtokában volt.

Elkövetési magatartás: személyi szabadságtól való megfosztás.

Minden olyan tevékenység (aktív) vagy mulasztás (passzív magatartás), amelytől a passzív alany elveszíti a mozgási, a helyváltoztatási, illetve a tartózkodási hely megváltoztatásával kapcsolatos cselekvési szabadságát. Konkrét elkövetési magatartás lehet a megkötözés, a bezárás, a meghatározott helyen való visszatartás, az ottmaradásra kényszerítés, a lefogás stb.; de megvalósulhat akkor is ha például rokkant személytől a mozgáshoz szükséges segédeszközöket.

Alany: általános – bárki lehet, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos.

Minősítő körülmények: (magyarázattal)

a) **tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére,**

b) **aljas indokból vagy célból,**

c) a sértett **sanyargatásával,**

d) **védekezésre képtelen személy sérelmére,**

e) **fegyveresen,** (Fegyveresen követi el a bűncselekményt, aki a) lőfegyvert, b) robbanóanyagot, c) robbantószer, d) robbanóanyag vagy robbantószer felhasználására szolgáló készüléket tart magánál, vagy a bűncselekményt az a)-d) pontban meghatározottak utánzatával fenyegetve követi el; (Btk. 459. § (1) bek. 5. pont)).

f) **felfegyverkezve,** (Felfegyverkezve követi el a bűncselekményt, aki az ellenállás leküzdése vagy megakadályozása érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál; (Btk. 459. § (1) bek. 6. pont)).

g) jelentős érdeksérelmet okozva vagy

h) hivatalos eljárás színlelésével.

Aljas indokból vagy célból elkövetett személyi szabadság megsértésén az erkölcsileg elvetendő motívumból fakadó vagy ilyen célból megvalósított cselekményeket kell érteni. **A hivatalos eljárás színlelése** felölel minden olyan tevékenységet, amelyet államhatalmi, vagy államigazgatási szerv szabályszerű eljárásaként tüntetnek fel. **A sanyargatáson** testi és lelki szenvedést, gyötrelem okozását, kínzást kell érteni. Amennyiben azonban a sanyargatás testi sérülést, vagy halált okoz, akkor az alapeset és azzal halmazatban más bűncselekmény megállapítására kerülhet sor. A személyi szabadság megsértésének társadalomra veszélyességét fokozza, ha **jelentős érdeksérelmet okoz.** Az érdeksérelmet lehet anyagi jellegű, valamint a sértettet ért más hátrányos - személyi, családi, erkölcsi jellegű - következmény is.

Kényszerítés

Az emberi szabadságjogok többirányú, eltérő lehetőséget biztosító büntetőjogi oltalmat igényelnek. A kényszerítés az ember cselekvési szabadságát a legtágabb körben védi, olyan erőszakkal vagy fenyegetéssel véghezvitt támadásokkal szemben nyújt védelmet, amelyek nem ütköznek egyéb törvényi tényállásokba.

Alaptényvállás:

195. § Aki mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, és ezzel jelentős érdeksérelemet okoz, ha más bűncselekmény nem valósul meg, büntetett miatt büntetendő.

Példa: Kiss Albertné háztartásbeli el akar válni a férjétől, annak csapodár életmódja miatt. A férj ügyvédei segítségével azt szeretné elérni, hogy az asszony aláírja az általa javasolt (az asszonyt a közös vagyontól teljesen kirekesztő) vagyonmegosztási szerződést, azzal fenyegetve a nőt, ha nem írja alá, akkor a gyerekeket elveszi tőle.

Az alaptényvállás elemzése:

Jogi tárgy: az ember cselekvési szabadsága, mely magában foglalja az akaratnyilvánítás, a mozgás, a helyváltoztatás szabadságát is.

Elkövetési tárgy: más személy (passzív alany).

Elkövetési magatartás: a kényszerítés, hogy a sértett valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön.

Kényszerítés: a sértettre való külső ráhatás, amely a cselekvési szabadságát korlátozza vagy teljesen kizárja, hatására a sértettnek aktív vagy passzív magatartás kell tanúsítania.

Szituációs ismérvek - Elkövetési mód: erőszak, fenyegetés

Erőszak a sértettre irányuló fizikai ráhatás, minden esetben személy ellen irányul, aki a helyszínen jelen van. Lehet akaratot bénító, lenyűgöző hatású, vagy akaratot hajlító.

Fenyegetés olyan súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen. (Btk. 459. §. (1). bek. 7. pont)

Azt, hogy a hátrány alkalmas-e komoly félelem keltésére, csak a konkrét körülmények mérlegelése, a sértett személyiségének, családi állapotának, egzisztenciájának ismeretében állapítható meg. Olyannak kell lennie, hogy az akaratával ellentétes magatartásra, cselekvésre készítse.

Eredmény: jelentős érdeksérelem

Az érdeksérelem jelentős mértékét mindig a passzív alany oldaláról kell vizsgálni, a sértettet ért bármilyen - személyi, családi, erkölcsi, anyagi jellegű – hátrányos következmény. Jelentkezhet a sértett magánérdekének, de a közérdek sérelmében is. Mindig csak az eset összes körülményeinek vizsgálatával lehet eldönteni, hogy bekövetkezett-e vagy sem.

Alany: általános – bárki lehet, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos.

4. Btk. XXI. fejezet – Az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekmények

Magánlaksértés

Alaptényvállás:

221. § (1) Aki más lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre erőszakkal, fenyegetéssel vagy hivatalos eljárás színlelésével bemegy, illetve ott bent marad, vétség miatt büntetendő.

(2) Büntett miatt büntetendő, aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe vagy az ezekhez tartozó bekerített helyre, az ott lakó vagy azzal rendelkező akarata ellenére vagy megtévesztéssel

a) éjjel,

b) fegyveresen,

c) felfegyverkezve vagy

d) csoportosan

bemegy, vagy ott bent marad.

(3) Aki mást megakadályoz abban, hogy lakásába, egyéb helyiségébe vagy az ezekhez tartozó bekerített helyre bemenjen,

a) ha az (1) bekezdésben meghatározott módon követi el, az (1) bekezdés szerint,

b) ha a (2) bekezdésben meghatározott módon követi el, a (2) bekezdés szerint

büntetendő.

Példa: Kiss Albertné férje halála után külföldön vállalt munkát, így lakása átmenetileg üresen áll. Bari Zoltán már egy ideje figyeli az üresen álló bezárt lakást, egyik éjjel annak ajtaját egy vésővel becsúsztatva oda bemegy, és az üres lakást használatba veszi.

Az alaptényvállás elemzése:

Jogi tárgy: a magánlakás sérthetetlenségéhez fűződő jog, a magánlakás zavartalan birtoklásához fűződő jog (házi jog).

Elkövetési tárgy: más lakása, egyéb helyisége és az ezekhez tartozó bekerített hely.

A magánlaksértés kapcsán **védelmet élvező területek:**

Lakás: minden olyan zárt, a külvilágtól elhatárolt helyiség, amely rendeltetésénél fogva emberek tartózkodási helyéül, éjjeli szállásául szolgál. Pl. sátor, lakókocsi, hajókabin, szállodai szoba, hétvégi ház, stb. Nem lakás: istálló, csőszkunyhó, személygépkocsi, kivéve: lakóautó.

Egyéb helyiség: a lakással összefüggő, de nem közvetlenül lakás céljára szolgáló helyiség. Pl. pince, padlás, garázs, folyosó, műhely, üzlethelyiség.

Lakáshoz, vagy egyéb helyiséghez tartozó bekerített hely: minden olyan terület, amely a külvilágtól egyértelműen el van határolva – kerítéssel, élő sövényrel – és ami a fenti helyiségekhez tartozik. Pl. kert, udvar, de üres telek nem.

Csak más lakása, stb. tekintetében követhető el.

Elkövetési magatartás: a lakásba való **bemenetel, bent maradás, jogosult megakadályozása** abban, hogy a lakásba bemenjen.

A törvényi tényállás az elkövetési magatartást három fordulatban fogalmazza meg, ezek egymástól függetlenül is elkövethetők.

Situációs ismérvek - Elkövetési módok:

(1) bekezdés esetén: erőszakkal, fenyegetéssel, hivatalos eljárás színlelésével történő bemenetel, bent maradás.

(2) bek. esetén a lakásban lakónak vagy azzal rendelkezőnek **akarata ellenére** történik a bemenetel vagy a bennmaradás. Ennek megvalósulásához társulnia kell az alábbi **négy elkövetési mód** valamelyikének: **éjjel, fegyveresen, felfegyverkezve, csoportosan**.

Éjjel: fogalmát nem lehet pontosan meghatározni, függ a helyi viszonyoktól, szokásoktól, évszaktól stb., ideje önkormányzati rendeletben lehet rögzítve. Amikor az adott helységben, adott időszakban nyugovóra térnek, attól az időponttól számítjuk az éjszakát. (Bp.: 23-06 óra, vidék: 22-05 óra).

Csoportosan követik el a bűncselekményt, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt. Megállapítható akkor is, ha a csoport tagjai között nem büntethető személy is van.

(3) bekezdés esetén: Utaló diszpozíció, más megakadályozása abban, hogy lakásába, stb. bemenjen, az előző elkövetési mód szerint követhető el, pl. a sértett akarata ellenére.

Alany: általános – bárki lehet, kivéve, aki a lakásban lakik, vagy azzal rendelkezik.

Bűnösség: szándékos.

A magánlaksértés bűncselekménye csak **magánindítványra** büntethető.

Minősített eset:

(4) Büntett, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt a (2) bekezdésben meghatározott módon követik el.

Magántitok megsértése

Alaptényvallás:

223. § (1) Aki a foglalkozásánál vagy köz megbízásánál fogva tudomására jutott magántitkot alapos ok nélkül felfedi, vétség miatt elzárással büntetendő.

Példa: Kiss Albert ismeretlen eredetű betegség tüneteit észleli magán, ezért orvos ismerősehez fordul. A vizsgálatok elvégzése után kiderül, hogy Kiss HIV vírussal fertőződött. Az orvos kérdésére elmondja, hogy az utóbbi hónapokban elhidegült a feleségétől, de nem akar elválni a gyerekek miatt és ezért alkalmanként örömlányokkal vigasztalódik. Egy hét múlva egy bulin az orvos elárulja Kiss betegségét és kialakulásának valószínűsíthető okát egyik közös ismerősüknek. Az ismerős tájékoztatja a feleséget, aki ennek hatására beadja a válókeresetet.

Az alaptényvallás elemzése:

Jogi tárgy: a sértettnek a titka megőrzéséhez fűződő személyiségi joga.

Elkövetési tárgy: **magántitok**, közfelfogás alapján értelmezendő, minden olyan, csak kevesek, beavatottak előtt ismert tény, amelynek megőrzésére az érintettnek méltányolható érdeke fűződik.

Elkövetési magatartás: a magántitok alapos ok nélkül történő **felfedése**.

A felfedés minden olyan magatartás, amelynek következtében a magántitok illetéktelen személy tudomására jut. Alapos ok nélkül történik a magántitok felfedése, ha a sértettnek a

titoktartáshoz fűződő érdeke nagyobb, mint a magántitkok felfedésének társadalmi jelentősége.

Alany: A bűncselekmény tettese csak az lehet, aki a foglalkozásánál, illetve közmegegyezésénél fogva jut a titok birtokába. Foglalkozás alatt bármilyen munkaviszony értendő. A közmegegyezés körbe tartozik különösen az egyesületnél ellenszolgáltatás nélkül végzett munka.

Bűnösség: szándékos

A bűncselekmény **minősített esete** valósul meg, ha a magántitok felfedése jelentős érdeksérelem okoz. Az érdeksérelem lehet vagyoni, társadalmi, családi, erkölcsi stb. Minősített esetet kell megállapítani akkor is, ha a jelentős érdeksérelem nem a jogosultnál, hanem más személynél következik be.

A magántitok megsértése bűncselekmény csak **magánindítványra** büntethető.

Rágalmazás

Alaptényvallás:

226. § (1) Aki valakiről más előtt a becsület csorbítására alkalmas tényt állít, híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ, vétség miatt büntetendő.

Példa: Katona Barbara képeslapot írt egyik ismerősének, az alábbi szöveggel: „Tudom, hogy Te vagy Szabó Feri gyilkosa”. A képeslap megérkezik a címzetthez, aki azt elolvassa.

Az alaptényvallás elemzése:

Jogi tárgy: a becsület, azaz a társadalmi megbecsülés (jó hírnév) és az önbecsülés (az emberi méltóság érzésének) összessége.

Elkövetési tárgy: más személy (passzív alany).

Elkövetési magatartás: közös elnevezésük **tényközlés**, amely megvalósulhat: a becsület csorbítására alkalmas tényállítással, tény híreszteléssel, vagy tényre közvetlenül utaló kifejezés használatával.

Tény: jogi értelemben: meghatározott magatartások, emberi cselekedetek tanúsítása, valamilyen esemény, (beletartozhat a múltban lejátszódó esemény és tudatállapot is).

Tényállítás: személyes tudomásszerzésen alapuló közlés, valamely megtörtént, vagy a jelenben történő jelenségről vagy állapotról, amely konkrét személyre vonatkozik.

Tény híresztelése: mások nyilatkozatainak, közléseinek oly módon történő továbbítása, közvetítése, amelyből határozottan kiderül, hogy nem az elkövető saját tudomásszerzésén alapszik.

Tényre közvetlenül utaló kifejezés használata: a tényből valamilyen jellemző mozzanatot kiemelnek úgy, hogy abból az egész eseményre, történésre logikailag következtetni lehet, (jelzővel, vagy elejtett szóval is megvalósulhat).

A bűncselekmény megállapíthatóságának alapvető feltétele a tényállítás jogellenessége.

Szituációs ismérvek - Elkövetési mód: **más előtt.** A tényközlésnek más személy jelenlétében kell történni, az közömbös, hogy a sértett jelen van-e.

Alany: általános – bárki lehet, aki megfelel az alanyra válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos

Minősítő körülmények: (magyarázattal)

a) **aljas indokból vagy célból,**

b) **nagy nyilvánosság előtt,**

- a cselekmény elkövetésekor nagyobb létszámú személy van jelen, vagy megvan a reális lehetőség arra, hogy nagyobb, vagy előre meg nem határozható számú személy szerezzon tudomást a bűncselekményről.
- a jelenlévő személyek száma akkor nagyobb, ha legalább annyi, hogy egyszeri ránézéssel nem állapítható meg.
- a Btk. (459. §. (1). bek. 22. pont) kiterjeszti a sajtó, tömegtájékoztatási eszköz vagy sokszorosítás útján elkövetett cselekményekre is.

c) **jelentős érdeksérelmet okozva**

A rágalmazás bűncselekménye csak **magánindítványra** büntethető.

Becsületsértés

A becsületsértés a rágalmazáshoz viszonyítva alárendelt tényállás, csak akkor valósul meg, ha a rágalmazás nem állapítható meg.

Alaptényállás:

227. § (1) Aki a 226. §-ban meghatározottakon kívül mással szemben

a) a sértett munkakörének ellátásával, közmegbízatásának teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben vagy

b) nagy nyilvánosság előtt

a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el, vétség miatt büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a becsületsértést tettelesen követi el.

Példa: Kovács Barnabás a Piros Bogyó kft. pénztárosaként dolgozik. Katona Barbara levelet írt neki, az alábbi szöveggel: „Tudom, hogy elsikkasztottad a Piros Bogyó kft, vagyonát!”. A levél megérkezik a címzetthez, aki azt elolvassa, majd megmutatja egyik barátjának.

Az alaptényállás elemzése:

Jogi tárgy: a becsület, azaz a társadalmi megbecsülés (jó hírnév) és az önbecsülés (az emberi méltóság érzésének) összessége.

Elkövetési tárgy: más személy (passzív alany).

Elkövetési magatartás:

- **becsület csorbítására alkalmas kifejezés használata**

Minden olyan sértő kifejezés, amely az emberi méltóság ellen irányul, pl. sértő mutogatás. Formái: szóban, képi ábrázolás, írásban. Mindig a kifejezés tartalma és nem a módja dönti el, hogy megvalósult-e a bűncselekmény, közömbös, hogy a sértett jelenlétében vagy távollétében történik.

- **tetteleges becsületsértés**

Az emberi test elleni megalázó jellegű támadás, megvalósulhat a test érintésével (pl. a sértett megpofozásával), a testet sértő érintéssel (pl. mell, fenék megfogása). Lehet

kontaktus nélküli is, elkövethető leköppéssel, szennyező anyaggal leöntéssel vagy megdobással is.

Szituációs ismérvek - Elkövetési mód: (1) bek. esetén

a) a sértett munkakörének ellátásával, közmegegyezésének teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben vagy

b) nagy nyilvánosság előtt.

Alany: általános – bárki lehet, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos

A becsületsértés bűncselekménye csak **magánindítványra** büntethető.

5. Btk. XXII. fejezet – Közlekedési bűncselekmények

A modern élet egyik kockázatos, nagy veszélyforrást jelentő területe a közlekedés. A közúton megvalósult bűncselekmények nagy száma indokolja a közlekedésben résztvevők fokozott büntetőjogi védelmét.

A közlekedési bűncselekmények közös jogi tárgya a **közlekedésbiztonság**, amely magában foglalja a közlekedésben részt vevő személyek életét, testi épségét, egészségét, vagyoni érdekeinek védelmét, a balesetmentes közlekedés tárgyi feltételeinek sértetlenségét.

A **közúton elkövetett bűncselekményekre** megállapított rendelkezéseket kell alkalmazni akkor is, ha a közúti járművezetésre vonatkozó szabályok megszegése **nem közúton** okoz legalább súlyos testi sértést vagy halált.

Közúti baleset okozása

Alaptényvallás:

235. § (1) Aki a közúti közlekedés szabályainak megszegésével másnak vagy másoknak gondatlanságból súlyos testi sértést okoz, vétség miatt büntetendő.

Példa: Kovács Barnabás autójával nem az út- és látási viszonyoknak megfelelően, a megengedett legnagyobb sebességet jelentősen túllépve ismeretlen útvonalon közlekedik. Egy kanyarban elveszíti uralmát a járműve felett, kisodródik és az út menti fának ütközik. Utasát nyolc napon túl gyógyuló sérülésekkel szállították kórházba. A szakértői vizsgálat megállapította, hogy a baleset idején Kovács nem állt alkoholos befolyásoltság alatt.

Az alaptényvallás elemzése:

Jogi tárgy: közlekedésbiztonság.

Elkövetési tárgy: más vagy mások; egy vagy több személy (passzív alany).

Elkövetési magatartás: a közúti közlekedés szabályainak megszegése.

Eredmény: súlyos testi sértés, azaz 8 napon túl gyógyuló sérülés

Okozati összefüggés: van. A bűncselekmény csak akkor állapítható meg, ha a KRESZ szabályainak megszegésével okozati összefüggésben legalább súlyos testi sértés (azaz, 8 napon túl gyógyuló sérülés) következik be.

Alany: olyan személy lehet, aki a közúti közlekedési szabályok hatálya alatt áll, pontosabban a jármű vezetője.

Bűnösség: gondatlan, az elkövetőt az alapeseti **eredmény tekintetében** is minden esetben csak **gondatlanság** terheli. A közúti szabályszegés viszont lehet szándékos vagy gondatlan.

Szándékos a szabályszegés, pl. ha a vezető tudja, hogy lakott területen a megengedett sebesség 50 km/h, de ő 85 km/h-val közlekedik, vagy nem ad elsőbbséget a kijelölt gyalogátkelőhelyen a gyalogosnak. **Gondatlan a szabályszegés,** pl. ha figyelmetlensége folytán nem veszi észre a „STOP” táblát, vagy a kijelölt gyalogátkelőhelyet.

Minősítő körülmények: (magyarázattal); Büntett miatt büntetendő,

- a) ha a bűncselekmény **maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást** vagy **tömegszerencsétlenséget**, (Tömegszerencsétlenség: olyan baleset, amelyben egy ember súlyos, további kilenc ember pedig könnyű sérülést szenved).
- b) ha a bűncselekmény **halált**,
- c) ha a bűncselekmény **kettőnél több ember halálát** okozza, vagy **halálos tömegszerencsétlenséget** okoz. (Halálos tömegszerencsétlenség: olyan baleset, amelyben egy ember meghal, további kilenc pedig megsérül).

A maradandó fogyatékoság és a súlyos egészségromlás tekintetében a testi sértésnél tanultak irányadók.

Járművezetés ittas állapotban

Közismert, hogy a **szeszesital fogyasztás hatására nő a reakcióidő**, kedvezőtlenül változik a veszélyérzékelő és elhárító képesség, s az alkohol a látóidegekre is rendkívül hátrányosan hat. Az ittas járművezetés nem csak Magyarországon, hanem egész Európában kiemelt közlekedésbiztonsági probléma.

Az Európai Unióban a gyorsjárat követően az ittas járművezetés számít a halálos kimenetelű közlekedési balesetek legfőbb okának, mely veszélyességét fokozza, hogy az ittas vezetők többsége általában a megengedett sebességet is túllépi. Szakértői becslések szerint az EU útjain közlekedő járművezetők mintegy 2-3 %-a ittasan vesz részt a közúti forgalomban, s a közlekedési balesetben életüket vesztett járművezetők halálát 30-40 %-ban az alkoholos befolyásoltság okozza.

Alaptényvallás:

236. § (1) Aki ittas állapotban vasúti vagy légi járművet, gépi meghajtású úszólétesítményt vagy közúton, illetve közforgalom előtt el nem zárt magánúton gépi meghajtású járművet vezet, vétség miatt büntetendő.

Példa: Kovács Barnabás autójával nem az út- és látási viszonyoknak megfelelően, a megengedett legnagyobb sebességet jelentősen túllépve ismeretlen útvonalon közlekedik. Egy kanyarban elveszíti uralmát a járműve felett, kisodródik és az út menti fának ütközik. Utasát nyolc napon túl gyógyuló sérülésekkel szállították kórházba. A szakértői vizsgálat megállapította, hogy a baleset idején Kovács szervezetében 0,73 g/l véralkohol koncentrációt eredményező szeszes ital fogyasztásából származó alkohol volt.

Az alaptényvállás elemzése:

Jogi tárgy: közlekedésbiztonság.

Járműfajták tekintetében: a **vasúti és a légi közlekedésben** valamennyi jármű vonatkozásában, a **vízi és a közúti közlekedésben** csak a gépi meghajtású jármű ilyen állapotban való vezetése alapozza meg a büntetőjogi felelősséget. Valamennyi közlekedési ágazat tekintetében **gépi meghajtásúnak** minősül az a jármű, melyet beépített erőgép hajt.

Elkövetési magatartás: járművezetés

Szituációs ismérvek – Elkövetési mód: ittas állapotban

Btk. 240.§. (3) bek. alapján **ittas állapotban** lévő személy az, akinek a szervezetében **0,50 gramm/liter véralkohol-, illetve 0,25 milligramm/liter levegőalkohol-**koncentrációnál nagyobb érték előidézésére alkalmas szeszes ital fogyasztásából származó alkohol van.

Alany: az ittas állapotban lévő járművezető. Közömbös, hogy a járművezető rendelkezik-e a megfelelő vezetői engedéllyel (jogosítvánnyal, igazolvánnyal), vagy sem, illetve van-e kellő jártassága, gyakorlata a jármű vezetésében.

Bűnösség: szándékos. Az elkövető tudatának át kell fognia, hogy ilyen befolyásolt állapotban van, az ilyen állapotban történő járművezetés jogellenes, s mindezek ellenére kell vállalkoznia a jármű vezetésére.

Minősítő körülmények: 236. § (2) bek. alapján

a) ha a bűncselekmény **súlyos testi sértést,**

b) ha a bűncselekmény **maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást** vagy **tömegszerencsétlenséget,**

c) ha a bűncselekmény **halált,**

d) ha a bűncselekmény **kettőnél több ember halálát** okozza, vagy **halálos tömegszerencsétlenséget** okoz.

Tényvállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(3) Aki ittas állapotban **nem gépi meghajtású** úszólétesítmény vagy közúton, illetve közforgalom előtt el nem zárt magánúton nem gépi meghajtású jármű vezetésével a (2) bekezdésben meghatározott következményt idézi elő, az ott tett megkülönböztetés szerint büntetendő.

A **nem gépi meghajtású járművek** ittas állapotban történő vezetése önmagában szabálysértés, akkor bűncselekmény, ha valamilyen, a minősített esetekben felsorolt sértő eredményt idézett elő. Például egy ittas állapotban csónakázó férfi az evezőlapáttal az egyik fürdőzőnek súlyos testi sértést okoz.

Járművezetés bódult állapotban

A bódító szerek hatásukat az idegrendszerre való közvetlen befolyás által fejtik ki. A bódító szerek iránt egyénileg is igen különböző a fogékonyság, hasonlóan ahhoz, amikor szeszes italt fogyasztanak. Nem tudni kire és hogyan hat, mekkora mennyiség szükséges a befolyásolt állapot eléréséhez. **Aki drogok hatása alatt vezet autót, az nem csak a saját maga, hanem azoknak az életét is veszélyezteti, akivel az úton találkozik. A drogok, bizonyos gyógyszerek megváltoztatják a vezető ítézőképességét, vezetési képességeit, és figyelmét, ráadásul illegális is.**

Számos gyógyszer hatása alatt veszélyes vezetni, még akkor is, hogyha az orvos írta fel őket. Bizonyos fájdalomcsillapítók, nyugtatók, extrém álmoságot, vagy szédülést okozhatnak. Ezek nagymértékben gátolhatnak minket, mert eme szerek hatása alatt nem tudjuk tisztán meghatározni a távolságokat, és a forgalmi helyzeteket.

Alaptényállás:

237. § (1) Aki a szeszes ital fogyasztásából származó alkohol kivételével vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyása alatt vasúti vagy légi járművet, gépi meghajtású úszólétesítményt vagy közúton, illetve közforgalom előtt el nem zárt magánúton gépi meghajtású járművet vezet, vétség miatt büntetendő.

Példa: Kovács Barnabás autójával nem az út- és látási viszonyoknak megfelelően, a megengedett legnagyobb sebességet jelentősen túllépve ismeretlen útvonalon közlekedik. Egy kanyarban elveszíti uralmát a járműve felett, kisodródik és az út menti fának ütközik. Kovácsot könnyű, utasát nyolc napon túl gyógyuló sérülésekkel szállították kórházba. A szakértői vizsgálat megállapította, hogy a baleset idején Kovács szervezetében erős, nyugtató hatású, nagy dózisu fájdalomcsillapító volt, melyet ízületi gyulladására szedett.

Az alaptényállás elemzése:

Jogi tárgy: közlekedésbiztonság.

Járműfajták tekintetében: a **vasúti és a légi közlekedésben** valamennyi jármű vonatkozásában, a **vízi és a közúti közlekedésben** csak a gépi meghajtású jármű ilyen állapotban való vezetése alapozza meg a büntetőjogi felelősséget. Valamennyi közlekedési ágazat tekintetében **gépi meghajtásúnak** minősül az a jármű, melyet beépített erőgép hajt.

Elkövetési magatartás: járművezetés

Szituációs ismérvek – Elkövetési mód: bódult állapotban

Vezetési képességre hátrányosan ható szer: gyűjtőfogalom, amely magában foglalja a kábítószer, a pszichotróp anyagot, a kábító hatású szert és az ilyen hatású gyógyszert.

Alany: a bódult állapotban lévő járművezető. Közömbös, hogy a járművezető rendelkezik-e a megfelelő vezetői engedéllyel (jogosítvánnyal, igazolvánnyal), vagy sem, illetve van-e kellő jártassága, gyakorlata a jármű vezetésében.

Bűnösség: szándékos. Az elkövető tudatának át kell fognia, hogy ilyen befolyásolt állapotban van, az ilyen állapotban történő járművezetés jogellenes, s mindezek ellenére kell vállalkoznia a jármű vezetésére.

Minősítő körülmények: 236. § (2) bek. alapján

a) ha a bűncselekmény **súlyos testi sértést,**

b) ha a bűncselekmény **maradandó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást vagy tömegszerencsétlenséget,**

c) ha a bűncselekmény **halált,**

d) ha a bűncselekmény **kettőnél több ember halálát okozza, vagy halálos tömegszerencsétlenséget okoz.**

Térvállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(3) Aki a szeszes ital fogyasztásából származó alkohol kivételével vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyása alatt nem gépi meghajtású úszólétesítmény, vagy közúton, illetve közforgalom elől el nem zárt magánúton nem gépi meghajtású jármű vezetésével a (2) bekezdésben meghatározott következményt idézi elő, az ott tett megkülönböztetés szerint büntetendő. A **nem gépi meghajtású járművek** bódult állapotban történő vezetése önmagában szabálysértés, akkor bűncselekmény, ha valamilyen, a minősített esetekben felsorolt sértő eredményt idézett elő. Például egy bódult állapotban csónakázó férfi az evezőlappal az egyik fürdőzőnek súlyos testi sértést okoz.

Cserbenhagyás

Elsődleges társadalmi érdek, hogy a balesetet szenvedett állampolgárok minél előbb segítséghez jussanak, ennek feltételeit hivatott megteremteni a cserbenhagyás büntetőjogi üldözése.

Alaptérvállás:

239. § Ha a közlekedési balesettel érintett jármű vezetője a helyszínen nem áll meg, illetve onnan eltávozik, mielőtt meggyőződne arról, hogy valaki megsérült-e, illetve az életét vagy testi épségét közvetlenül fenyegető veszély miatt segítségnyújtásra szorul-e, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt büntetendő.

Példa: Kovács Barnabás autójával nem az út- és látási viszonyoknak megfelelően, a megengedett legnagyobb sebességet jelentősen túllépve ismeretlen útvonalon közlekedik. Egy kanyarban elveszíti uralmát a járműve felett, átsodródik a másik sávba és a szabályosan közlekedő szembejövő járműnek csapódik. Járműve működésképes maradt, ezért a helyszínről eltávozik.

Az alaptérvállás elemzése:

Jogi tárgy: közlekedésbiztonság, a közlekedésben résztvevők élete, testi épsége.

Elkövetési magatartás: mulasztás, eltávozás a helyszínről

A KRESZ kötelezően írja elő, hogy a közlekedési balesettel érintett jármű vezetőjének a helyszínen meg kell állni., továbbá meg kell győződni arról, hogy van-e sérült, illetve segítségre szoruló.

A helyszín idő előtti elhagyása, amennyiben csak dologi kárral járt a baleset, szabálysértés megállapítását vonja maga után.

A jogszabály az elkövetőnek két kötelezettséget ír elő:

- a helyszínen történő megállás kötelezettsége,
- meggyőződési kötelezettség arról, hogy van-e sérült, vagy segítségre szoruló.

Ha volt sérült, nem a cserbenhagyást, hanem a segítségnyújtás elmulasztását kell megállapítani.

A cserbenhagyás a segítségnyújtás elmulasztásával a szubszidiaritás viszonyában van. → A súlyosabb, az emberi élet, testi épség és egészség elleni bűncselekményt kell megállapítani.

Alanya: speciális, a közlekedési balesettel érintett jármű vezetője.

Bűnösség: szándékosan következő el.

6. Btk. XXIII. fejezet - A környezet és a természet elleni bűncselekmények

Állatkínzás

Alaptényvallás:

244. § (1) Aki

- a) gerinces állatot indokolatlanul oly módon bántalmaz, vagy gerinces állattal szemben indokolatlanul olyan bánásmódot alkalmaz, amely alkalmas arra, hogy annak maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza,
- b) gerinces állatát vagy veszélyes állatát elűzi, elhagyja vagy kiteszi, vétség miatt büntetendő.

Példa: Az elkövető már régóta haragszik a szomszédjára, mert hajnalonként kutyájának ugatására ébred és nem tud visszaaludni. Az egyik hajnalban szintén kutyaugatásra ébredt, átment a szomszédhoz és egy zsinórral a kutyát megfojtotta.

Az alaptényvallás elemzése:

Jogi tárgy: az állatok védelméhez, kíméletéhez fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgy:

(1) bekezdés

- a) gerinces állat;
- b) kiegészítve - speciális gerinces állatként – a veszélyes állattal. Gerinces állat: a fejlettség legmagasabb szintjén lévő, belső szilárdító vázú állat. A veszélyes állatokat a (8/1999. (VII. 13.) KÖM-FVM-NKÖM-DM együttes rendeletének I. számú melléklete sorolja fel.

Elkövetési magatartás:

(1) bekezdés

- a) **indokolatlan bántalmazás**, vagy **indokolatlanul olyan bánásmód alkalmazása**, amely **alkalmas** arra, hogy az állat **maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását** okozza. Az **egészségkárosodás** az állat testi épségének, szervezetének, pszichikai állapotának vagy viselkedésének tartós, hátrányos megváltoztatása. Az állat **pusztulása** életének kioltását jelenti.
- b) a gerinces állat **elűzése, elhagyása, kitétele**. Minden olyan magatartás, amelynek következtében az állat feletti korábbi birtokviszony megszűnik.

Alany:

(1) bekezdés

- a) általános – bárki;
- b) speciális – **az állattartó:** birtokviszonyra figyelemmel, az állat tulajdonosa, illetve bárki az állatot vagy állatállományt gondozza, felügyeli.

Bűnösség: szándékos

A bántalmazás formái: Az állatok védelméről és kíméletéről szóló - 1998. évi XXVIII. törvény (Ávtv.) 6.§. (1) bekezdése értelmében - **az állatot nem szabad:**

- kínozni;
- emberre vagy állatra uszítani, állatviadalra idomítani;
- kényszertakarmányozásra fogni, kivéve egészségügyi okokból;
- a kíméletet nem biztosító módon mozgatni és szállítani, elhelyezni;

- a teljesítőképességét felismerhetően meghaladó teljesítményre kényszeríteni;
- természetellenes és önpusztító tevékenységre szoktatni.

Az Ávtv. 3.§. 10. pontja szerint az állat élete elfogadható ok vagy körülmény esetén kioltható.
Speciális, jogellenességet kizáró okok, amelyek fennállása esetén az állat élete kioltható:

- élelmezési cél vágóállat esetén (sertés, baromfi stb.);
- prém termelése miatt e célból tartott állat esetén (nutria, nerc, stb.);
- állományszabályozás;
- gyógyíthatatlan betegség esetén;
- fertőző betegség kontrollja, valamint azok ellen védekezés (pl.: madárinfluenza)
- kártevők irtása
- másként el nem hárítható támadás megakadályozása
- tudományos kutatás

Minősítő körülmények: (magyarázattal)

(2) A büntetés büntett miatt, ha az állatkínzás

- a) az állatnak **különös szenvedést okoz:** az átlagot jóval meghaladó fizikai, pszichikai gyötrelmet okoz az állat testi épségében, szervezetében, viselkedésében.
- b) **több állat** maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza: legalább két állat vonatkozásában bekövetkezik.

7. Btk. XXVI. fejezet – Az igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények

Hamis vád

A hamis vád **csak eljárást kezdeményező** jelleggel, az adott ügyben még eljárás alá nem vont személy sérelmére követhető el.

Alaptényvállás:

268. § (1) Aki

- a) mást hatóság előtt bűncselekmény elkövetésével hamisan vádol,
- b) más ellen bűncselekményre vonatkozó koholt bizonyítékot hoz a hatóság tudomására, büntett miatt szabadságvesztéssel büntetendő.

Példa: Kordé Béla a villamoson lopott egy irattárcát, este pedig az általa elkövetett rablás helyszínén a benne talált iratokat szétszórta, úgy, mintha az a zsebéből esett volna ki. A kitérő rendőrök az iratokat megtalálták, és körözést adtak ki az irat tulajdonosára, mint a rablás elkövetőjére.

Az alaptényvállás elemzése:

Jogi tárgy: az igazságszolgáltatás zavartalan működése, az igazságnak megfelelő ítéletek illetve döntések meghozatalához fűződő társadalmi érdek. Másodlagosa: a hamisan vádolt személy társadalmi megbecsülése, becsülete, Sértheti vagy veszélyeztetheti az igazságszolgáltatás tisztaságába, működésébe vetett állampolgári bizalmat is.

Elkövetési tárgy: más személy (passzív alany).

Elkövetési magatartás: hamis vádolás, koholt bizonyítéknak a hatóság tudomására hozása.

Hamis vádolás: olyannak kell lennie, amely tényeket közöl, és amelynek során alaptalan hatósági eljárás megindítására kerülhet sor.

Koholt bizonyítéknak a hatóság tudomására hozása: Koholt bizonyíték esetén a vád tárgyává tett cselekmény vagy a sértett személye és a bizonyíték közötti kapcsolat mesterségesen létrehozott. Hatóság tudomására hozás többféle aktív magatartással követhető el. Közvetlenül és közvetetten is megvalósítható.

- a tettes a koholt bizonyítékot kifejezetten a hatóság rendelkezésére bocsáthatja,
- átadhatja,
- olyan helyzetet alakíthat ki, amelyben a hatóság a sértettnél találja meg a koholt bizonyítékot.

Bizonyíték: olyan bizonyítási eszközök – elsősorban tárgyi bizonyítási eszközök, okiratok – amelyekből a hatóság az ügyre vonatkozóan bizonyító tényeket állapíthat meg. **Koholt a bizonyíték:** ha az a valóságnak nem megfelelő.

Szituációs ismérvek – Elkövetési hely: hatóság előtt

Alany: általános – bárki lehet, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos, gondatlan

Minősítő körülmények: 268. § (2)-(4) bek. alapján

- a) érintett ellen **büntetőeljárás indul;**
- b) a hamis vád alapján a **vádlottat elítélik;**
- c) a hamis vád olyan bűncselekményre vonatkozik, amelynek elkövetőjét a törvény **életfogytig tartó szabadságvesztéssel is fenyegeti;**
- d) ha az **életfogytig tartó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekményre vonatkozó hamis vád alapján a vádlottat elítélik.**

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(5) Aki mást hatóság előtt bűncselekmény elkövetésével azért vádol hamisan, mert **gondatlanságból** nem tud arról, hogy tényállítása valótlan, vagy a bizonyíték hamis, vétség miatt büntetendő.

A jogellenes magatartást a törvény három tényállásban tárgyalja. A szabálysértésre, a közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegésre és a fegyelmi vétségre vonatkozó hamis vád enyhébben minősül **a Btk. 269.§ alapján**. Az itt megfogalmazott eseteket bármely hatóság (szabálysértési hatóság, fegyelmi jogkör gyakorlója, stb.) előtt el lehet követni, illetve ezeknek nincs gondatlan alakzata, azaz a büntetőjogi felelősséget kizárólag a szándékos bűnösség alapozza meg. A Btk. 270.§ (2) bekezdésben megfogalmazott korlátlan enyhítés, illetve a büntetés mellőzése nem kötelező, az a bíróság mérlegelésén alapuló lehetőség. A vád hamisságának a feltárása a valótlan állítások visszavonását jelenti.

Hatóság félrevezetése

Alaptényállás:

271. § (1) Aki hatóságnál büntetőeljárás alapjául szolgáló olyan bejelentést tesz, amelyről tudja, hogy valótlan – és a 268. § esete nem áll fenn –, vétség miatt büntetendő.

Példa: az unatkozó nyugdíjas, Kordé Béláné ismeretlen személy ellen a rendőrségen feljelentést tesz emberölés miatt, holott tudja, hogy az általa sértettként megjelölt személy él, csak huzamosabb időre külföldre utazott.

Az alaptényvállás elemzése:

Jogi tárgy: az igazságszolgáltatás zavartalan működése, valamint a szabálysértési és egyéb hatóságok, továbbá a fegyelmi jogkör gyakorlójának zavartalan működéséhez fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési magatartás: bejelentés tétele.

Bejelentés: olyan tényállítás közlése a hatósággal, amely szerint bűncselekmény, szabálysértés, fegyelmi vétség vagy egyéb **hatósági eljárást megalapozó** esemény történt.

Szituációs ismérvek – Elkövetési hely: hatóság előtt

Eredmény: a hatósági eljárás megindítása

Okozati összefüggés: van, azaz a bejelentés alapján indul meg a hatósági eljárás.

Alany: általános – bárki lehet, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos.

Tényvállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(2) Aki hatóságnál szabálysértési, illetve fegyelmi jogkör gyakorlójánál szabálysértési, illetve fegyelmi eljárás alapjául szolgáló olyan bejelentést tesz, amelyről tudja, hogy valótlan – és a 269. § esete nem áll fenn – vétség miatt büntetendő.

(3) Aki hatóságnál egyéb hatósági eljárás alapjául szolgáló olyan bejelentést tesz, amelyről tudja, hogy valótlan – és a 269. § esete nem áll fenn – vétség miatt elzárással büntetendő.

A jogellenes magatartást a törvény három bekezdésben tárgyalja. A szabálysértésre, a közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegésre és a fegyelmi vétségre, egyéb hatósági eljárásra vonatkozó hatóság félrevezetése enyhébben minősül **a Btk. 271.§ (2) és (3) bek. alapján.**

Hamis tanúzás

A hamis tanúzás **már folyamatban levő eljárások** során elkövethető bűncselekmény. Az eljárásban résztvevő személyek olyan magatartása, mely az igazságszolgáltatást, illetve más hatósági eljárásokat vihet tévútra.

Tanú az a személy, akinek a bizonyítandó tényről tudomása lehet. A **tanúvallomás** az ügyre vonatkozó tényekről szerzett tudomás közlése a hatósággal. Alapulhat a tanú közvetlen, saját észlelésén, de lehet másodlagos is, amikor a tanú a más személy észleléséről szerzett tudomását adja elő. **Tényeket és nem a tanú következtetéseit** tartalmazza.

Alaptényvállás:

272. § (1) A tanú, aki hatóság előtt az ügy lényeges körülményére valótlan vallomást tesz, vagy a valót elhallgatja, hamis tanúzást követ el.

(2) A hamis tanúzásra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni arra, aki

a) mint szakértő hamis szakvéleményt vagy mint szaktanácsadó hamis felvilágosítást ad,

b) mint tolmács vagy fordító hamisan fordít,

c) a 268. § (1) bekezdésének b) pontja esetén kívül büntető- vagy polgári ügyben hamis okiratot vagy hamis tárgyi bizonyítási eszközt szolgáltat.

(4) Aki a hamis tanúzást büntető ügyben követi el, büntett miatt büntetendő.

(5) Aki a hamis tanúzást polgári ügyben követi el büntett büntetendő.

Példa: Ukk Muck egyik barátja ellen folytatott büntetőügyben tanúkihallgatásra lett idézve. Az idézésen megjelenik, válaszol a nyomozó által feltett kérdésekre, de elhallgat olyan információkat, amelyek megkönnyítenék a hatóság számára az eljárás lefolytatását.

Az alaptényvállás elemzése:

Jogi tárgy: az igazságszolgáltatás zavartalan működése, valamint a szabálysértési és egyéb hatóságok, továbbá a fegyelmi jogkör gyakorlójának zavartalan működéséhez fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési magatartások:

1. **valótlan tanúvallomás megtétele:** Valótlan a tanúvallomás, amikor a tanú nem az észlelt tényeket adja elő, azokat elferdíti vagy megváltoztatja, és amikor a mástól szerzett tudomást, mint saját észlelését adja elő. A hamis tanúvallomás szóban és írásban egyaránt megtehető. (alany: tanú)
2. **a tanúvallomásban a való elhallgatása:** A tanú csak egy részét közli az általa észlelt tényeknek. (alany: tanú)
3. **hamis szakvélemény adása:** Elkövethető szóban és írásban. Megállapításához nem szükséges, hogy a szakvélemény egészében legyen a valóságnak nem megfelelő, egyes részeiben, akár a lelet, akár a szakmai ténymegállapítás, akár a vélemény tekintetében is lehet hamis. (alany: szakértő)
4. **hamis szaktanácsadói felvilágosítás adása:** A szaktanácsadó speciális szakértelmet igénylő kérdésekben az eljáró hatósági személyeknek segítséget, felvilágosítást ad. Történhet szóban és jegyzőkönyvbe foglalható. A hamis szaktanácsadói vélemény a bizonyítási eljárás egész menetét, eldöntését érdemben befolyásolhatja. (alany: szaktanácsadó)
5. **hamis tolmácsolás:** A tolmácsolás szóbeli. Hamis a tolmácsolás, ha az nem valóság, tartalmilag eltér a tolmácsolás alapjául szolgáló szövegtől. (alany: tolmács)
6. **hamis fordítás:** A fordítás írásbeli. Hamis a fordítás, ha az nem valóság, tartalmilag eltér a fordítás alapjául szolgáló szövegtől. (alany: fordító)
7. **hamis okirat szolgáltatása:** **Okirat** minden olyan irat, amelyet valamilyen tény vagy körülmény igazolására állítottak ki. Hamis az okirat, ha azt nem a kiállítóként feltüntetett hatóság vagy személy készítette, illetve nem a kiállítóként feltüntetett személy vagy hatóság nyilatkozatát tartalmazza. (alany: a hamis okirat szolgáltatója)
8. **hamis tárgyi bizonyítási eszköz szolgáltatása:** hasonlóan, mint a hamis vád esetén; a szolgáltatás az eljáró hatóság számára történő rendelkezésre bocsátást jelent. (alany: a hamis tárgyi bizonyítási eszköz szolgáltatója)

Szituációs ismérvek – Elkövetési hely: hatóság előtt

Alany: egyes elkövetési magatartások szerint különböző lehet, zárójelben feltüntetve az elkövetési magatartások után.

Bűnösség: szándékos, illetve polgári- vagy büntetőügyben gondatlan is lehet. Ha a tanú vallomásában előadott tények nem felelnek meg a valóságnak, a tanút akár tudatos, akár hanyag gondatlanság is terhelheti.

Minősítő körülmények:

A törvény súlyosabban bünteti a **büntetőügyben** elkövetett hamis tanúzást, még súlyosabb a büntetés:

(4) Ha a hamis tanúzás olyan bűncselekményre vonatkozik, amely **életfogytig tartó szabadságvesztéssel** is büntethető.

Polgári ügyben azoknak a körülményeknek van jelentősége, amelyek a kereseti kérelem, vagy az ellenkérelem elbírálását befolyásolhatják, ezért súlyosabb a büntetés:

(5) Ha a polgári ügy tárgya **különösen nagy vagyoni érték** vagy **különösen jelentős egyéb érdek**.

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(3) A (2) bekezdés c) pontja alapján nem büntethető a **büntető ügy terheltje**.

A jogellenes magatartást a törvény négy tényállásban tárgyalja. A szabálysértésre, a közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegésre és a fegyelmi vétségre vonatkozó hamis tanúzás enyhébben minősül a **Btk. 273.§ alapján**. A **Btk. 274. § eljárási akadályt** jelenít meg, míg a **Btk. 275. §** büntethetőséget kizáró okokat szabályoz.

275. § (1) Nem büntethető hamis tanúzásért,

a) aki a valóság feltárása esetén **önmagát vagy hozzátartozóját bűncselekmény** elkövetésével vádolná,

b) aki a vallomástételt **egyéb okból megtagadhatja**, de erre kihallgatása előtt **nem figyelmeztették**, vagy

c) akinek a **kihallgatása** törvény alapján **kizárt**.

(2) A büntetés **korlátlanul enyhíthető, különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető** azzal szemben, aki az alapügy jogerős befejezése előtt az eljáró hatóságnak az általa szolgáltatott bizonyítási eszköz hamis voltát bejelenti.

Egyéb okból tagadhatja meg a vallomástételt: a terhelt hozzátartozója, aki foglalkozásánál vagy köz megbízatásánál fogva titoktartásra kötelezett, ha ezzel titoktartási kötelezettségét sértené meg, kivéve: ha ez alól felmentették. Ha **a mentességre figyelmeztették**, de a megtagadás jogával nem él, köteles igaz vallomást tenni. Hamis vallomástétel esetén a hamis tanúzás bűncselekményt megvalósíthatja. Ha **a mentességre nem figyelmeztették**, hamis vallomástétel esetén sem büntethető.

Hamis tanúzásra felhívás

Alaptényállás:

276. § (1) Aki mást hamis tanúzásra rábírní törekszik, büntető ügyben történő elkövetés esetén büntett miatt, polgári ügyben történő elkövetés esetén vétség miatt büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt szabálysértési vagy egyéb hatóság, illetve a fegyelmi jogkör gyakorlója előtt folyamatban lévő ügyben követi el, vétség miatt büntetendő.

Példa: Alapos Angéla sikeresen kijuttat egy levelet a börtönből, melynek az a személy a címzettje, aki látta, hogy ő bűncselekményt követ el. A levélben felszólítja a címzettet, hogy vallomását az ő javára változtassa meg. A

címzett a levelet a tanúkihallgatására magával viszi, és átadja a kihallgatást vezető nyomozónak.

Az alaptényvállás elemzése:

Jogi tárgy: az igazságszolgáltatás zavartalan működése, valamint a szabálysértési és egyéb hatóságok, továbbá a fegyelmi jogkör gyakorlójának zavartalan működéséhez fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgy: más személy (passzív alany), aki tanúként kihallgatható.

Elkövetési magatartás: hamis tanúzásra rábírnai törekvés.

A rábírnai törekvés minden, a cél elérése érdekében kifejtett tevékenység, azaz a hamis tanúzás bármelyik elkövetési magatartásának megvalósítása büntető- vagy polgári ügyben.

Alany: általános – bárki lehet, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek. Megvalósíthatja a büntetőügy terheltje is, mert a védekezési szabadsága arra nem terjed ki, hogy más bűncselekmény elkövetésére kíséreljen meg rábírnai.

Bűnösség: szándékos. Az elkövető tudatának át kell fogni, hogy a passzív alany tanúkénti kihallgatására sor fog kerülni, másrészt, hogy olyan vallomás megtételére akarja rávenni, ami nem felel meg a valóságnak.

Célzat: hamis tanúzásra rábírnai

Bűnpártolás

A **bűnpártolás járulékos** bűncselekmény, alpbűncselekmény nélkül nem létezhet. Az elkövető büntetőjogi felelősségét **az alapozza meg, hogy akadályozza, nehezíti, esetenként meg is hiúsítja** az alpbűncselekmény felderítését. A bűnpártoló csak az alpbűncselekmény befejezése, vagy megkísérlése után kapcsolódik a bűncselekményhez. Bűnkapcsolati alakzat. Tettese egy másik bűncselekmény elkövetőjének, előzetes megegyezés nélkül, a bűncselekmény megvalósítása után nyújt a törvényben meghatározottak szerint segítséget.

Alaptényvállás:

282. § (1) Aki anélkül, hogy a bűncselekmény elkövetőjével az elkövetés előtt megegyezett volna,

- a) segítséget nyújt ahhoz, hogy az elkövető a hatóság üldözése elől meneküljön,
- b) a büntetőeljárás sikerét meghiúsítani törekszik, vagy
- c) közreműködik a bűncselekményből származó előny biztosításában, vétség miatt büntetendő.

Példa: Nagy Tamás felugrik Katona Balázs barátjához egy cigiért. A lakás úszik a vérben, Balázs barátnője holtan fekszik a szőnyegen. Balázs elmeséli a történetet, majd elrohan otthonról. Nagy Tamás döbbenetét leküzdve kitakarítja a lakást, eltünteti a nyomokat, illetve úgy rendezkedik, hogy a barátnő halála önkezűség látszatát keltse. Mikor ezt befejezte, barátja keresésére indul.

Az alaptényvállás elemzése:

Jogi tárgy: az igazságszolgáltatás zavartalan működése.

Elkövetési magatartások:

- a) **Segítségnyújtás** → az alapcselekmény elkövetőjének a hatóság üldözése előli menekülésben. (személyi bűnpártolás)

Aktív magatartás, mellyel az alapcselekmény elkövetőjének szökését támogatja a bűnpártoló. Megnyilvánulhat: rejték hely biztosításában, ruhával, pénzzel történő ellátásban, szállító eszköz biztosításában, stb.

- b) **Törekvés a büntetőeljárás sikerének megghiúsítására** → (személyi bűnpártolás)

Aktív magatartás, pl. tárgyi bizonyítási eszköz megsemmisítése, elrejtése. Megállapításához nem szükséges az „eredményesség”, a be. sikerét nem szükséges ténylegesen megghiúsítani.

- c) **Közreműködés a bűncselekményből származó előny biztosításában** → (tárgyi bűnpártolás), csak közvetve kapcsolódik az alapcselekmény elkövetőjének személyéhez.

Vagyoni előny tekintetében valósulhat meg, az alapcselekmény azonban nem kizárólag vagyon elleni bűncselekmény lehet. Megnyilvánulhat: a bűncselekményből származó dolog elrejtésében, elidegenítésében való közreműködésben, stb.

Alany: általános –az alapcselekmény elkövetőjén és a hivatalos eljárásban eljáró hivatalos személyen kívül bárki lehet.

Bűnösség: szándékos.

Minősítő körülmények:

(2) büntett, ha a bűnpártolást **haszonszerzés végett** követik el.

(3) ha a bűnpártolást

a) a XIII., a XIV. vagy a XXIV. Fejezetben meghatározott bűncselekménnyel [kivéve az állam elleni bűncselekmény feljelentésének elmulasztása (263. § (1) bekezdés],

b) emberöléssel [160. § (1)–(3) és (5) bekezdés], emberrablással [190. § (1)–(4) bekezdés], emberkereskedelemmel [192. § (1)–(6) bekezdés], terrorcselekménnyel [314. § (1)–(2) bekezdés], terrorizmus finanszírozásával [318. § (1)–(2) bekezdés], jármű hatalomba kerítésével [320. § (1)–(2) bekezdés],

c) az a)–b) pontokban fel nem sorolt, **életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető** bűncselekménnyel

kapcsolatban követik el, vagy

d) hivatalos, külföldi **hivatalos személy hivatali eljárása során**, hivatali kötelessége megszegésével vagy közfeladatot ellátó személy eljárása során követi el. (hivatali bűnpártolás)

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(4) A (2) bekezdést és a (3) bekezdés d) pontját kivéve nem büntethető, aki az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott bűnpártolást hozzátartozója érdekében követi el.

A bűnpártoló az alapcselekmény elkövetésében nem működik közre. Tehát a bűnpártolás bűncselekmény megvalósulási feltétele, hogy a bűnpártoló **anélkül tanúsítja** magatartását, hogy az alapcselekmény elkövetőjével előzőleg megegyezett volna.

8. Btk. XXVII. fejezet – A korrupciós bűncselekmények

A korrupciós bűncselekmények jellemző vonása, hogy tipikus formájukban kétoldalú kapcsolatot tételeznek fel, amelyekben a megvesztegetett (pl. ügyintéző) és a vesztegető (pl. ügyfél) egyaránt a jogtalanság talaján áll. Mindkettejük magatartását vesztegetésként bünteti a törvény.

Az aktív és a passzív vesztegetés is megkülönböztethető. Alapja, hogy a vesztegetés hivatalos személy irányában történik vagy állami szerv, gazdálkodó szervezet, társadalmi szervezet vagy egyesület dolgozója illetve tagja irányában. Másként bünteti a törvény, aki hivatalos személyt, vagy a felsorolt egyéb szervek dolgozóit vagy tagjait vesztegeti meg.

Aktív vesztegetést az követ el, aki megveszteget. Ez a különbségtétel nem függ attól, hogy a konkrét ügyben melyik fél milyen aktivitást tanúsított, hanem, hogy melyiküktől indult ki a vesztegetés kezdeményezése.

Általános elvárás a **hivatalos személyekkel szemben**, hogy működésük során semmiféle jogtalan előnnyel nem kerülhet kapcsolatba.

Hivatali vesztegetés

Alaptényvallás:

293. § (1) Aki hivatalos személyt a működésével kapcsolatban neki vagy rá tekintettel másnak adott vagy ígért jogtalan előnnyel befolyásolni törekszik, büntett miatt büntetendő.

Példa: Nagy Tibor rendőr főtörzsőrmester járőrvezető felesége több éve munkanélküli, három iskoláskorú gyermeket nevelnek. Közúti ellenőrzés során észleli, hogy a falu közismert vállalkozója kézben tartott mobiltelefonon beszél, miközben járművét vezeti. Megállítják a vállalkozót és intézkedést kezdeményez. A vállalkozó adatai rögzítése közben felajánlja Nagynak, hogy feleségét határozatlan ideig alkalmazza vállalkozásában adminisztratív munkakörbe, ha a rendőr most eltekint a továbbiaktól. Nagy figyelmeztette, hogy ezt meg sem hallotta, de a vállalkozó az intézkedés lefolytatása során ezt többször, Nagy - járőrtársa előtt is - megismételte.

Az alaptényvallás elemzése:

Jogi tárgy: a közélet tisztasága, a hivatali apparátus tagjaiba vetett bizalom, a hivatali aktív vesztegetést szabályozza.

Elkövetési tárgyak: jogtalan előny (dolog) és hivatalos személy (Btk. 459. §. (1). bek. 11. pontja alapján) vagy más személy (passzív alany).

Előny: minden olyan juttatás, amely az érintett személy helyzetét a közfelfogás szerint pozitív irányban változtatja meg. (vagyon előny, pénzbeli juttatás, értékkel rendelkező dolog juttatása, követelés elengedése, kedvező hitel, stb.). Az előnynek a hivatalos személy **működésével** kell kapcsolatban lenni. **Más** személyként olyan személyt kell érteni, akinek előnyben részesítését a hivatalos személy a maga szempontjából befolyásoló tényezőnek tekinti.

Elkövetési magatartás: előny adása, vagy ígérese, amely alkalmas a hivatalos személy befolyásolására.

Alany: általános – bárki lehet, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos.

Célzat: a hivatalos személy befolyásolása.

Minősítő körülmények:

(2) ha a jogtalan előnyt azért adja vagy ígéri, hogy a hivatalos személy a hivatali kötelességét megszegje, a hatáskörét túllépje, vagy a hivatali helyzetével egyébként visszaéljen.

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(6) A büntetés **korlátlanul enyhíthető – különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető** – az (1) és (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetőjével szemben, ha a bűncselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, és az elkövetés körülményeit feltárja.

A tényállás (3) bekezdése rendelkezik arról, ha a vesztegetést **külföldi hivatalos személy** (Btk. 459. §. (1). bek. 11. pontja alapján) befolyásolása céljából követik el. A (4) és (5) bekezdés szerint büntetendő, ha a hivatali vesztegetést – akár gondatlanságból - gazdálkodó szervezet érdekében követik el.

Hivatali vesztegetés elfogadása
--

Alaptényállás:

294. § (1) Az a hivatalos személy, aki a működésével kapcsolatban jogtalan előnyt kér, a jogtalan előnyt vagy ennek ígérését elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kérőjével vagy elfogadójával egyetért, büntetett büntetendő.

Példa: X.Y. r. őrnagy szolgálati kötelezettségét vétkesen megszegve szolgálati helyének iktató és nyilvántartó rendszerében 2013. és 2014. során több alkalommal feladatához, feladatköréhez nem tartozó lekérdezéseket és ellenőrzéseket hajtott végre, melyek eredményeit jogosulatlan magánszemély részére továbbította; aki ezt anyagi ellenszolgáltatással köszönte meg.

Az alaptényállás elemzése:

Jogi tárgy: a közélet tisztasága, a hivatali apparátus tagjaiba vetett bizalom, a hivatali passzív vesztegetést szabályozza.

Elkövetési tárgy: jogtalan előny

Elkövetési magatartások: előny kérése, előnynek vagy ígéretének elfogadása; adott vagy ígért előny kérőjével vagy elfogadójával egyetértés.

Az **előny kérésénél** a hivatalos személy a korrupciós kapcsolat kezdeményezője. Az **előny elfogadása** esetén az előny „birtokviszonyában” változás következik be, ha az előny átadásra sor kerül. Ha az előny kérője vagy elfogadója harmadik személy (pl. hozzátartozó), akkor az elkövetési magatartás az egyetértés, azaz a hivatalos személy kifejezetten vagy hallgatólagosan tudomásul veszi, hogy a harmadik személy reá tekintettel előnyt kérjen vagy kapjon. Tehát az előnyt **a harmadik személynek a hivatalos személyre tekintettel adják vagy ígérik és a hivatalos személy ezzel ért egyet.**

Hivatali működéssel kapcsolatos az előny, ha annak átadására, kérésére, elfogadására a hivatali ténykedés befejezése után (konkrét ügyben) került sor.

Alany: speciális - hivatalos személy (Btk. 459. §. (1). bek. 11. pontja alapján).

Bűnösség: Szándékos.

Minősítő körülmények:

(2) ha a bűncselekményt vezető beosztású hivatalos személy követi el.

(3) súlyosabban büntetendő, aki

a) a jogtalan előnyért

aa) hivatali kötelességét megszegi,

ab) hatáskörét túllépi, vagy

ac) hivatali helyzetével egyébként visszaél, illetve

b) a bűncselekményt bünszövetségben vagy üzletszerűen követi el.

(4) Az (1)–(3) bekezdés szerint büntetendő az a külföldi hivatalos személy, aki az ott meghatározott bűncselekményt követi el.

A hivatali kötelesség megszegése: A jogszabályokban, illetve a hivatalos személy feladatkörével kapcsolatos rendelkezésekben (munkaköri leírás, belső utasítások, ügyrend, ügyviteli szabályok, stb.) meghatározottaknak nem megfelelő kötelességellenes magatartás. Aktív magatartással és mulasztással is megvalósítható.

A hatáskör túllépése: A jogszabályokban meghatározott hatáskörön túlterjeszkedő, a hatáskörbe nem tartozó ügyben történő eljárást jelöl. Csak aktív magatartással valósítható meg.

A hivatali helyzettel összefüggő egyéb visszaélés: Olyan általános, kiegészítőnek is nevezhető magatartás, mely nem kifejezett kötelességszegés vagy hatáskör-túllépés, de a hivatalos személy a hivatali helyzetéből adódó lehetőségekkel büntetőjogi rosszallást érdemlő módon él vissza, jogosítványait nem megfelelően gyakorolja. (pl. a rendőr jogosulatlanul helyezi magát szolgálatba, azért hogy saját céljai érdekében az igazoltatás során megszerezze valaki lakcímét.)

Térvállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(5) A büntetés korlátlanul enyhíthető – különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető – az (1) és (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetőjével szemben, ha a bűncselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, a kapott jogtalan vagyoni előnyt vagy annak ellenértékét a hatóságnak átadja, és az elkövetés körülményeit feltárja.

9. Btk. XXVIII. fejezet – Hivatali bűncselekmények

A hivatali bűncselekmények általános jellemzője, hogy az elkövetők tevékenysége zavart okoz az államapparátus szabályszerű működésében, másrészt gyengíti az államapparátusba, azok tagjaiba vetett bizalmat.

A hivatalos személyek a Büntetőtörvénykönyvben két vonatkozásban szerepelnek. **Tettesként** csak általuk megvalósítható bűncselekményekben fokozott büntetőjogi felelősségük nyilvánul meg, illetve olyan tényállásokban, melyek a hivatalos és közfeladatot ellátó személyek **fokozott büntetőjogi védelmét** szolgálják.

Ebben a fejezetben a két kizárólag hivatalos személyként elkövethető bűncselekménnyel ismerkedünk meg.

Bántalmazás hivatalos eljárásban

A hivatalos személyek bizonyos körét jogszabály hatalmazza fel, szigorúan meghatározott feltételek között, testi kényszer alkalmazására.

Nem bűncselekmény, ha az eljárása során jogtalanul megtámadott hivatalos személy a támadás elhárítása érdekében, jogos védelmi helyzetben eljárva bántalmazza tetteleg a támadóját.

Alaptényvállás:

301. § (1) Az a hivatalos személy, aki eljárása során más tetteleg bántalmaz, büntetett miatt büntetendő.

Példa: Nagy Tódor rendőr őrmester és társa gépkocsizó közterületi éjszakai szolgálatot látnak. Észlelik, hogy egy férfi dühöngve, dülöngélve hangosan odaszól a járókelőknek, és pénzt követel tőlük italra. Igazoltatják, kiderül, hogy a férfit kiskorú sérelmére bűncselekmény elkövetése miatt körözik. Közlik vele, hogy a kapitányságra előállítják. Mindkét rendőrnek kisgyermek van, ezért a férfit mielőtt a gépjárműbe beszállítják néhány fejre irányuló ütéssel próbálják mőresre tanítani.

Az alaptényvállás elemzése:

Jogi tárgy: a hivatali apparátus működésébe vetett bizalom és a bántalmazott személy emberi méltósága.

A bántalmazás hivatalos eljárásban jogi tárgya kettős, mert az államapparátus szabályszerű működésébe és a hivatalos személyekbe vetett bizalmon kívül a bántalmazott alany emberi méltósága, esetleg testi épsége is sérül.

Elkövetési tárgy: más személy (passzív alany), a bántalmazott személy.

Elkövetési magatartás: tetteleges bántalmazás, azaz más testének szándékos jogellenes, és célzatos megérintése. A sérülés létrejötte nem feltétele a bűncselekmény megállapításának.

Szituációs ismérvek - Elkövetési idő: jogszerű **hivatalos eljárás során** amennyiben már az eljárás is jogszerűtlen, akkor hivatali visszaélést kell megállapítani.

Alany: **speciális** - hivatalos személy

Bűnösség: szándékos

Az elkövető hivatalos eljárásában az ügyfelet, illetve az eljárás alá vont személyt jogellenesen **tetteleg bántalmazza**. A bűncselekmény csak szándékos elkövetés esetén büntetendő, a bűncselekményt tettesként csak az eljárást folytató hivatalos személy követheti el.

Minősítő körülmények:

(2) ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt **csoportosan** követik el.
A bántalmazás hivatalos eljárásban bűncselekménye esetében a törvény a társadalomra fokozott veszélyt jelentő és riadalmat keltő csoportos elkövetést minősített esetként rendeli büntetni. Csoportosan követik el a bűncselekményt, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt; (**Btk. 459. § (1) bek. 3. pont**).

Tényvállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(3) Aki bántalmazás hivatalos eljárásban bűncselekményre irányuló **előkészületet** követ el, vétség miatt büntetendő.

(4) Korlátlanul **enyhíthető** annak a büntetése, aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésének körülményeit a vádirat benyújtásáig **a hatóság előtt feltárja**.

Kényszervallatás

Alaptényvállás:

303. § (1) Az a hivatalos személy, aki annak érdekében, hogy más vallomást vagy nyilatkozatot tegyen, illetve ne tegyen, erőszakot, fenyegetést, vagy más hasonló módszert alkalmaz, büntett miatt büntetendő.

Példa: Nagy Tódor rendőr őrmester körzeti megbízott egy tolvajt hallgat ki. Sok van már a rovásán, így újabb bűncselekmény elkövetését már nem akarja beismerni. Az őrmester közli vele, hogy írja alá és haladjunk tovább. A tolvaj nem teszi, ezért az őrmester megismétli a felszólítást, és hogy szavainak nyomatékot adjon, úgy pofon vágja a tolvajt, hogy az a székről leesik. A tolvaj végül aláírja a beismerő vallomást.

Az alaptényvállás elemzése:

Jogi tárgy: a hivatali apparátusba vetett bizalom, és más személyes szabadsága.

Elkövetési tárgy: más (passzív alany), a kihallgatásra, nyilatkozat tételére kötelezett személy.

Elkövetési magatartás: erőszak, fenyegetés, más hasonló módszer alkalmazása.

Alany: speciális - hivatalos személy.

Bűnösség: szándékos.

Célzat: hogy más vallomást, vagy nyilatkozatot tegyen, illetve ne tegyen.

Minősítő körülmények:

(2) ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt **csoportosan** követik el. (**Btk. 459. § (1) bek. 3. pont**).

Tényvállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(3) Aki a kényszervallatás bűncselekményre irányuló **előkészületet** követ el, vétség miatt büntetendő.

(4) Korlátlanul **enyhíthető** annak a büntetése, aki a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésének körülményeit a vádirat benyújtásáig **a hatóság előtt feltárja**.

A **kényszervallatás** csak abban az esetben valósulhat meg, ha a hivatalos személy eljárásában jogosult valakit vallomás, nyilatkozat tételére felhívni. A bűncselekmény megállapításához az szükséges, hogy a hivatalos személy az eljárása során erőszakot, fenyegetést, vagy más hasonló módszert azért alkalmazzon, hogy ez a személy vallomást vagy nyilatkozatot tegyen, illetőleg ne tegyen. A magatartásának célja tehát az, hogy mást – akaratával ellentétesen – vallomás vagy nyilatkozat megtételére vagy meg nem tételére készítessen.

10. Btk. XXIX. fejezet – Hivatalos személy elleni bűncselekmények

Hivatalos személy elleni erőszak

Alaptényvallás:

310. § (1) Aki hivatalos vagy külföldi hivatalos személyt

- a) jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályoz,
- b) jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel intézkedésre kényszerít, vagy
- c) eljárása alatt, illetve emiatt bántalmaz,

büntett miatt büntetendő.

Példa: Tamás Teodor rendőr őrmester és társa egy férfit igazoltatnak. A férfiről kiderült, hogy körözik, mert nem kezdte meg szabadságvesztésének letöltését. A férfi szökni próbál, majd menekülése érdekében a testi kényszert alkalmazó rendőröket többször megüti, egyikük orrát is eltöri.

Az alaptényvallás elemzése:

Jogi tárgy: hivatalos személy jogszerű eljárásának zavartalanságához fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgy: hivatalos személy, külföldi hivatalos személy (**Btk. 459. § (1) bek. 11. és 13. pont**)

Elkövetési magatartás: 1. akadályozás, 2. intézkedésre kényszerítés, 3. tetteleg bántalmazás.

Szituációs ismérvek Elkövetési mód: erőszak; fenyegetés. Elkövetési idő: jogszerű eljárás alatt

Alany: általános – bárki lehet, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos.

Motívum: hivatalos eljárása miatt

Minősítő körülmények:

(2) ha a hivatalos személy elleni erőszakot **csoporthoz tartozóan, fegyveresen vagy felfegyverkezve** követik el.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott **csoporthoz tartozó vezetője vagy szervezője** súlyosabban büntetendő.

Tényvallásban felsorolt egyéb ismérvek:

(4) Aki hivatalos személy elleni erőszak elkövetésére irányuló **csoporthoz tartozóan részt vesz**, vétség miatt, **a csoporthoz tartozó szervezője és vezetője** büntett miatt büntetendő.

(5) Aki hivatalos személyt vagy külföldi hivatalos személyt az eljárása miatt bántalmaz, az (1)–(4) bekezdés szerint büntetendő akkor is, **ha a bántalmazott a bűncselekmény elkövetésekor már nem hivatalos személy vagy nem külföldi hivatalos személy.**

(6) Aki hivatalos személy elleni erőszakra irányuló **előkészületet** követ el, vétség büntetendő.

(7) Nem büntethető a (4) bekezdés alapján a csoport résztvevője, ha a **csoporthoz tartozóan** önként vagy a hatóság felhívására **elhagyja**.

11. Btk. XXX. fejezet – A közbiztonság elleni bűncselekmények

A **közbiztonság elleni** bűncselekmények közös sajátossága, hogy általában nem konkrét személyjogait sértik vagy veszélyeztetik, nem konkrét dolgot fenyegetnek, hanem káros hatásuk ennél szélesebb kört érint, a polgárok nagyobb vagy szűkebb csoportját, illetőleg előre meg nem határozható anyagi javakat.

A **terrorcselekmény** a legveszélyesebb bűncselekmények egyike, a Btk. szigorú szankciókkal fenyegeti, illetve minden elvileg lehetséges kapcsolódó tevékenységet büntetni rendel, pl. a terrorcselekmény feljelentésének elmulasztása és a terrorizmus finanszírozása is önálló bűncselekményként minősül.

Terrorcselekmény

Alaptényvallás:

314. § (1) Aki abból a célból, hogy

a) állami szervet, más államot vagy nemzetközi szervezetet arra kényszerítsen, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön,

b) a lakosságot megfélemlítse,

c) más állam alkotmányos, társadalmi vagy gazdasági rendjét megváltoztassa vagy megzavarja, illetve nemzetközi szervezet működését megzavarja,

a (4) bekezdésben meghatározott személy elleni erőszakos, közveszélyt okozó vagy fegyverrel kapcsolatos bűncselekményt követ el, büntett miatt büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki az *a)* pontban meghatározott célból jelentős anyagi javakat kerít hatalmába, és azok sértetlenül hagyását vagy visszaadását állami szervhez vagy nemzetközi szervezethez intézett követelés teljesítésétől teszi függővé.

(4) E § alkalmazásában személy elleni erőszakos, közveszélyt okozó vagy fegyverrel kapcsolatos bűncselekmény

a) az emberölés, a foglalkozás körében elkövetett szándékos veszélyeztetés;

b) az emberrablás, a személyi szabadság megsértése;

c) a közlekedés biztonsága elleni bűncselekmény, a vasúti, légi vagy vízi közlekedés veszélyeztetése;

d) a radioaktív anyaggal visszaélés;

e) a hivatalos személy elleni erőszak; a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak, a hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak, a nemzetközileg védett személy elleni erőszak;

f) a jármű hatalomba kerítése, a közveszély okozása, a közérdekű üzem működésének megzavarása, a robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés, a lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés;

g) a nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel visszaélés, a haditechnikai termékkel vagy szolgáltatással visszaélés, a kettős felhasználású termékkel visszaélés;

h) a rablás és a rongálás;

i) az információs rendszer vagy adat megsértése.

Példa: 2001. szeptember 11-én egy terrorista csoport tagjai az USA-ban négy menetrendszerinti polgári utasszállító repülőgépet térítettek el, hogy azokkal előre meghatározott célpontokba csapódjanak. Repülőgép csapódott

a New-York-i World Trade Center ikertornaiba és a Pentagon épületébe is. A negyedik gép utasai hallották mi történt a WTC-nél és a Pentagonnál ezért a térítők ellen fordultak, a gép pedig lezuhant, nem érte el a terroristák által kijelölt célt. A merénylet következtében a WTC épülete összedőlt, összesen, több mint 3000 ember vesztette életét.

Az alaptényállás elemzése:

Jogi tárgy: az államok, állami szervek, nemzetközi szervezetek kényszermentes cselekvőségéhez, működésük zavartalanságához, a lakosság félelemmentes életviteléhez fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgy: más (személy), illetve azok a **dolgok**, amelyekre a (4) bekezdésben felsorolt bűncselekmények irányulnak.

Elkövetési magatartások:

- a) a (4) bekezdésben felsorolt **bűncselekmények elkövetési magatartásai;**
- b) **jelentős anyagi javak hatalomba kerítése**, illetve a **követelés kikényszerítése** olyan módon, hogy az elkövető a javak sértetlenül hagyását vagy visszaadását ennek teljesítésétől teszi függővé.
Jelentősnek tekintendő az anyagi javak értéke, ha az, az ötmillió forintot meghaladja (**Btk. 459.§ (6) bek. c) pont alapján**), illetve az olyan vagyontárgy is, amelynek értéke pénzben nem fejezhető ki, de „eszmei” értéke kimagasló, vagy pótolhatatlan.
A **követelés** az elkövető igényének felszólítás formájában történő kifejezésre juttatása, címzettjének állami szervnek vagy nemzetközi szervezetnek kell lennie. A követelés teljesítése nem tényállási elem.
- c) **terrorcselekménnyel való fenyegetés.** A **fenyegetés** minden olyan tevékenységet felölel, amellyel az elkövető kifejezésre juttatja azon szándékát, hogy terrorcselekményt kíván megvalósítani.

Alany: általános – bárki lehet, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos.

Célzat: a lehetséges célzatok:

- állami szerv, más állam, vagy nemzetközi szervezet, arra kényszerítése, hogy valamit tegyen, ne tegyen, eltűnjön;
- a lakosság megfélemlítése;
- más állam alkotmányos, társadalmi vagy gazdasági rendjének megváltoztatása vagy megzavarása, illetőleg nemzetközi szervezet működésének megzavarása;
- követelés kikényszerítése.

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(3) **Korlátlanul enyhíthető** annak a büntetése, aki

a) az (1) vagy (2) bekezdésében meghatározott terrorcselekményt **abbahagyja**, mielőtt abból súlyos következmény származott volna, és

b) tevékenységét a **hatóság előtt felfedi**,

ha ezzel közreműködik a bűncselekmény következményeinek megakadályozásában vagy enyhítésében, további elkövetők felderítésében, illetve további bűncselekmények megakadályozásában.

A jogellenes magatartást a törvény három tényállásban tárgyalja. A **Btk. 315. §.** az **előkészületi** magatartásokat, ezek csoportban való elkövetését, illetve ezekre vonatkozó a büntethetőséget megszüntető okot tartalmaz, a **Btk. 316. §.** pedig a terrorcselekmény elkövetésével fenyegetést rendel büntetni.

Közveszély okozása

A **közbiztonság** olyan állapot, amelyben az államhatalmi szervek, valamint a társadalmi szervezetek megfelelően működhetnek, ennek eredményeként pedig, a személy- és vagyonbiztonság mindenki számára garantált.

Alaptényállás:

322. § (1) Aki anyag vagy energia pusztító hatásának kiváltásával közveszélyt idéz elő, vagy a közveszély elhárítását, illetve következményeinek enyhítését akadályozza, büntetett miatt büntetendő.

Példa: Kovács János a kertjében, melyet minden oldalról lakóház vesz körül, szemetet égetett. Mikor a szemét elfogyott, a tüzet eloltja, és a barátjához indul. Egy óra elteltével egy szikra azonban lángra lobban, a tűz feléled és a szomszédos házak felé terjed.

Az alaptényállás elemzése:

Jogi tárgy: a személy- és vagyonbiztonságban megnyilvánuló közbiztonság védelméhez fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgy: más (személy), illetve jelentős értékű **dolog** lehet.

Elkövetési magatartások:

- a) közveszély **előidézése** (árvíz okozása; a robbanó, sugárzó- avagy más anyag vagy energia pusztító hatásának kiváltása; a tűz pusztító hatásának kiváltása)
- b) közveszély **elhárításának akadályozása;**
- c) közveszély **következményei enyhítésének akadályozása.**

Eredmény: az a) magatartás esetén a **közveszély:** azaz olyan – emberi magatartás következtében kialakult – objektív helyzet, amely előre meg nem határozható személyeket vagy fel nem becsülhető értékű anyagi javakat közvetlen sérüléssel, megsemmisüléssel vagy megrongálással fenyeget.

Okozati összefüggés: van, azaz a közveszély az elkövető tevékenysége miatt alakult ki.

A b) és c) magatartások a már kialakult közveszélyhez kapcsolódó tevékenységek, tehát nem eredmény- bűncselekmények, azaz, nemcsak emberi magatartás, hanem természeti esemény is előidézheti a közveszélyt.

Alany: általános – bárki, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Az a) magatartás esetén az elkövető maga idézi elő a közveszélyt. A b) és a c) magatartás elkövetője nem lehet az a) magatartás tettese.

Bűnösség: szándékos és gondatlan bűnösséggel is megvalósulhat (vegyes bűnösségű bűncselekmény).

Minősítő körülmények:

(2) ha a bűncselekményt

- a) csoportosan (Btk. 459.§. (1) bek. 3. pont);
b) különösen nagy vagy ezt meghaladó kárt okozva (Btk. 459.§. (6) bek. d) és e) pont) vagy
c) bünszövetségben (Btk. 459.§. (1) bek. 2. pont)
követik el.
(3) ha a bűncselekmény halált okoz.

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

- (4) Aki közveszély okozására irányuló **előkészületet** követ el büntetendő.
(5) Aki a közveszély okozását **gondatlanságból** követi el, vétség miatt, különösen nagy vagy ezt meghaladó kár esetén, halál okozása esetén súlyosabban büntetendő.
(6) **Korlátlanul enyhíthető** annak a büntetése, aki a közveszélyt, mielőtt abból káros következmény származott volna, önként megszünteti.

Közérdekű üzem működésének megzavarása

Alaptényállás:

323. § (1) Aki közérdekű üzem működését jelentős mértékben megzavarja, büntett büntetendő.

Példa: Két férfi a vasúthoz ment azzal a céllal, hogy eladásra rezesz szerezzen. Egyikük vasfűrészsel a fénysorompó betápláló kábeléből kb. 50 méternyi levágott és sporttáskába téve elvitték a helyszínről. A vasúti dolgozók a biztonsági berendezések segítségével történeteket azonnal észlelték, megtették a szükséges biztonsági intézkedéseket és értesítették a rendőrséget, így balesetveszély nem állt fenn, viszont a kábel átvágásával a vasúti forgalom lét napra megbénult.

Az alaptényállás elemzése:

Jogi tárgy: a társadalom legalapvetőbb igényeinek kielégítésére szolgáló üzemek zavartalan működéséhez fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgy: a közérdekű üzem, (Btk. 459. §. (1) bek 21. pont alapján).

Közérdekű üzemnek minősül: a közmű, a közösségi közlekedési üzem, az elektronikus hírközlő hálózat, az egyetemes postai szolgáltató közérdekű feladatainak teljesítése érdekében üzemeltetett logisztikai, pénzforgalmi és informatikai központok és üzemek, a hadianyagot, haditechnikai eszközt termelő üzem, energiát vagy üzemi felhasználásra szánt alapanyagot termelő üzem.

A **közösségi közlekedési üzembe** olyan közlekedési eszközök tartoznak, melyeket a használók széles köre vehet igénybe.

A bűncselekménynek a közérdekű üzem olyan berendezése, kapcsolórendszere, hálózata vagy vezetéke ellen kell irányulnia, amelyek a közérdekű üzem alaptevékenységének végzéséhez szükségesek. Nem tartoznak ebbe a körbe az üzem dolgozóinak kényelmét szolgáló berendezések.

Elkövetési magatartás: a közérdekű üzem működésének **megzavarása**.

A megzavarás érintheti a működés egészét vagy annak egy részét, megvalósítható megrongálással és megsemmisítéssel egyaránt.

Eredmény: a közérdekű üzem működésének **zavara**. Csak a jelentős mértékű, nehezen elhárítható zavar tényállásszerű, ennek megítélése függ az eset összes körülményétől. Például

a termelés kiesés mértékétől, a szolgáltatás elmaradásának időtartamától, a szolgáltatás igénybevételére jogosultak körétől, az ellátatlanul maradt terület nagyságától, a szolgáltatás fontosságától, és a bekövetkezett vagyoni hátrány összegétől.

Okozati összefüggés: van. Az eredmény az elkövetési magatartás tanúsítása miatt jött létre.

Alany: általános – bárki, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos, gondatlan egyaránt lehet.

Minősítő körülmények:

(2) ha a bűncselekményt

a) csoportosan (**Btk. 459.§. (1) bek. 3. pont**),

b) bűnszövetségben (**Btk. 459.§. (1) bek. 2. pont**) vagy

c) különösen nagy kárt okozva (**Btk. 459.§. (6) bek. d) pont**)

követik el.

(3) ha a bűncselekményt

a) fegyveresen (**Btk. 459.§. (1) bek. 5. pont**),

b) felfegyverkezve (**Btk. 459.§. (1) bek. 6. pont**), vagy

c) különösen jelentős kárt okozva (**Btk. 459.§. (6) bek. e) pont**)

követik el.

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(4) Aki a közérdekű üzem működésének megzavarására irányuló **előkészületet** követ el, vétség miatt büntetendő.

(5) Aki a bűncselekményt **gondatlanságból** követi el, vétség miatt, különösen nagy vagy ezt meghaladó kár okozása esetén súlyosabban büntetendő.

Robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés
--

A robbanóanyag, a robbantószer, a lőfegyver és a lőszer előállítási és forgalmazási folyamatának ellenőrzése a közbiztonság szempontjából alapvető jelentőségű követelmény.

Alaptényállás:

324. § (1) Aki robbanóanyagot, robbantószerrel vagy ezek felhasználására szolgáló készüléket

a) engedély nélkül készít, megszerzi, tart, forgalomba hoz, vagy a tartásukra nem jogosult személynek átad,

b) engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít,

büntetés miatt büntetendő.

Példa: K. Géza kazincbarcikai lakos hétvégi háza közelében pincét szeretett volna kialakítani. A földmunkához szükséges anyagi eszközökkel azonban nem rendelkezett, ezért megkereste Ukrajnában élő nagybátyját K. Bélát, aki szénbányában dolgozott és könnyen hozzáfért a munkálatokhoz szükséges robbanóanyaghoz és robbantószerhez.

Telefonon megbeszélték, hogy K. Béla a záhonyi határátkelőhelyig szállítja gépkocsiján a robbanóanyagot és a hozzátartozó gyutacsot, de a határon már

K. Géza szállítja át. Meg is történt az átvétel, és K. Géza elindult hazafelé. Járművét a határátkelőhelyen ellenőrzés alá vonták, cigaretta után kutatva. A járműben megtalálták a TNT-t és az ehhez szükséges robbantószeret, így a pince kirobbantására már nem került sor.

Az alaptényállás elemzése:

Jogi tárgy: a veszélyes anyagok és eszközök tartásának, forgalmának és felhasználásának törvényes rendjéhez fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgy: robbanóanyag, robbantószer, ezek felhasználására szolgáló készülék.

Robbanóanyag: olyan különféle anyagi részecskékből álló keverék vagy vegyület, amely megfelelő indító impulzus hatására nagy sebességgel lejátszódó – a környezet fizikai ill. kémiai állapotát megváltoztató – folyamatot vált ki, melynek során jelentős hőenergiát és feszítő erőt fejleszt.

Robbantószer: olyan eszköz, amely robbanóanyag hatásának kiváltására szolgál (pl. gyutacs, gyújtózsín, csappantyú).

Készülék: a robbanóanyagot és a robbantószeret – ezek egybeszerelése folytán – magába foglaló szerkezet (pl. gránát, akna, bomba, pokolgép).

Elkövetési magatartás: Az elkövetési tárgyak

- a) engedély nélküli készítése, megszerzése, tartása, engedéllyel nem rendelkezőnek átadása.
- b) engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve az ország területére behozatala, kivitele, átszállítása.

Alany: elkövető bárki lehet, aki az elkövetési magatartásokat engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve tanúsítja.

Bűnösség: szándékos.

Minősítő körülmények:

- (2) ha a bűncselekményt **üzletszerűen (Btk. 459. § (1) bek. 28. pont)** vagy **bűnszövetségben (Btk. 459. § (1) bek. 2. pont)** követik el.

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

- (3) Aki robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélésre irányuló **előkészületet** követ el büntetendő.

Lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés

Alaptényállás:

25. § (1) Aki
- a) lőfegyvert engedély nélkül megszerez vagy tart,
 - b) lőfegyvert engedély nélkül készít vagy forgalomba hoz,
 - c) lőfegyvert engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít,
 - d) a lőfegyver készítésére, megszerzésére, tartására vagy kereskedelmére vonatkozó engedély kereteit túllépi,
 - e) engedéllyel tartott lőfegyverét engedéllyel nem rendelkezőnek átadja,

büntett miatt büntetendő.

Példa: Fritz Kugel osztrák állampolgár Ausztriában fegyverviselési engedéllyel rendelkezik. Taxisofőri tevékenysége során jogosult arra, hogy önvédelmi fegyverét töltött és használatra alkalmas módon magánál hordja. Kugel a magyar-osztrák határt egy taxi-jelzés nélküli terepjárával magánemberként lépi át, zsebében fegyverével. Úti célja Szerbia volt, ahol egy fegyverkereskedőtől 4 lőfegyvert és azokhoz tartozó 100 db lőszeret vett át, amit a gépkocsiban helyezett el, és másnap indult hazafelé. Magyarország területére belépéskor Kugel nem tett bejelentést, a nála lévő holmikra nézve. A gépkocsi átvizsgálása során később egy magyar rendőr megtalálta a lőfegyvereket és a lőszereket.

Az alaptényvállás elemzése:

Jogi tárgy: a veszélyes anyagok és eszközök tartásának, forgalmának és felhasználásának törvényes rendjéhez fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgy: lőfegyver, lőszer; fogalmát a 2004. évi XXIV. tv – a lőfegyverekről és a lőszerokről (rövidítve: Lőf. tv.) határozza meg.

Lőfegyver: olyan eszköz, amelynek csövéből gáz (lőporgáz, sűrített levegő, stb.) segítségével 7,5 Joule-nál nagyobb csőtorkolati energiájú lövedék lőhető ki.

Lőszer: olyan egybeszerelt töltény, amely lövedéket, lőport, továbbá gyúelegyet tartalmaz.

Elkövetési magatartások: lőfegyvert, illetve lőszer

- a) engedély nélkül megszerez vagy tart,
- b) engedély nélkül készít vagy forgalomba hoz,
- c) engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít,
- d) a lőfegyver készítésére, megszerzésére, tartására vagy kereskedelmére vonatkozó engedély kereteit túllépi,
- e) engedéllyel tartott lőfegyverét engedéllyel nem rendelkezőnek átadja,

Alany: elkövető bárki lehet, aki az elkövetési magatartásokat engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve tanúsítja.

Bűnösség: szándékos.

Minősítő körülmények:

(3) ha a bűncselekményt **üzletszerűen (Btk. 459. § (1) bek. 28. pont)** vagy **bűnszövetségben (Btk. 459. § (1) bek. 2. pont)** követik el.

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(5) Aki az (1)–(3) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló **előkészületet** követ el, büntett miatt büntetendő.

(6) E § alkalmazásában **csékély mennyiség a legfeljebb tíz darab lőszer.**

A tényállás (2) és (4) bekezdése rendelkezik arról, ha a felsorolt elkövetési magatartásokat az elkövetési magatartásokat elkövetési tárgyként **kézilőfegyver, vadászlőfegyver vagy sportlőfegyver** tekintetében követik el.

12. Btk. XXXII. fejezet – A köznyugalom elleni bűncselekmények

A fejezetben szabályozott bűncselekmények közös jogi tárgya a **köznyugalom**, azaz olyan társadalmi légkör, amelyben a törvényes rend iránti tisztelet, a kölcsönös megbecsülés, a polgárok jogos érdekeinek elismertsége az uralkodó.

A köznyugalom az állampolgárok személye és javai biztonságát, az állami-, társadalmi és gazdálkodó szervezetek működése zavartalanságát elváró közérzetben és közhangulatban jelentkezik.

A közveszéllyel járó esemény súlyosan sérti a polgárok nyugalomát, ezért nyilvánítja a Btk. bűncselekménnyé a közveszéllyel történő fenyegetést.

Közveszéllyel fenyegetés

Alaptényvallás:

338. § (1) Aki a köznyugalom megzavarására alkalmas olyan valótlan tényt állít, híresztel, vagy azt a látszatot kelti, hogy közveszéllyel járó esemény bekövetkezése fenyeget, büntett miatt büntetendő.

Példa: B. János a Magyar Amatőr Csillagász Egyesület tagja, meg kívánta tréfálni felesége édesanyját, aki elfeledkezett névnapjáról. Még aznap 22:15 órakor felhívta telefonon és elmesélte neki, hogy az imént észlelt az éjszakai égbolton egy nagy sebességű ismeretlen objektumot, amely a Föld felé tart és nagy valószínűség szerint 1 órán belül az idős hölgy lakhelye közelében fog becsapódni. B. János anyósa - aki tudott veje hobbijáról - ezt elhitte. A hívást követően átszaladt a szomszédba, és ezt tényként közölte. A faluban ezek után futótűzszerűen terjedt el a közlő katasztrófa híre majd tömegesen figyelték az éjszakai égboltot, valamint többen elindultak rokonaikhoz.

Az alaptényvallás elemzése:

Jogi tárgy: a valótlan tartalmú, zavart keltő fenyegetésektől mentes köznyugalomhoz fűződő társadalmi érdek.

A valóságon alapuló információk még akkor sem sértik vagy veszélyeztetik a jogi tárgyat, ha a társadalomban, illetve annak érdekében súlyos fokú zavart okoznak.

Elkövetési magatartás: a köznyugalom megzavarására alkalmas **valótlan tény** olyan **állítás**a, híresztelése vagy annak a látszatnak a keltése, hogy közveszéllyel járó esemény bekövetkezése fenyeget.

A tényállítás fogalmilag személyes tudomásszerzésen alapuló közlés arról, hogy közveszéllyel járó esemény bekövetkezése fenyeget. Az elkövetési magatartás akkor tényállásszerű, ha az állított tény valótlan, azaz az elkövető által tudottan koholmány, kitaláció. A tényállításnak arra kell vonatkoznia, hogy közveszéllyel járó esemény bekövetkezése fenyeget, vagy az várható.

Tehát az elkövetési magatartás akkor tényállásszerű, **ha alkalmas a köznyugalom megzavarására, valótlan és közveszély bekövetkezésére vonatkozik.**

Szituációs ismérvek – Elkövetési hely: más előtt

A valótlan tény állításának **más előtt** kell történnie. Leggyakoribb a telefonon történő fenyegetés.

Alany: általános – bárki, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos. Az elkövető tudatának át kell fognia, hogy tényállítása valótlan.

Minősítő körülmények:

(3) ha a közveszéllyel fenyegetés a köznyugalmat súlyosan megzavarta.

A cselekmény a köznyugalmat súlyosan megzavarta: a cselekmény minősítő eredménye. Akkor állapítható meg, ha a tényállítás nyomán működésbe lépő intézkedéseket foganatosító, az ilyen jellegű cselekmények elhárítása miatt mozgásba lendülő erők (rendőrség, tűzszerészek, stb.) helyszíni fellépése nyomán kialakul a pánik, a köznyugalom tényleges, tartós, sok embert érintő zavara (pl. színházi „bombariadó” előadás alatt, iskola, kórház kiürítése, repülőtér, pályaudvar lezárása).

Garázdaság

Alaptényállás:

339. § (1) Aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt büntetendő.

Példa: Tegnap Budapesten déli 12 óra körül egy néhány főből álló palesztin csoport letépte az izraeli nagykövetségre kitűzött izraeli zászlót, és azt a járókelők szeme láttára megtaposta, majd elégette.

Az alaptényállás elemzése:

Jogi tárgy: A köznyugalomhoz fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgy: A tényállás nem nevesíti.

Elkövetési magatartás: kihívóan közösségellenes és erőszakos magatartás.

A **kihívóan közösségellenesség** a magatartásnak a társadalmi együttélési szabályok semmibe vételében, valamint e szabályokkal nyílt, provokatív, kötekedő módon való szembehelyezkedésben, agresszivitásban megnyilvánuló jellemzője.

Szituációs ismérvek- Elkövetési mód: erőszakos (**Btk. 459.§. (1) bek. 4 pont alapján**), az erőszak irányulhat személy és dolog ellen is.

Alany: általános – bárki, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos. Az elkövetőnek tisztában kell lennie azzal, hogy cselekménye kihívóan közösségellenes és ezért alkalmas mások megbotránkozásának és riadalmának kiváltására.

Minősítő körülmények:

(2) A büntetés büntett miatt, ha a garázdaságot

- a) csoportosan (**Btk. 459.§. (1) bek. 3. pont**),
- b) a köznyugalmat súlyosan megzavarva, (lásd közveszéllyel fenyegetésnél)
- c) fegyveresen (**Btk. 459.§. (1) bek. 5. pont**),
- d) felfegyverkezve (**Btk. 459.§. (1) bek. 6. pont**), vagy
- e) nyilvános rendezvényen (**Btk. 459.§. (1) bek. 24. pont**)

követik el.

A **nyilvános rendezvény** fogalma alatt a Btk. értelmező rendelkezése alapján a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó rendezvényt, továbbá az olyan rendezvény kell érteni, amely mindenki számára azonos feltételek mellett nyitva áll.

A garázdaság elkövetője egyértelműen és nyíltan helyezkedik szembe a társadalom életét meghatározó szabályokkal. A garázdaság elkövetőjével szemben kitiltásnak is helye van (**Btk. 341.§. alapján**).

13. Btk. XXXIII. fejezet – A közbizalom elleni bűncselekmények

A **közbizalom** a társadalom tagjainak egymás iránti – a társadalmi tények valóságát az okirati forgalom szabályszerűségének elfogadásával elismerő – bizalma.

Az okiratokról általában

Az **okirat** olyan irat, amely jog vagy kötelezettség fennállását, változását vagy megszűnését, ill. jogilag jelentős tény megtörténtét bizonyítja.

I. Tartalma szerint:

- a) Tanúsító okirat: valamilyen múltbeli tényről tartalmaz értesítést. (pl. halotti anyakönyvi kivonat);
- b) Rendelkező okirat: kiállításával jogügylet keletkezik, változik vagy szűnik meg. (pl. adás-vételi szerződés);
- c) Beismerő okirat: a kiállító a másik fél vele szemben fennálló jogát tanúsítja. (pl. adóslevél, kötelezvény).

II. Bizonyító ereje szerint:

Közokirat: közhiteles, ennél fogva közbizalom fűződik hozzá.

Magánokirat: a hamisítatlanság félelme fűződik hozzá.

A közokirat és a magánokirat

A **közokirat** teljesen bizonyítja a benne foglalt intézkedést vagy határozatot, az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát, az okiratban foglalt nyilatkozat megtételét, annak idejét és módját.

Ugyan ilyen bizonyító ereje van az olyan okiratnak is, amelyet más jogszabály közokiratnak minősít. A közokiratot ellenkező bebizonyításig valódinak kell tekinteni.

Közjegyző, bíróság, közigazgatási szerv vagy más hatóság által, ügykörén belül, a meghatározott alakiságok szerint kiállított okirat.

A **magánokirat** a törvényben írt feltételek fennállása esetén – az ellenkező bebizonyításig – teljes bizonyítékul szolgál arra, hogy kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot megtette, elfogadta vagy magára kötelezőnek ismerte el. Nem fűződik hozzá közhitelesség, nem lehet vele bizonyítani a benne foglaltak valóságát. Minden okirat, ami nem közokirat, az magánokirat (pl. nyilatkozat, szerződés, amit nem hatóság állít ki).

Az okiratok tartalmáról büntetőjogi értelemben

I. Valótlan tartalmú okirat:

- **Valótlan tartalmú hamis okirat** → pl. valaki 8 ált. isk. végzettséggel ellop és kitölt, ill. záradékol a saját nevére egy egyetemi végzettséget igazoló oklevelet.
- **Valótlan tartalmú hamisított okirat** → pl. valaki 8 ált. isk. végzettséggel a saját személyi igazolványába bejegyzí a neve elé a doktori címet.
- **Valótlan tartalmú valódi okirat** → pl. valaki egy adás-vételi szerződésben a más tulajdonát képező személygépkocsi adatait tünteti fel a szerződés tárgyaként.

II. Valóságghú tartalmú okirat:

- **Valóságghú tartalmú hamis okirat** → pl. valaki elveszti az egyetemi oklevelét és az elveszettel egyező tartalmú másik diplomát készít magának.
- **Valóságghú tartalmú hamisított okirat** → pl. valaki dr-i címet szerevezve, azt saját kezűleg jegyzí be a személyi igazolványába a neve elé.
- **Valóságghú tartalmú valódi okirat** → büntetőjogi szempontból nincs jelentősége.

Hamis az az okirat, amelynek készítője nem azonos a kiállítóként (aláíróként) feltüntetett természetes vagy jogi személlyel.

Hamisított az az okirat, amely nem a kiállítóként (aláíróként) feltüntetett természetes vagy jogi személy nyilatkozatát tartalmazza.

Valódi az az okirat, amelyben készítője – aki azonos a kiállítóként (aláíróként) feltüntetett természetes vagy jogi személlyel és ennek nyilatkozatát tartalmazza.

Valótlan az az okirat, amelyben készítője – aki azonos a kiállítóként (aláíróként) feltüntetett személlyel – nem a valóságghú megfelelő tényeket tüntet fel.

Közokirat-hamisítás

Alaptényvállás:

342. § (1) Aki

- a) hamis közokiratot készít, vagy közokirat tartalmát meghamisítja,
- b) hamis, hamisított vagy más nevére szóló valódi közokiratot felhasznál,
- c) közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlan adatot, tényt vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba, büntett miatt büntetendő.

Az alaptényvállás elemzése:

Jogi tárgy: a közokirat hitelességébe és valódiságába vetett **közbizalomhoz** fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgy: közokirat

Elkövetési magatartások:

- a) a hamis közokirat **készítése**, illetve közokirat tartalmát **meghamisítása**;
- b) hamis, hamisított vagy más nevére szóló valódi közokirat **felhasználása**,

c) **intellektuális hamisítás** (közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlan adatot, tényt vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba).

Hamis közokirat készítése akkor valósul meg, ha addig nem létezett olyan, a valódiság látszatát keltő közokiratot hoznak létre, amelynek készítője nem azonos a kiállítóként feltüntetettel. Közokirat tartalmának meghamisításakor már létező, valódi közokiratot változtatnak meg. Nincs jelentősége annak, hogy valós vagy valótlan az újonnan bejegyzett adat, a közokirat-hamisítás bűncselekmény megvalósul.

A hamis vagy hamisított közokirat felhasználása aktív magatartást jelent. A más nevére szóló valódi közokirat felhasználásakor a bűncselekmény az elfogadó tévedésbe ejtésével valósul meg. Az intellektuális hamisítás megvalósulásakor a keletkezett közokirat alakilag valódi, de a tartalma nem felel meg a valóságnak.

Alany: általános – bárki, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek, kivéve hivatalos személy, mert az ő magatartása a Btk. 34. § alapján minősül.

Bűnösség: szándékos, c) gondatlan

Az a) és b) magatartás kizárólag szándékosan, míg a c) gondatlanságból is elkövethető.

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(2) Aki az (1) bekezdés a) vagy b) pontjában meghatározott közokirat-hamisításra irányuló **előkészületet** követ el, vétség miatt büntetendő.

(3) Aki az (1) bekezdés c) pontjában meghatározott közokirat-hamisítást **gondatlanságból** követi el, vétség miatt elzárással büntetendő.

Két tényállásos bűncselekmény a **Btk. 343. §** rendelkezik arról, ha a közokirat hamisítást hivatalos személy hivatali hatáskörével visszaélve valósítja meg. E § rendelkezéseit a külföldi állam igazságszolgáltatási vagy bűnüldözési feladatot ellátó hatóságának a törvény alapján Magyarország területén eljáró tagjára is megfelelően kell alkalmazni.

14. Btk. XXXV. fejezet – A vagyon elleni erőszakos bűncselekmények

Az **erőszakos vagyon elleni** bűncselekmények társadalomra veszélyessége olyan nagyfokú, hogy csak büntetési alakzata van, éppen ezért ezeknek a bűncselekményeknek nincs szabálysértési alakzata sem.

Rablás

Alaptényállás: 1. alapeset

365. § (1) Aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el másától, hogy evégből

a) valaki ellen erőszakot, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, vagy

b) öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezi, büntetett miatt büntetendő.

Példa: Az elkövető a pizzéria előtt állva látja, hogy egy 10 év körüli kisfiú kijön a kezében 3 pizzával és a kerékpárjához megy. A pizzákat a csomagtartóra teszi és elhajt. Az elkövető utána siet, utoléri és megállásra kényszeríti. Miután a kisfiú a pizzákat és a kerékpárt felszólításra nem adta át, megpofozta és mindkettőt elvette tőle. A kisfiú sírva szaladt haza, elmesélte a szüleinek mi történt vele, akik értesítették a rendőröket, akik az elkövetőt egy órán belül elfogták.

Az 1. alapeset elemzése:

Jogi tárgy: a tulajdonjog és cselekvési szabadság – a jogalkotó törvényi egységbe foglalja a lopás (Btk. 370.§) és a kényszerítés (Btk. 195.§) törvényi tényállását, melynek alapja a kettő között fennálló cél – eszköz viszony (összetett bűncselekmény). A törvényi egység addig állapítható meg, amíg a kényszerítés nem okoz emberölést. Ilyen esetben rablás helyett, nyereségvágyból elkövetett emberölést kell megállapítani.

Elkövetési tárgy: dolog és személy

⇒ idegen, ingó, értékkel bíró dolog

- idegen: nem az elkövető tulajdona
- ingó: állagsérelem nélkül mozdítható
- értékkel bíró: értékhatárok (Btk. 459.§ (6) bekezdés)
- dolog: minden birtokba vehető tárgy, ide értendő a (Btk. 383.§ a) pont.)

A rablás **bármilyen csekély érték esetében** megállapítható.

⇒ más - Passzív alany elsősorban az a személy, aki a dolgot birtokolja.

Elkövetési magatartás: két mozzanatos cselekmény, mindkettőnek meg kell valósulnia a rablás megállapításához. (1. kényszerítés; 2. lopás)

1. kényszerítés, mely megvalósítható:

a) erőszak alkalmazásával: amely alkalmas arra, hogy a megtámadott személy fizikai ellenállását leküzdje.

b) élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetés alkalmazásával: A Btk. 459.§ (1) 7. pontjában meghatározott pszichikai ráhatáson túl az is szükséges, hogy az élet vagy testi épség ellen irányuljon és legyen közvetlen.

- *fenyegetés:* olyan súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen;
- *közvetlen:* Akkor, ha a megfenyegetettnek a kilátásba helyezett hátrány azonnali bekövetkezésével kell számolnia.

c) öntudatlan állapotba helyezés: öntudatlan az az állapot, amikor a személy valamilyen pszichikai ok miatt nem képes a vagyoni jogai ellen intézett támadással szemben védekezni (alszik, kábult stb.) Lényeges feltétel, hogy ezt az állapotot az elkövető aktív magatartásával idézze elő.

d) védekezésre képtelen állapotba helyezés: a sértett fizikai okból képtelen ellenállást kifejteni a dolog elvételével szemben (pl. lekötözik). Ezt az állapotot is az elkövetőnek kell előidéznie.

2. lopás - a dolog elvétele.

Alany: általános – bárki, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek. Az általános szabály az elkövető betöltött 14. életévét követeli meg, de a jogalkotó szerint az elkövető büntethető, ha

a rablás elkövetésekor a tizenkettedik életévét betöltötte, és az elkövetéskor rendelkezett a rablás következményeinek felismeréséhez szükséges belátással. (Btk. 16.§)

Bűnösség: szándékos

Célzat: Kétszeresen célzatos bűncselekmény. A kényszerítés célja **a dolog elvétele** (azaz az elvétel megkönnyítése), a lopás célja pedig a **jogtalan eltulajdonítás**. Ha a kétszeres célzat hiányzik a cselekmény nem minősíthető rablásnak.

Alaptényvallás: 2. alapeset

365. § (2) Rablás az is, ha a tetten ért tolvaj a dolog megtartása végett erőszakot, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz.

Példa: Az elkövető bemegy a boltba és 2 üveg márkás konyakot az ruhájába rejt. Amikor kifelé igyekszik, megszólal az áruvédő, erre futásnak ered. A biztonsági őr utána szalad, utoléri és dulakodni kezdenek. Az elkövető kést ránt és a biztonsági ört kétszer megszúrva elmenekül. A biztonsági őr a szúrások következtében súlyos, de nem életveszélyes sérüléseket szenvedett.

Az 2. alapeset elemzése:

Jogi tárgy: a tulajdonjog és cselekvési szabadság – a jogalkotó törvényi egységbe foglalja a lopás (Btk. 370.§) és a kényszerítés (Btk. 195.§) törvényi tényállását, de itt hiányzik a cél – eszköz viszony (összefoglalt bűncselekmény). A törvényi egység addig állapítható meg, amíg a kényszerítés **nem okoz** emberölést. Ilyen esetben rablás helyett, nyereségvágyból elkövetett emberölést kell megállapítani.

Elkövetési tárgy: dolog és személy

⇒ idegen, ingó, értékkel bíró dolog

⇒ más - Passzív alany elsősorban az a személy, aki a dolgot birtokolja. Egyes esetekben a dolog birtokosa és a személyiségi jogaiban sértett személye elválik egymástól („valaki”).

Elkövetési magatartás: két mozzanatos cselekmény, mindkettőnek meg kell valósulnia a rablás megállapításához, az 1. alapesethez képest a sorrend fordított.

1. **lopás** – a dolog elvétele.

2. **kényszerítés**, amely megvalósítható:

a) **erőszak alkalmazásával:** amely alkalmas arra, hogy a megtámadott személy fizikai ellenállását leküzdje.

b) **élet vagy testi épség elleni közvetlen (minősített) fenyegetés alkalmazásával:** A Btk. 459.§ (1) 7. pontjában meghatározott pszichikai ráhatáson túl az is szükséges, hogy az élet vagy testi épség ellen irányuljon és legyen közvetlen.

Alany: speciális – a tetten ért tolvaj. A tettenérés megállapításának feltétele, hogy a lopás befejezését követően rövid időn belül és a helyétől nem túl távol kövesse az erőszak vagy a közvetlen fenyegetés alkalmazása. Azaz az elkövetőnek a lopás (dolog elvétele) közben történt leleplezése.

Bűnösség: szándékos

Célzat: Kétszeresen célzatos bűncselekmény. A lopás célja a **jogtalan eltulajdonítás**, a kényszerítés célja pedig **a lopott dolog megtartása**. Ha a kétszeres célzat hiányzik a cselekmény nem minősíthető rablásnak.

Minősítő körülmények: (magyarázattal) Mindkét alapesethez kötődnek.

(3) ha a rablást

a) **fegyveresen:** követi el a bűncselekményt, aki a) lőfegyvert, b) robbanóanyagot, c) robbantószer, d) robbanóanyag vagy robbantószer felhasználására szolgáló készüléket tart magánál, vagy a bűncselekményt az a)-d) pontban meghatározottak utánzatával fenyegetve követi el; (Btk. 459. § (1) bek. 5. pont)

b) **felfegyverkezve:** követi el a bűncselekményt, aki az ellenállás leküzdése vagy megakadályozása érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál; (Btk. 459. § (1) bek. 6. pont)

c) **csoportosan:** követik el a bűncselekményt, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt; (Btk. 459. § (1) bek. 3. pont)

d) **bűnszövetségben:** akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet; (Btk. 459. § (1) bek. 2. pont)

e) **jelentős értékre,** (Btk. 459. § (6) bek. c) pont) ötmillió-egy és ötvenmillió forint közötti érték,

f) **hivatalos személy, külföldi hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy sérelmére, hivatalos eljárása, illetve feladata teljesítése során,** (Btk. 459.§ (1) bek. 11., 12. , 13. a) pontok)

g) **a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére**
követik el.

(4) súlyosabban minősül, ha a rablást

a) **különösen nagy** vagy ezt meghaladó **értékre:** Btk. 459.§ (6) bek. d) ötvenmillió-egy és ötszázmillió forint között különösen nagy,

b) **jelentős értékre** a (3) bekezdés a)-d) pontjában **meghatározott módon,**

c) **hivatalos személy, külföldi hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy sérelmére, hivatalos eljárása, illetve feladata teljesítése során** a (3) bekezdés a)-d) pontjában **meghatározott módon**
követik el.

A jogalkotó a minősítő körülményeket **két csoportba** foglalta.

Az **első csoportba** (Btk. 365.§ (3) bek. a) –d) pontok) **az elkövetés módjával** kapcsolatos körülményeket és a **speciális passzív alanyokat** (Btk. 365.§ (3) bek. f) –g) pontok) tartoznak.

A **második csoportba** az **elkövetési tárgy értékével,** - 5 M Ft felett figyelembe véve - (értékhatárok, Btk. 459. § (6) bek.) kapcsolatos körülmények illetve az előbbi körülmények kombinációi kerültek.

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(5) Aki rablásra irányuló **előkészületet** követ el, vétség miatt büntetendő.

Kifosztás

Alaptényállás:

366. § (1) Aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett

- a) úgy vesz el mástól, hogy evégből lerészegíti, vagy bódult állapotát idézi elő,
- b) az általa más bűncselekmény elkövetése során alkalmazott erőszak, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetés hatása alatt álló személytől vesz el, vagy
- c) védekezésre képtelen, illetve a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személytől elvesz, büntett miatt büntetendő.

Példa: Kiss Pista elhatározta, hogy jól megveri az egyik cimboráját, mert az elcsábította a feleségét, aki emiatt beadta a válókeresetet. Egyik délután elment hozzá és jól megverte, már távozni készült mikor észrevette a zsebéből kiálló iPhone 4S-et és azt magához vette.

Az alapeset elemzése:

Jogi tárgy: a tulajdonjog és cselekvési szabadság – a törvényi tényállás egyrészt privilegizálja a rablás egyik elkövetési változatát, másrészt a rablásba nem illeszthető erőszak, illetve fenyegetés felhasználásával történő dolog elvételét rendeli büntetni.

Elkövetési tárgy: dolog és személy

- ⇒ idegen, ingó, értékkel bíró dolog
- ⇒ más - Passzív alany az a személy, aki a dolgot birtokolja.

Elkövetési magatartás: 3 fordulatós cselekmény.

a) a dolog elvétele evégből lerészegített személytől: kettős elkövetési magatartás, a sértett lerészegítése, mint eszközcselekmény, és az idegen dolog elvétele, mint célcselekmény.

- *lerészegítés:* (aktív magatartás) a sértett olyan mértékű alkoholfogyasztásra történő ösztönzése, amelynek eredményeként ittas állapotba kerül. Nem feltétele az öntudatlan ittaság, elegendő, ha a sértett a lerészegítést következtében olyan állapotba kerül, amely lehetővé teszi, hogy az elkövető olyan dolgot tulajdonítson el, amelynek elvételét a sértett józan állapotban meg tudná akadályozni.

A lerészegítéssel a sértett kerülhet öntudatlan állapotba, de ehhez az állapothoz a sértett jelentős mértékben járul hozzá, ezért ezt a módozatot a jogalkotó kiemelte a rablás eszközcselekményei közül.

A *dolog elvételének* a lerészegítés után kell megtörténnie.

b) a dolog elvétele az elkövető által más erőszakos bűncselekmény hatása alatt lévő személytől: az elkövető által más bűncselekmény során alkalmazott erőszak avagy az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetés következtében elhárításra képtelenné vált sértettől való lopás minősül kifosztásnak. Az elkövető az előcselekménnyel hozza a sértettet olyan állapotba, amely miatt nem képes a vagyoni jogait érő támadással szemben védekezni.

- *előcselekmény:* olyan bűncselekmény, amelynek tényállási eleme az erőszak vagy a minősített fenyegetés. (tipikus előcselekmény: erőszakos nemi bűncselekmény, testi sértés, garázdaság stb.)
- *hatása alatt állás:* azt jelenti, hogy a sértett nem képes a dolog elvételét megakadályozni (pl. a sértett elvesztette az eszméletét, tudata korlátozott, vagy a helyszínről elmenekül és az elkövető a hátrahagyott dologát veszi el).

c) a dolog elvétele védekezésre képtelen, illetve a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személytől:

a sértett fizikai vagy pszichikai állapota miatt nincs abban a helyzetben, hogy a testén vagy a testközelben elhelyezett dolog eltulajdonítását megakadályozza, az ellen védekezzen. (pl. a sértett életkora, alvás, leittasodás, kábulat, sérülés stb.) Ennél a fordulatnál alapfeltétel, hogy a sértett ezen állapotát **ne az elkövető idézze elő**.

Alany:

- a) speciális - olyan személy, aki a sértettet lerészegítette
- b) speciális – aki az előcselekményt elkövette
- c) általános – bárki.

Az általános szabály az elkövető betöltött 14. életévét követeli meg, de a jogalkotó szerint az elkövető büntethető, ha a kifosztás [366.§ (2) – (3) bekezdés (minősített esetek)] elkövetésekor a tizenkettedik életévét betöltötte, és az elkövetéskor rendelkezett a kifosztás következményeinek felismeréséhez szükséges belátással. (Btk. 16.§)

Bűnösség: szándékos

Célzat: jogtalan eltulajdonítás

Minősítő körülmények: (magyarázattal)

(2) ha a kifosztást

a) **jelentős értékre:** Btk. 459. § (6) bek. (c) ötmillió-egy és ötvenmillió forint közötti érték,

c) **csoportosan:** követik el a bűncselekményt, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt; (Btk. 459. § (1) bek. 3. pont)

d) **bűnszövetségben:** akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezetten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet; (Btk. 459. § (1) bek. 2. pont)

követik el.

(3), ha a kifosztást

a) **különösen nagy vagy ezt meghaladó értékre:** Btk. 459.§ (6) bek. d) ötvenmillió-egy és ötszázmillió forint között különösen nagy,

b) **jelentős értékre, csoportosan vagy bűnszövetségben** követik el.

Elhatárolási kérdések:

Kifosztás ⇔ **Rablás:** Az eltulajdonítási szándék **rablás** esetén már az **erőszak kifejtése előtt** kialakult, míg **kifosztásnál** az **erőszak kifejtése után** alakul ki.

Zsarolás

Alaptérvállás:

367. § (1) Aki jogtalan haszonszerzés végett mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűrjön, és ezzel vagyoni hátrányt okoz, büntett miatt büntetendő.

Példa: A feleség miután tudomására jutott férje szexuális orientációja, azzal zsarolja, hogy elválík tőle és mind a munkahelyén, mind a gyerekeik előtt

ellehetetleníti őt, ha nem adja neki önként a férfi különvagyont képező családi ház felét. A férfi félelmében aláírta az ajándékozási szerződést.

Az alaptényállás elemzése:

Jogi tárgy: vagyoni jog és cselekvési szabadság

Elkövetési tárgy:

- dolog: vagyon (az eredményre tekintettel, ingó és ingatlan is lehet)
- személy: más (passzív alany), akinek vagyoni jogai a bűncselekmény következtében károsodnak, a kényszerített és a károsodott személy eltérhet.

Elkövetési magatartás: két mozzanatos cselekmény (a két mozzanat időben elkülönülhet egymástól)

1. **kényszerítés:** a törvényi tényállás meghatározza a kényszerítő által kívánt magatartást, ez valaminek a megtétele, meg nem tétele, valaminek az eltérése. Megvalósítható: (elkövetési módok)

a) erőszak alkalmazásával: amely alkalmas arra, hogy a megtámadott személy fizikai ellenállását leküzdje.

b) fenyegetés alkalmazásával: a fenyegetés olyan súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen; (Btk. 459.§ (1) 7. pont)

2. **vagyoni joghatású cselekmény tanúsítása, attól tartózkodás, illetve annak eltérése,** hogy vele szemben tanúsítsanak vagyoni joghatású cselekményt.

a) tevés: a kényszerített személy tevékenysége

b) nem tevés: korábbi tevékenység abbahagyása, jövőbeli cselekménytől való tartózkodás

c) eltérés: a kényszerített személy passzivitását jelenti.

Mindhárom tevékenység közös jellemzője, hogy a kényszerített személy vagyoni jogviszonyában olyan változást idéz elő, amely a vagyonban értékcsökkenést eredményez (károkozás).

Eredmény: kár – a bűncselekménnyel a vagyonban okozott értékcsökkenés (Btk. 459 §. (1) bek. 16. pont). Nagysága közömbös, az bármilyen csekély lehet, feltétel, hogy okozati összefüggésben álljon az elkövetési magatartással.

Okozati összefüggés: van

Alany: általános – bárki, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos

Célzat: jogtalan haszonszerzés – a **haszon** az elkövető, vagy más személy vagyonában beálló értéknövekedés. **Jogtalan** az a haszon, amely jogszabályba, a társadalom érdekeibe, általános erkölcsi normákba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek ki.

Minősítő körülmények: (magyarázattal)

(2) a zsarolást

a) **bűnszövetségben:** akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten kívül, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet; (Btk. 459. § (1) bek. 2. pont)

b) **az élet vagy a testi épség elleni, illetve más hasonlóan súlyos fenyegetéssel**

c) **hivatalos személyként e minőség felhasználásával:** speciális alanyt feltételez, aki e valódi jelleg felhasználásával követi el a bűncselekményt (Btk. 459. § (1) bek. 11. pont)

d) **hivatalos megbízás vagy minőség színlelésével:** az elkövető nem hivatalos személy, nincs hivatalos megbízása, azt csak színleli

követik el.

Elhatárolási kérdések:

Zsarolás ⇔ **Rablás:** Ha a fenyegetés közvetlenül az élet vagy testi épség ellen irányul és az elkövető a sértettet a dolog átadására vagy a dolog elvételének eltűrésére kényszeríti **rablás** valósul meg.

Önbíráskodás

Alaptényállás:

368. § (1) Aki abból a célból, hogy jogos vagy jogosnak vélt vagyoni igénynek érvényt szerezzen, mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön, büntett miatt büntetendő.

Példa: A hitelező megunta, hogy az adós nem fizet többszöri felszólítás ellenére sem. Felbérelt 3 verőlegényt, hogy nyomatékosan figyelmeztessék az adóst a tartozása rendezésére. A verőlegények elmentek az adós házához, és a ház felgyújtásával fenyegetőzve pénzt követeltek. Az adós bement a házba és kihozta az otthon talált – a gyermekek iskolakezdésére félretett – pénzt.

Az alaptényállás elemzése:

Jogi tárgy: a vagyoni jogok és a jogérvényesítés törvénytelen módja elleni védelemhez fűződő társadalmi érdek.

Elkövetési tárgy: más - személy (passzív alany)

Elkövetési magatartás: a kényszerítés, ami felölel minden olyan tevékenységet, amelynek az eredményeként a passzív alany nem az akaratának megfelelő magatartást tanúsítja.

Szituációs ismerv – elkövetési mód: Az erőszaknak személy ellen kell irányulnia, elégséges, ha az csak akaratot hajlító jellegű. Az önbíráskodás megvalósul akkor is, ha az erőszak közvetlenül dolog ellen irányul, de áttevődik a személyre

Alany: általános – bárki, aki megfelel az általános alannya válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos

Célzat: jogos, vagy jogosnak vélt vagyoni igény érvényesítése.

Jogos vagyoni igény a jogilag elismert és perben érvényesíthető igény. **Jogosnak vélt igény** esetében az elkövető tévedésben van abban a tekintetben, hogy igénye jogos, azonban az valójában nem is létezik, jogalapja vitatott, jogilag nem elismert vagy peres úton nem érvényesíthető. Csak **a vagyoni igény érvényesítése** tényállásszerű. Más esetben kényszerítés büntetendő vagy egyéb bűncselekmény megállapításának lehet helye. Nemcsak **a saját igény érvényesítése** büntetendő.

Minősítő körülmények:

a) **fegyveresen:** (Btk. 459. § (1) bek. 5. pont)

b) **felfegyverkezve:** (Btk. 459. § (1) bek. 6. pont)

c) **csoportosan:** (Btk. 459. § (1) bek. 3. pont)

d) védekezésre képtelen személy sérelmére: a testi sértésnél meghatározottak szerint követik el.

Tényállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(3) **Nem valósul meg** önbíráskodás, ha az erőszak vagy a fenyegetés alkalmazása az igény érvényesítésének megengedett eszköze.

Ide tartozó magatartások:

- **jogos önhatalom** esetén [1959. évi IV. tv - Ptk. **190.§ (2)**], illetve [2013. évi V. törvény **5:6.§**]
- jogos védelem körébe tartozó magatartások esetén (**Btk. 21.-22.§**)
- jogszerű eljárással való fenyegetés.

Elhatárolási kérdések:

a) Önbíráskodás ⇔ **Zsarolás: Önbíráskodás** esetén az elkövető tudata nem fogja át az általa erőszakkal vagy fenyegetéssel kikényszerített igény jogtalanságát, a **zsarolás** elkövetőjének tudata viszont átfogja az igény jogtalan voltát és a szándéka jogellenes vagyoni haszonszerzésre irányul.

b) Önbíráskodás ⇔ **Rablás:** Az elhatárolás alapja a vagyoni igény jogossága. **Rablás** helyett **önbíráskodás** valósul meg, ha az elkövető a passzív alany részére elvégzett munkájának az ellenértékét követeli fenyegetéssel.

15. Btk. XXXV. fejezet – A vagyon elleni bűncselekmények

A vagyon elleni bűncselekmények a legrégebbi, de napjainkban is a leggyakrabban előforduló bűncselekmények. Szabályozásuk indoka jellemzően az adott társadalom gazdasági rendszerével függ össze, de a technika fejlődése is hatással van rá.

Lopás

Alaptényállás:

370. § (1) Aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el.

Példa: Az elkövető gyurmával lenyomatot vesz a sporttársa lakáskulcsáról és az alapján másolatot készít. Két nap múlva elmegy a sporttársa lakásához, azt a másolattal kinyitja és az ott található értékeket (ékszerek, pénz, valuta és laptop) összesen mintegy 300.000 Ft értékben eltulajdonítja.

Az alaptényállás elemzése:

Jogi tárgy: a tulajdonjog – amit a birtoklási jog elvonásával sért meg az elkövető.

Elkövetési tárgy: idegen ingó értékkel bíró dolog

- idegen: nem az elkövető tulajdona
- ingó: állagsérelem nélkül mozdítható
- értékkel bíró: ötvenezer forint alatt szabálysértési érték
 - a) ötvenezer-egy és ötszázezer forint között kisebb érték,
 - b) ötszázezer-egy és ötmillió forint között nagyobb érték,

- c) ötmillió-egy és ötvenmillió forint között jelentős érték,
- d) ötvenmillió-egy és ötszázmillió forint között különösen nagy érték,
- e) ötszázmillió forint felett különösen jelentős érték.

- dolog: minden birtokba vehető tárgy, ide értendő a (Btk. 383.§ a) pont.)

Elkövetési magatartás: elvétel

Alany: általános – bárki, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek. Kivéve a dolog tulajdonosát, valamint azt, akinek a dolog véletlenül, tévedésből vagy találás útján került a birtokába.

Bűnösség: szándékos

Célzat: jogtalan eltulajdonítás, **jogtalan:** sem jogszabály, sem jogosult nem engedi meg.

Minősítő körülmények: (magyarázattal)

(2) A büntetés vétség miatt:

a) a lopást **kisebb értékre** vagy

b) a **szabálysértési értékre** elkövetett lopást

ba) **bűnszövetségben** (Btk. 459. § 2. pont)

bb) **üzletszerűen**, (Btk. 459. § 28. pont)

bc) **dolog elleni erőszakkal – ideértve azt is, ha a dolog eltulajdonításának megakadályozására szolgáló eszközt állagsérelem okozása nélkül eltávolítják, vagy a dolog eltulajdonításának megakadályozására alkalmatlanná teszik -**, minden olyan magatartás, amikor az elkövető valamely fizikai akadály leküzdésével szerzi meg a dolgot pl. betöréses lopás

bd) **zsebtolvajlás útján**, az elkövető az idegen dolgot a sértett közvetlen testi őrizetből szerzi meg

be) egy vagy több **közokirat, magánokirat vagy készpénz-helyettesítő fizetési eszköz** egyidejű elvételével,

bf) **helyiségbe vagy ehhez tartozó bekerített helyre megtévesztéssel, vagy a jogosult, illetve a használó tudta és beleegyezése nélkül bemenne,**

bg) **hamis vagy lopott kulcs használatával,**

- *hamis kulcs:* az elkövető a megőrzésre szolgáló zárat olyan eszközzel nyitja ki, amely nem arra a célra készült (álkulcs, meggörbített szög, vaspálcika stb.)

- *lopott kulcs:* ha azt a jogosulttól, annak beleegyezése nélkül szerzik meg (pl. az elkövető titokban másolatot készít az eredeti kulcsról)

bh) **lakást vagy hasonló helyiséget az elkövetővel közösen használó sérelmére:** huzamosabb ideig tartó vagy állandó együttlakás, olyan állapot, mely az idegen vagyontárgyakhoz való hozzáférés lehetőségét növeli pl. kollégium, társbérlet, munkásszálló, kórházi kórterem, zárka, közösen használt garázs stb.

bi) **erdőben jogellenes fakivágással:** az elkövetőnek nincs engedélye a fakitermelésre követik el.

(3) A büntetés büntett miatt:

a) a lopást **nagyobb értékre** vagy

b) a **kisebb értékre** elkövetett lopást

ba) a (2) bekezdés ba)-be) pontjában meghatározott valamely módon,

bb) **védett kulturális javak körébe tartozó tárgyra** (Btk. 459. § 30. pont) vagy **régészeti leletre,**

- *kulturális javak:* az élettelen és élő természet keletkezésének, fejlődésének, az emberiség és Magyarország népei történelmének minden kiemelkedő és jellemző tárgyi, képi írásos és egyéb (hangdokumentum és **régészeti lelet**) bizonyítéka, valamint a

művészeti alkotások.

bc) **vallási tisztelet tárgyára**, (Btk. 383.§ b) pont.)

bd) **holttesten lévő tárgyra**, illetve **temetőben vagy temetkezési emlékhelyen a halott emlékére rendelt tárgyra**,

be) **nemesfémre** (Btk. 383.§ c) pont.)

c) a lopást szabálysértési vagy kisebb értékre **közveszély színhelyén** követik el.

(4) a) a lopást **jelentős értékre** vagy

b) a nagyobb értékre elkövetett lopást a (2) bekezdés ba)-be) pontjában meghatározott valamely módon követik el.

(5) a) a lopást **különösen nagy értékre** vagy

b) a **jelentős értékre** elkövetett lopást a (2) bekezdés ba)-be) pontjában meghatározott valamely módon követik el.

(6) a) a lopást **különösen jelentős értékre** vagy

b) a **különösen nagy értékre** elkövetett lopást a (2) bekezdés ba)-be) pontjában meghatározott valamely módon követik el.

A minősítő körülmények **az elkövetés módjával** és körülményeivel (Btk. 370. § (2) bek. ba) - bi) pontig), annak társadalomra veszélyességével, valamint az **elkövetési tárgy fajtájával** (Btk. 370. § (3) bek. ba) - be) pontig), és **értékével** (értékhatárok, Btk. 459. § (6) bek.) vannak összefüggésben. A minősítő körülményeket a jogalkotó kombinálja, pl. elkövetési érték és elkövetési mód együttes fennállása súlyosabb büntetési tételt eredményez, mint ha csak az elkövetési érték értékhatára szerint minősülne a cselekmény. Ez a legszembetűnőbb a szabálysértési értékre elkövetett lopásnál, mert, ha azt pl. üzletszerűen követik el, akkor az elkövető már lopás vétsége, azaz bűncselekmény elkövetése miatt vonható felelősségre. A minősítési rendszer lépcsőzetes, a büntetési tétel egyre súlyosbodik.

Elhatárolási kérdések:

- a) **lopás** ⇔ **tulajdon elleni szabálysértés** (Szabs. tv. 177.§), (elkövetési érték, minősítő körülmény alapján)
- b) **más vagyon elleni illetve vagyon elleni erőszakos bűncselekményektől** (sikkasztás, csalás, rablás stb. az adott bűncselekménynél kerül ismertetésre)

Rongálás

Alaptérvállás:

371. § (1) Aki idegen vagyontárgy megsemmisítésével vagy megrongálásával kárt okoz, rongálást követ el.

Példa: Az elkövető úgy döntött, hogy bosszút áll volt főnökén. Éjjel elment a főnöke lakhelyére és annak a társasház előtti szabad parkolóban álló Volvo típusú személygépjárművét kromofággal leöntötte. Ennek következtében a gépjármű tetején kb. 1-1,5 m² felület és a motorháztető fényezése súlyosan károsodott.

Az alaptényvállás elemzése:

Jogi tárgy: vagyoni jog – amely kizárólag tárgyasult formában testesülhet meg.

Elkövetési tárgy: idegen vagyontárgy - A vagyontárgy: idegen, értékkel bíró ingó vagy ingatlan tárgy lehet.

Elkövetési magatartás: megsemmisítés, megrongálás

- *megsemmisítés:* a dolog állagának teljes pusztulása (fizikai megszüntetése), amelynek következtében a vagyontárgy eredeti állapotban már nem állítható vissza.
- *megrongálás:* a dolog állagának olyan károsítása, amelynek következtében a vagyontárgy értéke a korábbihoz képest csökken.

Eredmény: kár – a bűncselekménnyel a vagyonban okozott értékcsökkenés (Btk. 459§. (1) bek. 16. pont).

- *megsemmisítés esetén a kár értéke:* a dolog elkövetéskori kiskereskedelmi forgalmi értékével azonos. Használt dolog esetén az elhasználódás fokát is figyelembe kell venni.
- *megrongálás esetén a kár értéke:* a dolog eredeti állapotának helyreállításával felmerült költség.

Okozati összefüggés: van.

Alany: általános – bárki, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos.

Minősítő körülmények: (magyarázattal)

(2) A büntetés vétség miatt:

- a rongálás **kisebb kárt okoz** vagy
 - a **szabálysértési értékhatárt** meg nem haladó kárt okozó rongálást
- falfirka elhelyezésével**
 - bűnszövegben** (Btk. 459. § (1) bek. 2. pont)

(3) A büntetés büntett miatt

- a rongálás **nagyobb kárt** okoz,
 - az elkövető
- védett kulturális javak körébe tartozó tárgyat, műemléket, régészeti lelőhelyet vagy régészeti leletet:** - A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 7. § alapján:

- *kulturális javak:* az élettelen és élő természet keletkezésének, fejlődésének, az emberiség és Magyarország népei történelmének minden kiemelkedő és jellemző tárgyi, képi írásos és egyéb bizonyítéka - az ingatlanok kivételével - valamint a művészeti alkotások.
- *műemlék:* Minden olyan épület vagy egyéb ingatlan jellegű alkotás, vagy annak része, romja, töredéke, amely hazánk múltjának kiemelkedő jelentőségű emléke. s amelyet jogszabállyal védetté nyilvánítottak.
- *régészeti lelőhely:* az a földrajzilag körülhatárolt terület, amelyen a régészeti örökség elemi történeti összefüggéseikben található, és amelyet a hatóság nyilvántartásba vett.
- *régészeti lelet:* a régészeti örökség érzékelt, felfedezett, feltárt – jellegénél fogva ingó eleme, függetlenül attól, hogy eredeti helyéről, összefüggéseiből, állapotából elmozdult, elmozdították-e vagy sem.

bb) **vallási tisztelet tárgyát vagy vallási szertartás végzésére szolgáló épületet:** (Btk. 383.§ b) pont.)

- *vallási tisztelet tárgyai:* olyan tárgyak, amelyeket az istentisztelet, illetve a szertartás megtartására a szertartást vezető, vagy azok segédei használnak, illetve amelyek a szertartás ünnepélyességét emelik.

bc) **temetési helyet, temetkezési emlékhelyet, illetve temetőben vagy temetkezési emlékhelyen a halott emlékére rendelt tárgyat**

- *temetési hely:* temető, a településigazgatási területén belüli, beépítésre szánt, különleges terület, amely kegyeleti célokat szolgál, közegészségügyi rendeltetésű, és amelyet az elhunytak eltemetésére, a hamvak elhelyezésére létesítenek, használnak vagy használtak.
- *temetkezési emlékhely:* a temetőn kívül az elhunytak eltemetésére, urnák elhelyezésére szolgáló hely.
- *halott emlékére rendelt tárgy:* olyan tárgy, amely bizonyos állandósággal bír (sírkő, fejfa).

rongál meg.

(4)

a) a rongálás **jelentős kárt** okoz: a kár értéke ötmillió-egy és ötvenmillió forint közötti

b) az elkövető a (3) bekezdés ba)-bc) pontjában **meghatározott valamely tárgyat, épületet, vagy helyet semmisít meg,**

c) **a rongálást robbanóanyag vagy robbantószer felhasználásával:** akkor állapítható meg, ha az elkövető a rongálás végrehajtásához az eszközöket ténylegesen felhasználta.

követik el.

(5)

ha a rongálás **különösen nagy kárt** okoz: a kár értéke ötvenmillió-egy és ötszázmillió forint közötti

(6)

ha a rongálás **különösen jelentős kárt** okoz: a kár értéke az ötszázmillió forintot meghaladja

A minősítő körülmények az **elkövetési tárgy fajtájával** [Btk. 371. § (3) bek. ba) - bc) pontig; (4) bek. b) pont] annak védettségével, és az okozott **kár** nagyságával (értékhatárok, Btk. 459. § (6) bek.) vannak összefüggésben, de az **elkövetés módjának** veszélyessége (Btk. 371.§ (2) bek. b) ba) és bb) pontok), és (4) bek. c) pont); is lehet meghatározó. A minősítő körülményeket a jogalkotó kombinálja, Ez a legszembetűnőbb a szabálysértési értékhárt meg nem haladó értékű kárt okozó rongálásnál, mert, ha azt pl. bünszövetségben követik el, akkor az elkövető már rongálás vétsége, azaz bűncselekmény elkövetése miatt vonható felelősségre. A minősítési rendszer lépcsőzetes, a büntetési tétel egyre súlyosbodik.

Térvállásban felsorolt egyéb ismérvek:

(7) E § alkalmazásában **falfirka:** festékszóróval, filctollal vagy bármilyen más felületképző anyaggal létrehozott képi, grafikus vagy szöveges felületbevonat, amely nem a vagyontárgy rendeltetésszerű használatához szükséges.

Elhatárolási kérdések:

a) rongálás ⇔ **tulajdon elleni szabálysértés** (Szabs. tv. 177.§), (okozott kár nagysága, minősítő körülmény alapján)

b) rongálás ⇔ **dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás** (Btk. 370. §. (2) bek b) bd pont)

A rongálás beleolvad más olyan bűncselekményekbe, amelynek törvényi tényállása a rongálást felöleli. A dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás esetében a rongálás akkor állapítható meg, ha a rongálás büntetési tétele súlyosabb, a dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás büntetési tételénél. (pl. Az elkövető egy üzlethelyiségbe úgy jut be, hogy a műemlék ajtót baltával szétveri és ellopja a bent talált mobiltelefont. Mivel a rongálással okozott kár nagyobb, mint az ellopott tárgy értéke a cselekmény rongálásként minősül).

c) rongálás ⇔ műemlék vagy védett kulturális javak megrongálása (Btk. 357. §). Az elhatárolás alapja, hogy a megrongált tárgy kinek a tulajdonában áll, ha az elkövetőében a cselekmény Btk. 357.§ szerint minősül.

Sikkasztás

Alaptényállás:

372. § (1) Aki a rábízott idegen dolgot jogtalanul eltulajdonítja, vagy azzal sajátjaként rendelkezik, sikkasztást követ el.

Példa: A postás a rábízott 500. 000 Ft összértékű nyugdíjakat nem kézbesíti, hanem a pénzt saját szükségletei kielégítésére fordítja.

Az alaptényállás elemzése:

Jogi tárgy: a tulajdonjog

Elkövetési tárgy: az elkövetőre bízott idegen ingó dolog

Rábízás: kétoldalú akarat-egyeződés, amellyel a tulajdonos átengedi a birtoklás jogát. A megtekintésre, illetve a dolognak a pillanatnyi elfoglaltság okából történő átadása nem tekinthető rábízásnak.

Elkövetési magatartás: eltulajdonítás, sajátként rendelkezés

- *eltulajdonítás:* a tulajdoni állapotok megváltoztatását jelenti, az eredeti tulajdonállapot megszűnését és egy új létrehozását
- *sajátként rendelkezés:* az elkövető a jogosult személy engedélye nélkül tanúsít olyan magatartást, amelyre csak a tulajdonos illetve annak hozzájárulásával más lenne jogosult.

Elkövetési mód: jogtalanul: sem jogszabály, sem jogosult nem engedi meg.

Alany: speciális – akire a dolgot rábízták

Bűnösség: szándékos

Minősítő körülmények: (magyarázattal)

(2) A büntetés vétség miatt:

a) a sikkasztást **kisebb értékre** vagy

b) a **szabálysértési értékre** elkövetett sikkasztást

ba) **bűnszövetségben** (Btk. 459. § 2. pont)

bb) **közveszély színhelyén, közveszély:** olyan objektív helyzet, amely előre meg nem határozható személyeket vagy fel nem becsülhető értékű anyagi javakat közvetlen sérüléssel, megsemmisüléssel vagy megrongálással fenyeget.

bc) **üzletszerűen**, (Btk. 459. § 28. pont)

követik el.

(3) A büntetés büntett miatt:

a) a sikkasztást **nagyobb értékre** vagy

b) a **kisebb értékre** elkövetett sikkasztást a (2) bekezdés ba)-bc) pontjában meghatározott **valamely módon**, vagy

c) a sikkasztást **védett kulturális javak körébe tartozó tárgyra** vagy **régészeti leletre** (4) a) a lopást **jelentős értékre** vagy

(4)

a) a sikkasztást **jelentős értékre**,

b) a **nagyobb értékre** elkövetett sikkasztást a (2) bekezdés ba)-bc) pontjában meghatározott **valamely módon**, vagy

c) a **sikkasztást a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére**

(5)

a) a sikkasztást **különösen nagy értékre** vagy

b) a **jelentős értékre** elkövetett sikkasztást a (2) bekezdés ba)-bc) pontjában meghatározott **valamely módon**

(6)

a) a sikkasztást **különösen jelentős értékre** vagy

b) a különösen **nagy értékre** elkövetett sikkasztást a (2) bekezdés ba)-bc) pontjában meghatározott **valamely módon**

követik el.

A minősítő körülmények **az elkövetés módjával** és körülményeivel (Btk. 372. § (2) bek. ba) - bc) pont.), annak társadalomra veszélyességével, valamint az **elkövetési tárgy fajtájával** (Btk. 372. § (3) bek. c) pont), és **értékével** (értékhatárok, Btk. 459. § (6) bek.), illetve a **passzív alany specialitásával** (Btk. 372. §. (4) bek c) pont) vannak összefüggésben. A minősítő körülményeket a jogalkotó kombinálja, pl. elkövetési érték és elkövetési mód együttes fennállása súlyosabb büntetési tételt eredményez, mint ha csak az elkövetési érték értékhatára szerint minősülne a cselekmény. A minősítési rendszer lépcsőzetes, a büntetési tétel egyre súlyosbodik.

Elhatárolási kérdések:

a) **sikkasztás** ⇔ **tulajdon elleni szabálysértés** (Szabs. tv. 177.§), (elkövetési érték, minősítő körülmény alapján)

b) **sikkasztás** ⇔ **lopás** - A sikkasztás a lopáshoz hasonlóan elsajátító jellegű bűncselekmény. Sikkasztásnál az idegen dolog jogszerűen kerül az elkövető birtokába, mert azt rábízták.

Csalás

A **csalás** törvényi tényállása védelmet kíván nyújtani az ellen, hogy másnak a tévedését haszonszerzési célból kihasználhassák. A sértet – tévedése folytán – az elkövető magatartásának következményeként úgy rendelkezik, hogy azzal valakinek kárt okoz. A tévedés és a károkozás között okozati kapcsolat áll fenn.

Alaptényvallás:

373. § (1) Aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart, és ezzel kárt okoz, csalást követ el.

Példa: A boltvezető a nála ismeretlen okból keletkezett hiányt – amelyért teljes anyagi felelősséggel tartozik – úgy próbálja leplezni, hogy annak felderítését megghiúsítja.

Az alaptényállás elemzése:

Jogi tárgy: vagyoni jog

Elkövetési tárgy:

- dolog: bármilyen vagyontárgy (ingó és ingatlan is lehet)
- személy: más (passzív alany) a megtévesztett személy, akinek irányába az elkövetési magatartás kifejtésre kerül. általában az a személy, akinek vagyonát az elkövető károsítja.

Elkövetési magatartás: két mozzanatos cselekmény - tévedésbe ejtés vagy tévedésben tartás és a károkozás (károsító tevékenység)

- *tévedésbe ejtés:* az elkövető a valótlan-ságot valóságként tünteti fel, és ennek eredményeként a megtévesztett személyben téves képzetek alakulnak ki.
- *tévedésben tartás:* az elkövető magatartásától függetlenül létező tévedés el nem oszlatása vagy megerősítése.

Eredmény: kár – a bűncselekménnyel a vagyonban okozott értékcsökkenés (Btk. 459§. (1) bek. 16. pont).

Okozati összefüggés: van

Alany: általános – bárki, aki megfelel az alannyá válás feltételeinek.

Bűnösség: szándékos

Célzat: jogtalan haszonszerzés – a haszon az elkövető, vagy más személy vagyonában beálló értéknövekedés.

Minősítő körülmények: (magyarázattal)

(2) Vétség miatt büntetendő, ha

a) a csalás **kisebb kárt** okoz, vagy

b) a **szabálysértési értékhatárt meg nem haladó kárt** okozó csalást

ba) **bűnszövetségben** (Btk. 459. § (1) bek. 2. pont)

bb) **közveszély színhelyén, közveszély:** olyan objektív helyzet, amely előre meg nem határozható személyeket vagy fel nem becsülhető értékű anyagi javakat közvetlen sérüléssel, megsemmisüléssel vagy megrongálással fenyeget.

bc) **üzletszerűen,** (Btk. 459. § (1) bek. 28. pont)

bd) **jótékony célú adománygyűjtést színlelve**

követik el.

(3) A büntetés büntett miatt: ha

a) a csalás **nagyobb kárt** okoz, vagy

b) a **kisebb kárt** okozó csalást a (2) bekezdés ba)-bc) pontjában meghatározott **valamely módon** követik el.

(4)

a) a csalás **jelentős kárt** okoz,

b) a **nagyobb kárt** okozó csalást a (2) bekezdés ba)-bc) pontjában meghatározott **valamely módon** követik el, vagy

c) a csalást a **bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére** követik el.

(5)

- a) a család **különösen nagy kárt** okoz, vagy
b) a **jelentős kárt** okozó csalást a (2) bekezdés ba)-bc) pontjában meghatározott **valamely módon** követik el.

(6)

- a) a család **különösen jelentős kárt** okoz, vagy
b) a **különösen nagy kárt** okozó csalást a (2) bekezdés ba)-bc) pontjában meghatározott **valamely módon** követik el.

A minősítő körülmények az okozott kár nagyságával, az elkövetés módjával és a passzív alany személyével (Btk. 373. §. (4) bek c) pont) vannak összefüggésben. A minősítési rendszer lépcsőzetes, a büntetési tétel egyre súlyosbodik.

Tényvallásban felsorolt egyéb ismérvek:

(7) E § alkalmazása szempontjából kárnak kell tekinteni az igénybe vett szolgáltatás meg nem fizetett ellenértékét is.

Elhatárolási kérdések:

- a) **csalás** ⇔ **tulajdon elleni szabálysértés** (Szabs. tv. 177.§), (elkövetési érték, minősítő körülmény alapján)
b) **csalás** ⇔ **lopás** – Csalásnál a sértett maga rendelkezik a dologról és adja át az elkövetőnek, míg lopás esetén az elkövető a sértett tudta nélkül – elvétellel – jut az idegen dolog birtokába.

Jogtalan elsajátítás

Alaptényvallás:

378. § (1) Aki

- a) a talált idegen dolgot eltulajdonítja, vagy nyolc napon belül a hatóságnak vagy annak, aki elvesztette, nem adja át, illetve
b) a véletlenül vagy tévedésből hozzá került idegen dolgot eltulajdonítja, vagy nyolc napon belül nem adja vissza, vétség miatt büntetendő.

Példa: Jogtalan elsajátítás vétségét valósítja meg, aki a bankszámlájára tévedésből átutalt összeget a jogosult felszólítása ellenére nem hajlandó visszafizetni, hanem azt korábban nem jelzett és a jogosult által el nem ismert követelése beszámítására kívánja fordítani.

Az alaptényvallás elemzése:

Jogi tárgy: a tulajdonjog

Elkövetési tárgy: az elkövető számára idegen, értékkel bíró ingó dolog, amelynek sajátossága, hogy

- talált (jogos akaratán kívül került ki birtokosa uralma alól), azaz amit a birtokosa elvesztett;
- tévedésből (a tulajdonos akaratán kívül tesz olyan rendelkezést, amelynek eredményeként a dolog az elkövetőhöz kerül);
- véletlenül (az elkövető nem ismerte a dolog hozzakerülésének útját, és azt nem láthatta előre);

került az elkövetőhöz.

Elkövetési magatartás: eltulajdonítás, át- illetve vissza nem adás

- *eltulajdonítás:* tulajdonosi jogok gyakorlását jelenti (eladás, elhasználás, megsemmisítés), e körben közömbös, hogy a találás és az elkövetési magatartás között mennyi idő telt el. Kísérlete csak ennek a fordulatnak van.
- *az átadási, visszaadási kötelezettség tartalma:* az elkövető a – a találástól számított nyolc nap alatt – nem adja át az idegen dolgot a hatóságnak, vagy annak, aki elvesztette. (Mulasztásos cselekmény, a kísérlete fogalmilag kizárt). Ha az elkövető nem ismeri a dolog tulajdonosát, akkor a hatóságnak (találás helye szerinti önkormányzati szerv vagy rendőrség) kell átadnia.

Elkövetési mód: jogtalanul: sem jogszabály, sem jogosult nem engedi meg.

Alany: speciális – akihez a dolog véletlenül, találás vagy tévedés útján került.

Bűnösség: szándékos

Minősítő körülmények: (magyarázattal)

(2) ha a jogtalan elsajátítást védett kulturális javak körébe tartozó tárgyra vagy régészeti leletre követik el - A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 7. § alapján:

- *kulturális javak:* az élettelen és élő természet keletkezésének, fejlődésének, az emberiség és Magyarország népei történelmének minden kiemelkedő és jellemző tárgyi, képi írásos és egyéb bizonyítéka - az ingatlanok kivételével - valamint a művészeti alkotások.
- *régészeti lelet:* a régészeti örökség érzékelt, felfedezett, feltárt – jellegénél fogva ingó eleme, függetlenül attól, hogy eredeti helyéről, összefüggéseiből, állapotából elmozdult, elmozdították-e vagy sem.

Elhatárolási kérdések:

a) jogtalan elsajátítás ⇔ **tulajdon elleni szabálysértés** (Szabs. tv. 177.§), (elkövetési érték, minősítő körülmény alapján)

b) jogtalan elsajátítás ⇔ **lopás** – Lopás esetén az elkövető az idegen dolgot más birtokából veszi el jogtalan eltulajdonítás végett. A jogtalan elsajátítás elkövetője a más birtokából kiesett dolgot tulajdonítja el, azaz hiányzik az elvétel.

c) jogtalan elsajátítás ⇔ **csalás** - A jogtalan elsajátítás elkövetője a dolog hozzákerülésekor jóhiszemű, a tévedést nem ő okozta, s azt csak később ismeri fel. Csalásnál viszont az elkövető a dolog átvételekor felismeri a tévedést, azt fenntartja, erősíti.

Orgazdaság

Alaptérvállás:

379. § (1) Aki

- a) költségvetési csalásból származó vámellenőrzés alól elvont nem közösségi árut,
- b) jövedéki adózás alól elvont terméket, vagy
- c) lopásból, sikkasztásból, csalásból, hűtlen kezeléssel, rablásból, kifosztásból, zsarolásból, jogtalan elsajátításból vagy orgazdaságból származó dolgot

vagyoni haszon végett megszerez, elrejt, vagy elidegenítésében közreműködik, orgazdaságot követ el.

Példa: Kiss Manó rendszeresen megvásárolja a környéken élő tolvajoktól a lopott dolgokat, hogy azokat haszonnal tovább adja. A tolvajok már rendelésre is dolgoznak

Az alaptényvállás elemzése:

Jogi tárgy: tulajdonjog, amely az által sérül, hogy az orgazda biztosítja a vagyon elleni (vagy erőszakos vagyon elleni) bűncselekményt közvetlenül elkövető által kialakított jogellenes helyzet fenntartását.

Elkövetési tárgy: bármilyen ingó vagy ingatlan vagyontárgy, amelynek sajátossága, hogy
a) költségvetési csalásból származó vámellenőrzés alól elvont nem közösségi áru,
b) jövedéki adózás alól elvont termék, vagy
c) lopásból, sikkasztásból, csalásból, hűtlen kezelésből, rablásból, kifosztásból, zsarolásból, jogtalan elsajátításból vagy orgazdaságból származó dolog.

Elkövetési magatartás:

- *megszerezés:* az elkövetési tárgy tényleges birtokba vétele;
- *elrejtés:* az orgazda oly módon szerzi meg a dolog feletti rendelkezés lehetőségét, hogy ténylegesen nem veszi birtokba;
- *elidegenítés:* értékesítés.

Alany: általános – bárki, kivéve azt, aki az alapcselekmény elkövetésében bármilyen minőségben részt vett, illetve a dolog tulajdonosa sem lehet elkövető.

Bűnösség: szándékos

Célzat: vagyoni haszonszerzés – a haszon az elkövető, vagy más személy vagyonában beálló értéknövekedés.

Minősítő körülmények: (magyarázattal)

(2) A büntetés vétség miatt, ha az orgazdaságot

- a) **kisebb értékre** vagy
- b) szabálysértési értékre **üzletszerűen** (Btk. 459. § (1) bek. 28. pont) követik el.

(3) A büntetés büntett miatt, ha az orgazdaságot

- a) **nagyobb értékre,**
- b) **védett kulturális javak körébe tartozó tárgyra, műemlékre, régészeti lelőhelyre vagy régészeti leletre,**
- c) **kisebb értékű nemesfémre** vagy nemesfém: arany, ezüst, platina, ilyen tárgy, ha annak nemesfém tartalma eléri a 10 %-ot. [(Btk. 383.§ c) pont)] szerint: nemesfémen a nemesfém ötvözetét vagy a fémkereskedelmi engedélyköteles anyagot is érteni kell.

d) **kisebb értékre üzletszerűen** követik el.

(4) ha az orgazdaságot

- a) **jelentős értékre** vagy
- b) **nagyobb értékre üzletszerűen** követik el.

(5) ha az orgazdaságot

a) **különösen nagy értékre** vagy

b) **jelentős értékre üzletszerűen**

követik el.

(6) ha az orgazdaságot

a) **különösen jelentős értékre** vagy

b) **különösen nagy értékre üzletszerűen**

követik el.

A minősítő körülmények felépítése az **értékekhez, az elkövetési módhoz** és a speciális **elkövetési tárgy**akhoz igazodik, illetve ezek kombinálódhatnak (pl. jelentős értékre üzletszerűen). A minősítési rendszer lépcsőzetes, a büntetési tétel egyre súlyosbodik.

Az érték szerinti minősítés nem az alapcselekménnyel érintett vagyon elleni bűncselekmény értéke szerinti minősítéshez vagy a cselekményből származó haszonhoz igazodik, hanem a vagyoni haszonszerzés végett megszerzett, elrejtett, vagy elidegenített dolog tényleges értékéhez.

Elhatárolási kérdések:

a) orgazdaság ⇔ **tulajdon elleni szabálysértés** (Szabs. tv. 177.§), (elkövetési érték, minősítő körülmény alapján)

b) orgazdaság ⇔ (tárgyi) **bűnpártolás**: Minden olyan esetben, amikor az elkövető a saját vagy harmadik személy vagyoni haszna érdekében működik közre a bűncselekményből származó vagyontárgyak megszerzésében, elrejtésében vagy. elidegenítésében, orgazdaságot kell megállapítani, mivel ez bűncselekmény a bűnpártolás kiemelt, speciális esete.

Az **orgazdaság elkövetési tárgya** a törvényi tényállásban meghatározott bűncselekmények valamelyikéből származó dolog. A bűnpártolás elkövetési tárgya elvileg bármely bűncselekményből származó dolog lehet.

Az orgazda saját érdekében cselekszik, míg a bűnpártolás elkövetője az alapcselekmény elkövetője érdekében tesz. Orgazdaságnál az alapcselekmény elkövetője és az orgazda megegyezik, a bűnpártolásnál az alapcselekmény elkövetője és a bűnpártoló között előre megállapodás nem történik. (244. § „Aki anélkül, hogy...)

Bűnpártolás büntette helyett orgazdaság megállapításának van helye, ha a rablás elkövetője a bűncselekményből származó pénzből a szemtanúnak is juttat, hogy ezáltal hallgatásra bírja.

Jármű önkényes elvétele

Alaptényállás:

380. § (1) Aki idegen gépi meghajtású járművet mástól azért vesz el, hogy jogtalanul használja, vagy az így elvett, illetve a rábízott ilyen járművet használja jogtalanul, büntett miatt büntetendő.

Példa: Kiss Tigris Tigris-mobilját szervizbe viszi a körzeti autójavítóba. A javítási munkák azonnali ellenőrzéséhez öt szerviz kilométert íratnak vele alá. Mikor az elkészült autójáért megy, döbbenet látja a kilométer-óra állásából, hogy az, 5 km helyett 225 km-el mutat többet.

Az alaptényvállás elemzése:

Jogi tárgy: tulajdonjog, (a birtoklás és a használat zavartalansága)

Elkövetési tárgy: idegen gépi meghajtású jármű

idegen: nem az elkövető tulajdona

gépi meghajtású: beépített erőgép hajtja

jármű: embereket, állatokat illetve árut szállító vagy vontató eszközök, ideértve az önjáró vagy vontatott munkagépeket is.

Az egész járművet figyelembe kell venni, értéke a bűncselekmény szempontjából közömbös.

Elkövetési magatartás: 2 fordulatos cselekmény

1) *elvétel:* az elkövetési tárgy tényleges birtokba vétele ideiglenesen. Az elkövető hosszabb – rövidebb ideig veszi birtokba a járművet, és ezzel kizárja a jogosítottat a használati jogosultsággyakorlásából.

2) *jogtalan használat:* az elkövetési tárgy rendeltetésszerű használatát jelenti. Feltétele, hogy az idegen, gépi meghajtású jármű az elkövető birtokában legyen. A tényleges helyzet létrejöhet a jármű elvételével, illetve jogszerűen, rábízással. A rábízás: kétoldalú akarat-egyezés, amellyel a tulajdonos átengedi a birtoklás jogát.

Alany:

1. fordulat: általános – bárki

2. fordulat: elvétel esetén: általános - bárki; rábízás esetén: speciális – akire a járművet rábízták

Bűnösség: szándékos

Célzat: Az 1. fordulat esetén az elvétel célja a **jogtalan használat**. A használati célzatra lehet következtetni, ha az elkövető a járművet a használat után elhagyja, visszaviszi az elvétel helyére, visszaadja a tulajdonosának.

Minősítő körülmények: (magyarázattal)

(2) ha a bűncselekményt

a) **erőszakkal, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetéssel,**

erőszak alkalmazásával: amely alkalmas arra, hogy a megtámadott személy fizikai ellenállását leküzdje.

élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetés alkalmazásával (minősített vagy kvalifikált fenyegetés): A Btk. 459.§ (1) 7. pontjában meghatározott pszichikai ráhatáson túl az is szükséges, hogy az élet vagy testi épség ellen irányuljon és legyen közvetlen.

➤ *fenyegetés:* olyan súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen;

➤ *közvetlen:* Akkor, ha a megfenyegetettnek a kilátásba helyezett hátrány azonnali bekövetkezésével kell számolnia.

Mind az erőszaknak, mind a fenyegetésnek személy ellen kell irányulnia.

b) **bűnszövetségben:** akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten kívül, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet; (Btk. 459. § (1) bek. 2. pont)

követik el.

(3)

ha a (2) bekezdés a) pontjában meghatározott bűncselekményt **fegyveresen, felfegyverkezve vagy bűnszövetségben** követik el.

- *fegyveresen*: követi el a bűncselekményt, aki a) lőfegyvert, b) robbanóanyagot, c) robbantószeret, d) robbanóanyag vagy robbantószer felhasználására szolgáló készüléket tart magánál, vagy a bűncselekményt az a)-d) pontban meghatározottak utánzatával fenyegetve követi el; (Btk. 459. § (1) bek. 5. pont).
- *felfegyverkezve*: követi el a bűncselekményt, aki az ellenállás leküzdése vagy megakadályozása érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál; (Btk. 459. § (1) bek. 6. pont).

A minősítő körülmények **az elkövetési módhoz** igazodnak, illetve ezek kombinálódhatnak (pl. erőszakkal bűnszövetségben).

Elhatárolási kérdések:

a) jármű önkényes elvétele ⇔ **tulajdon elleni szabálysértés** (Szabs. tv. 177.§), (a jármű meghajtása alapján)

b) jármű önkényes elvétele ⇔ **rablás** – Az erőszaknak és a minősített fenyegetésnek a jármű jogtalan használatára kell irányulnia, mert ha a magatartás célja a jármű jogtalan eltulajdonítása, akkor **rablás** valósul meg.

c) jármű önkényes elvétele ⇔ **lopás**

1. **Lopás**nál a birtoklásban bekövetkezett változás végleges, addig a jármű önkényes elvételénél ideiglenes.

2. Ha a jármű önkényes elvételét megvalósító személy később olyan magatartást tanúsít, amely a jármű végleges elvételére utal, **lopást** valósít meg. (pl.: a járművet átalakítja, egyedi azonosító jeleit meghamisítja stb.)

3. **Lopás** esetén az elkövető célja a jogtalan eltulajdonítás. Eltulajdonítási szándékra utal, pl.: ha a használat rendszeressé vált, az több napon keresztül történt, az elkövető a járművet üzemenyaggal töltötte fel.

d) jármű önkényes elvétele ⇔ **sikkasztás** – Ha az elkövető a rábízott idegen gépjármű vonatkozásában a rendelkezési jogot gyakorolja a jogosított beleegyezése nélkül **sikkasztás** valósul meg. (pl. az elkövető a rábízott gépjárművet a tulajdonos hozzájárulása nélkül kölcsönadja másnak, még akkor is, ha közli, hogy nem az övé – azaz sajátként rendelkezik vele).

Felhasznált irodalom:

Magyar Büntetőjog - Különös Rész (Szerkesztette: Dr. Horváth Tibor, dr. Lévay Miklós) interneten szabadon elérhető oldalai.

Büntetőjog II. (Szerkesztette Belovics Ervin, Molnár Gábor Miklós és Sinku Pál); hvgorac kiadó, Budapest 2012.

www.njt.hu (Nemzeti Jogszabálytár)

16. Melléklet – Értelmező rendelkezések Btk. 459.§-461. §

459. § (1) E törvény alkalmazásában

1. **bűnszervezet:** három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése;
2. **bűnszövetség** akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet;
3. **csoportosan** követik el a bűncselekményt, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt;
4. **erőszakos** magatartásnak minősül a más személyre gyakorolt támadó jellegű fizikai ráhatás is, abban az esetben is, ha az nem alkalmas testi sérülés okozására;
5. fegyveresen követi el a bűncselekményt, aki
 - a) lőfegyvert,
 - b) robbanóanyagot,
 - c) robbantószeret,
 - d) robbanóanyag vagy robbantószer felhasználására szolgáló készüléket tart magánál, vagy a bűncselekményt az a)–d) pontban meghatározottak utánzatával fenyegetve követi el;
6. **felfegyverkezve** követi el a bűncselekményt, aki az ellenállás leküzdése vagy megakadályozása érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tart magánál;
7. **fenyegetés:** eltérő rendelkezés hiányában súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen;
8. **gazdálkodó szervezet:** a polgári perrendtartás szerinti gazdálkodó szervezeten kívül az a szervezet is, amelynek gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataira a polgári perrendtartás szerint a gazdálkodó szervezetre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni;
9. **hatóság** a bíróság és az ügyész is;
10. **háború:**
 - a) a háború áldozatainak védelmére vonatkozóan Genfben, az 1949. évi augusztus hó 12. napján kelt nemzetközi egyezmények közös 2. és 3. Cikkében, valamint ezen egyezmények I. Kiegészítő Jegyzőkönyve 1. Cikkének 4. bekezdésében meghatározott helyzetek,
 - b) az a) pontban említett egyezmények II. Kiegészítő Jegyzőkönyvének 1. Cikkében meghatározott helyzetek,
 - c) a rendkívüli állapot,
 - d) a szükségállapot,
 - e) a háborús és a katonai bűncselekmények esetében a Magyar Honvédség külföldi alkalmazása is;
11. **hivatalos személy:**
 - a) a köztársasági elnök,
 - b) az országgyűlési képviselő, a nemzetiségi szószóló és a Magyarországon megválasztott európai parlamenti képviselő,
 - c) az alkotmánybíró,
 - d) a miniszterelnök, a miniszter, az államtitkár, a közigazgatási államtitkár, a helyettes államtitkár és a kormány megbízott,
 - e) a bíró, az ügyész és a választottbíró,

- f) az alapvető jogok biztosa és helyettese,
- g) a közjegyző és a közjegyzőhelyettes,
- h) az önálló bírósági végrehajtó, az önálló bírósági végrehajtó-helyettes és a végrehajtói kézbesítésre felhatalmazott önálló bírósági végrehajtó jelölt,
- i) a helyi önkormányzati és a nemzetiségi önkormányzati képviselő-testület tagja,
- j) a Magyar Honvédség állományilletékes parancsnoka, és az úszólétesítmény vagy a légi jármű parancsnoka, ha a nyomozó hatóságra vonatkozó rendelkezések alkalmazására jogosult,
- k) az Alkotmánybíróságnál, a Köztársasági Elnök Hivatalánál, az Országgyűlés Hivatalánál, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalánál, a Magyar Nemzeti Banknál, az Állami Számvevőszéknél, bíróságnál, ügyészségnél, minisztériumnál, autonóm államigazgatási szervnél, kormányhivatalnál, központi hivatalnál, önálló szabályozó szervnél, rendvédelmi szervnél, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatnál, az Országgyűlési Őrségnél, fővárosi vagy megyei kormányhivatalnál, önkormányzati igazgatási szervnél, megyei intézményfenntartó központnál vagy köztestületnél közhatalmi feladatot ellátó vagy szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a szerv rendeltetészerű működéséhez tartozik,
- l) a választási bizottság tagja;

12. közfeladatot ellátó személy:

- a) a Magyar Honvédség szolgálati feladatot teljesítő katonája,
- b) a polgári védelmi szervezetbe beosztott és polgári védelmi szolgálatot teljesítő személy,
- c) a polgárőr a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló törvényben meghatározott tevékenységének ellátása során,
- d) az egyházi személy és a vallási tevékenységet végző szervezet vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagja,
- e) a bírósági vagy más hatósági eljárásban a védő, a jogi képviselő, a szakértő, és a hivatalos személynek nem minősülő kézbesítési végrehajtó,
- f) az egészségügyi dolgozó és az egészségügyi szolgáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló más személy az egészségügyről szóló törvényben meghatározott esetekben,
- g) az állami mentőszolgálat, valamint a mentésre feljogosított más szervezet tagja a mentéssel és betegszállítással összefüggésben,
- h) az önkormányzati és a létesítményi tűzoltóság, valamint az önkéntes tűzoltó egyesület tagja a tűzoltási és műszaki mentési feladatainak ellátása során,
- i) a nemzeti köznevelésről szóló törvényben meghatározott esetben a pedagógus, valamint a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazott, továbbá a nemzeti felsőoktatásról szóló törvényben meghatározott esetben a felsőoktatási intézmény oktatója, tanára és tudományos kutatója,
- j) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben, valamint a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló törvényben meghatározott munkakörben foglalkoztatott személy e tevékenységének gyakorlása során,
- k) az erdészeti szakszemélyzet és a jogosult erdészeti szakszemélyzet tagja az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló törvényben meghatározott tevékenysége körében,
- l) a hivatásos vadász a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvényben meghatározott tevékenysége körében,
- m) a halászati őr a halászatról és a horgászatról szóló törvényben meghatározott tevékenysége körében,
- n) a közösségi közlekedési eszközt működtető gazdálkodó szervezetnél végrehajtói feladatot ellátó személy e tevékenysége során,
- o) az egyetemes postai szolgáltatónál ügyfélkapcsolati feladatot ellátó személy e tevékenysége során;

13. külföldi hivatalos személy:

- a) a külföldi államban jogalkotási, igazságszolgáltatási, közigazgatási vagy bűnüldözési feladatot ellátó személy,
- b) törvényben kihirdetett nemzetközi szerződéssel létrehozott nemzetközi szervezetnél szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a szervezet rendeltetésszerű működéséhez tartozik,
- c) törvényben kihirdetett nemzetközi szerződéssel létrehozott nemzetközi szervezet közgyűlésébe, testületébe megválasztott személy, ideértve a külföldön megválasztott európai parlamenti képviselőt is,
- d) a Magyarország területén, illetve állampolgárai felett joghatósággal rendelkező nemzetközi bíróság tagja, a nemzetközi bíróságnál szolgálatot teljesítő személy, akinek a tevékenysége a bíróság rendeltetésszerű működéséhez tartozik;

14. hozzátartozó:

- a) az egyeneságbeli rokon és ennek házastársa vagy élettársa,
- b) az örökbefogadó és a nevelőszülő (ideértve az együtt élő mostohaszülőt is), az örökbe fogadott és a nevelt gyermek (ideértve az együtt élő mostohagyermeket is),
- c) a testvér és a testvér házastársa vagy élettársa,
- d) a házastárs, az élettárs,
- e) a házastárs vagy az élettárs egyeneságbeli rokona és testvére;

15. információs rendszer: az adatok automatikus feldolgozását, kezelését, tárolását, továbbítását biztosító berendezés, vagy az egymással kapcsolatban lévő ilyen berendezések összessége;

16. kár: e törvény eltérő rendelkezése hiányában a bűncselekménnyel a vagyonban okozott értékcsökkenés;

17. vagyoni hátrány: e törvény eltérő rendelkezése hiányában a vagyonban okozott kár és az elmaradt vagyoni előny;

18. kábítószer:

- a) az 1988. évi 17. törvényerejű rendelettel kihirdetett, az Egységes Kábítószer Egyezmény módosításáról és kiegészítéséről szóló, Genfben, 1972. március 25-én kelt Jegyzőkönyvvel módosított és kiegészített, az 1965. évi 4. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a New Yorkban, 1961. március 30-án kelt Egységes Kábítószer Egyezmény mellékletének I. és II. Jegyzékében meghatározott anyag,
- b) az 1979. évi 25. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a pszichotróp anyagokról szóló, Bécsben, az 1971. évi február hó 21. napján aláírt egyezmény mellékletének I. és II. Jegyzékében meghatározott veszélyes pszichotróp anyag és
- c) az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerekről szóló törvény mellékletében meghatározott pszichotróp anyag;

19. készpénz-helyettesítő fizetési eszköz a hitelintézetekről szóló törvényben meghatározott készpénz-helyettesítő fizetési eszköz és a forgatható utalvány, a kincstári kártya, az utazási csekk, a kifizetőt terhelő adó mellett vagy adómentesen adható, korlátozott körű áruk vagy szolgáltatások ellenértékének kiegyenlítése céljából törvény alapján kibocsátott utalvány és a váltó, feltéve, hogy kivitelezése, kódolása vagy a rajta lévő aláírás folytán a másolás, a meghamisítás vagy a jogosulatlan felhasználás ellen védett;

20. elektronikus készpénz-helyettesítő fizetési eszköz a hitelintézetekről szóló törvényben meghatározott készpénz-helyettesítő fizetési eszköz mellett a kincstári kártya és a személyi jövedelemadóról szóló törvény felhatalmazása alapján kiadott elektronikus utalvány, feltéve, hogy ezek információs rendszer útján kerülnek felhasználásra;

21. közérdekű üzem:

- a) a közmű,
- b) a közösségi közlekedési üzem,
- c) az elektronikus hírközlő hálózat,
- d) az egyetemes postai szolgáltató közérdekű feladatainak teljesítése érdekében üzemeltetett logisztikai, pénzforgalmi és informatikai központok és üzemek,
- e) a hadianyagot, haditechnikai eszközt termelő üzemet, energiát vagy üzemi felhasználásra szánt alapanyagot termelő üzem;

22. nagy nyilvánosságon a bűncselekménynek a sajtótermék, médiaszolgáltatás, sokszorosítás vagy elektronikus hírközlő hálózaton való közzététel útján történő elkövetését is érteni kell;

23. nemzetközi szerződés által tiltott fegyver:

- a) az 1955. évi 20. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a fojtó, mérges és egyéb hasonló gázok, valamint a bakteriológiai eszközök hadviselési célokra történő használatának eltiltására vonatkozóan Genfben, az 1925. évi június hó 17. napján kelt jegyzőkönyvben említett fojtó, mérges és egyéb hasonló gáz, a bakteriológiai harci eszköz,
- b) az 1975. évi 11. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a bakteriológiai (biológiai) és toxinfegyverek kifejlesztésének, előállításának és tárolásának megtiltásáról és e fegyverek megsemmisítéséről szóló, az Egyesült Nemzetek Szervezete XXVI. ülészakán, 1971. december 10-én elfogadott egyezmény 1. cikkében meghatározott bakteriológiai (biológiai) és toxinfegyver,
- c) az 1984. évi 2. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a „Mértéktelen sérülést okozó vagy megkülönböztetés nélkül hatónak tekinthető egyes hagyományos fegyverek alkalmazásának betiltásáról, illetőleg korlátozásáról” szóló, Genfben, az 1980. évi október hó 15. napján kelt egyezményhez csatolt
 - ca) I. Jegyzőkönyvben meghatározott röntgensugárral ki nem mutatható repesszel sérülést okozó fegyver,
 - cb) az 1997. évi CXXXIII. törvénnyel kihirdetett II. Módosított Jegyzőkönyv 2. Cikk 1–5. pontjában meghatározott akna, távtelepítésű akna, gyalogság elleni akna, meglepő akna és más eszköz,
 - cc) III. Jegyzőkönyv 1. Cikk 1. pontjában meghatározott gyújtófegyver,
 - cd) IV. jegyzőkönyv I. Cikkében meghatározott vakító lézerfegyver,
- d) az 1997. évi CIV. törvénnyel kihirdetett, a vegyifegyverek kifejlesztésének, gyártásának, felhalmozásának és használatának tilalmáról, valamint megsemmisítéséről szóló, Párizsban, 1993. január 13-án aláírt egyezmény II. Cikk 1. és 7. pontjában meghatározott vegyifegyver vagy vegyi kényszerítő eszköz,
- e) az 1998. évi X. törvénnyel kihirdetett Gyalogsági aknák alkalmazásának, felhalmozásának, gyártásának és átadásának betiltásáról, illetőleg megsemmisítéséről szóló, Oslóban, 1997. szeptember 18-án elfogadott egyezmény 2. Cikk 1. pontjában meghatározott gyalogsági akna,
- f) a 2012. évi XI. törvénnyel kihirdetett, a Kazettás Lőszerekről szóló Egyezmény 2. Cikk 2. pontjában meghatározott kazettás lőszer, valamint 2. Cikk 13. pontjában meghatározott kisméretű ejtőlőszer;

24. nyilvános rendezvény: a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó rendezvény, továbbá az olyan rendezvény, amely mindenki számára azonos feltételek mellett nyitva áll;

25. prostitúció a rendszeres haszonszerzés céljából történő szexuális cselekmény végzése;

26. személy elleni erőszakos bűncselekmény:

- a) a népirtás [142. § (1) bekezdés], az emberiség elleni bűncselekmény [143. § (1) bekezdés], az apartheid [144. § (1)–(3) bekezdés],

- b) a hadikövet elleni erőszak (148. §), a védett személyek elleni erőszak [149. § (1)–(2) és (4) bekezdés], az egyéb háborús bűntett (158. §),
- c) az emberölés [160. § (1)–(3) és (5) bekezdés], az erős felindulásban elkövetett emberölés (161. §), a testi sértés [164. § (3)–(6) és (8) bekezdés],
- d) az emberrablás [190. § (1)–(4) bekezdés], az emberkereskedelem [192. § (1)–(6) bekezdés], a kényszermunka (193. §), a személyi szabadság megsértése (194. §), a kényszerítés (195. §),
- e) a szexuális kényszerítés (196. §), a szexuális erőszak [197. § (1)–(4) bekezdés],
- f) a lelkiismeret és vallásszabadság megsértése (215. §), a közösség tagja elleni erőszak [216. § (2)–(3) bekezdés], az egyesülési, a gyülekezési szabadság, valamint a választási gyűlésen való részvétel jogának megsértése (217. §),
- g) az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása [254. § (1) bekezdés], a lázadás [256. § (1)–(2) bekezdés],
- h) a bántalmazás hivatalos eljárásban [301. § (1)–(2) bekezdés], a bántalmazás közfeladatot ellátó személy eljárásában [302. § (1)–(2) bekezdés], a kényszervallatás [303. § (1)–(2) bekezdés], a jogellenes fogvatartás (304. §),
- i) a hivatalos személy elleni erőszak [310. § (1)–(3) és (5) bekezdés], a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak (311. §), a hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak (312. §), a nemzetközileg védett személy elleni erőszak [313. § (1) bekezdés],
- j) a terrorcselekmény [314. § (1)–(2) bekezdés], a jármű hatalomba kerítése [320. § (1)–(2) bekezdés],
- k) a rablás [365. § (1)–(4) bekezdés], a zsarolás (367. §), az önbíráskodás [368. § (1)–(2) bekezdés],
- l) a zendülés minősített esetei [442. § (2)–(6) bekezdés] és az előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak [445. §];

27. **szexuális cselekmény**: a közösülés és minden súlyosan szeméremszérintő cselekmény, amely a nemi vágy felkeltésére, fenntartására vagy kielégítésére alkalmas, vagy arra irányul;

28. **üzletszerűen** követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik;

29. **védekezésre képtelennek** kell tekintetni azt is, aki helyzeténél vagy állapotánál fogva ideiglenesen vagy véglegesen nem képes ellenállás kifejtésére;

30. **védett kulturális javak** alatt érteni kell a védetté nyilvánított kulturális javakat is;

31. **visszaeső** a szándékos bűncselekmény elkövetője, ha korábban szándékos bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és a büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől az újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el;

a) **különös visszaeső** az a visszaeső, aki mindkét alkalommal ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekményt követ el;

b) **többszörös visszaeső** az, akit a szándékos bűncselekmény elkövetését megelőzően visszaesőként végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és az utolsó büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől a szabadságvesztéssel fenyegetett újabb bűncselekmény elkövetéséig három év még nem telt el;

c) **erőszakos többszörös visszaeső** az a többszörös visszaeső, aki mindhárom alkalommal személy elleni erőszakos bűncselekményt követ el.

(2) Ahol e törvény élettársat említ, azon a bejegyzett élettársat is érteni kell.

(3) Ahol e törvény szövetséges fegyveres erőt, külföldi hadműveleti területen végzett humanitárius tevékenységet, békefenntartást vagy humanitárius műveletet említ, azon a

honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló törvényben meghatározott fogalmakat kell érteni.

(3a)155 Ahol e törvény rendfokozatot említ, azon a Magyar Honvédség tényleges állományú tagja esetében a viselt rendfokozatot, a rendőrség, az Országgyűlési Őrség, a büntetés-végrehajtási szervezet, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagja esetében a betöltött szolgálati beosztás besorolása és fizetési fokozata alapján meghatározott rendfokozatot kell érteni.

(4) Ahol e törvény szigorúan titkos, titkos, bizalmas, illetve korlátozott terjesztésű minősítésű adatot említ, azon a minősített adat védelméről szóló törvényben meghatározott nemzeti vagy külföldi minősített adatot kell érteni.

(5) E törvény alkalmazásában

a) **harmadik országbeli** állampolgár alatt a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvényben meghatározott fogalmat kell érteni,

b) keresőtevékenység folytatására jogosító engedély: a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvényben meghatározott olyan tartózkodásra jogosító engedély, amellyel a harmadik országbeli állampolgár keresőtevékenységet folytathat;

(6) E törvény alkalmazásában az érték, **a kár, valamint a vagyoni hátrány**

a) ötvenezer-egy és ötszázezer forint között **kisebb,**

b) ötszázezer-egy és ötmillió forint között **nagyobb,**

c) ötmillió-egy és ötvenmillió forint között **jelentős,**

d) ötvenmillió-egy és ötszázmillió forint között **különösen nagy,**

e) ötszázmillió forint felett **különösen jelentős.**

460. § (1) A XIV. Fejezet alkalmazásában védett személy az, aki az ellenségeskedésekben nem vesz közvetlenül részt, így különösen

a) a fegyveres erőknek az a tagja, aki letette a fegyvert, és magát az ellenségeskedésekből kivonva megadta;

b) aki betegség, sebesülés, elfogatás vagy más ok következtében egyértelműen harcképtelenné vált, vagy magát az ellenségeskedésekből egyértelműen kivonta;

c) az Egyesült Nemzetek Alapokmánya szerint tevékenykedő humanitárius segély- vagy békefenntartó misszió személyzete, ha az jogosult a polgári személyeknek vagy polgári létesítményeknek a fegyveres konfliktusok nemzetközi joga által biztosított védelemre; d) a polgári személy, amennyiben és ameddig nem vesz közvetlenül részt az ellenségeskedésekben.

(2) A XXVI. Fejezet alkalmazásában

a) fegyelmi ügynek azt az eljárást kell tekinteni, amelyre törvény állapítja meg a fegyelmi vétségnek minősülő magatartást, az eljárás részletes szabályait és a kiszabható fegyelmi büntetéseket;

b) polgári ügynek kell tekinteni a választottbíróóság előtt folyamatban lévő ügyet is.

461. § (1) A 176–180. § alkalmazásában **a kábítószer csekély mennyiségű,** ha

a) annak bázis formában megadott tiszta hatóanyag-tartalma

aa) LSD esetén a 0,001 gramm,

ab) pszilocibin esetén a 0,1 gramm,

ac) pszilocin esetén a 0,2 gramm,

ad) amfetamin, metamfetamin és MDPV esetén a 0,5 gramm,

ae) dihidrokodein esetén a 0,8 gramm,

af) heroin esetén a 0,6 gramm,

ag) morfin esetén a 0,9 gramm,

- ah) ketamin, kodein, MDA, MDMA, N-etil-MDA (MDE), MBDB, 1-PEA, N-metil-1-PEA, mCPP, metadon, 4-fluoramfetamin és petidin esetén az 1 gramm,
- ai) mefedron, metilon és 4-MEC esetén az 1,5 gramm,
- aj) kokain esetén a 2 gramm,
- ak) BZP esetén a 3 gramm,
- b) GHB esetén annak sav formában megadott tiszta hatóanyag-tartalma a 7,5 gramm,
- c) tetrahidro-kannabinol (THC) esetén a tiszta és savformában együttesen jelen levő THC-tartalom (totál-THC) a 6 gramm mennyiséget nem haladja meg.

(2) A 176–180. § alkalmazásában a kábítószer **csékély mennyiségű**, ha kannabisz növény esetén a növényegyedek száma legfeljebb öt.

(3) A 176–180. § alkalmazásában az (1)–(2) bekezdés szerinti kábítószer

- a) **jelentős mennyiségű**, ha az adott kábítószerre meghatározott csékély mennyiség felső határának hússzoros,
- b) **különösen jelentős mennyiségű**, ha az adott kábítószerre meghatározott csékély mennyiség felső határának kétszázszoros mértékét meghaladja.

(4) A 176–180. § alkalmazásában az (1)–(2) bekezdésben nem szereplő kábítószer esetén a kábítószer

- a) csékély mennyiségű, ha annak tiszta hatóanyag-tartalma a hozzá nem szokott fogyasztó átlagos hatásos adagjának hétszeres mértékét nem haladja meg,
- b) jelentős mennyiségű, ha annak tiszta hatóanyag-tartalma a hozzá nem szokott fogyasztó átlagos hatásos adagjának száznegyvenszeres mértékét meghaladja,
- c) különösen jelentős mennyiségű, ha annak tiszta hatóanyag-tartalma a hozzá nem szokott fogyasztó átlagos hatásos adagjának ezernégyszázszoros mértékét meghaladja.

1. Btk. XV. fejezet – Az élet, a testi épség és az egészség elleni bűncselekmények.....	2
Emberölés	
Erős felindulásban elkövetett emberölés	
Testi sértés	
Segítségnyújtás elmulasztása	
Foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés	
2. Btk. XV. fejezet – Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények.....	9
Kábítószer-kereskedelem	
Kábítószer birtoklása	
3. Btk. XVIII. fejezet – Az emberi szabadság elleni bűncselekmények.....	11
Személyi szabadság megsértése	
Kényszerítés	
4. Btk. XXI. fejezet – Az emberi méltóság és egyes alapvető jogok elleni bűncselekmények	14
Magánlaksértés	
Magántitok megsértése	
Rágalmazás	
Becsületsértés	
5. Btk. XXII. fejezet – Közlekedési bűncselekmények.....	18
Közúti baleset okozása	
Járművezetés ittas állapotban	
Járművezetés bódult állapotban	
Cserbenhagyás	
6. Btk. XXIII. fejezet – A környezet és a természet elleni bűncselekmények.....	23
Állatkínzás	
7. Btk. XXVI. fejezet – Az igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények.....	24
Hamis vád	
Hatóság félrevezetése	
Hamis tanúzás	
Hamis tanúzásra felhívás	
Bűnpártolás	
8. Btk. XXVII. fejezet – A korrupciós bűncselekmények	31
Hivatali vesztegetés	
Hivatali vesztegetés elfogadása	
9. Btk. XXVIII. fejezet – Hivatali bűncselekmények	33
Bántalmazás hivatalos eljárásban	
Kényszervallatás	
10. Btk. XXIX. fejezet – Hivatalos személy elleni bűncselekmények	36
Hivatalos személy elleni erőszak	

11. Btk. XXX. fejezet – A közbiztonság elleni bűncselekmények	37
Terrorcselekmény	
Közveszély okozása	
Közérdekű üzem működésének megzavarása	
Robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés	
Lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés	
12. Btk. XXXII. fejezet – A köznyugalom elleni bűncselekmények	44
Közveszéllyel fenyegetés	
Garázdaság	
13. Btk. XXXIII. fejezet – A közbizalom elleni bűncselekmények.....	46
Közokirat-hamisítás	
14. Btk. XXXV. fejezet – A vagyon elleni erőszakos bűncselekmények.....	48
Rablás	
Kifosztás	
Zsarolás	
Önbíráskodás	
15. Btk. XXXV. fejezet – A vagyon elleni bűncselekmények.....	56
Lopás	
Rongálás	
Sikkasztás	
Csalás	
Jogtalan elsajátítás	
Orgazdaság	
Jármű önkényes elvétele	
Felhasznált irodalom	69
16. Melléklet – Értelmező rendelkezések Btk. 459.§-461. §	70
Tartalomjegyzék.....	77